

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
I. OCENA ZAGROŻENIA EPIDEMIOLOGICZNEGO.	3
II. JAKOŚĆ WODY DO SPOŻYCIA I CIEPŁEJ WODY UŻYTKOWEJ.	34
III. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY.	48
IV. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ I MIEJSC WYKORZYSTYWANYCH DO KĄPIELI.	59
V. STAN SANITARNY PODMIOTÓW, W KTÓRYCH WYKONYWANA JEST DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZA.	71
VI. WARUNKI SANITARNO – HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY.	75
VII. STAN SANITARNY PLACÓWEK NAUCZANIA I WYCHOWANIA.	80
VIII. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU.	87
IX. ODDZIAŁ LABORATORYJNY.	99
X. PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA	100

Luty 2021

WSTĘP

Państwowa Inspekcja Sanitarna została powołana w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed wpływem czynników szkodliwych lub uciążliwych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym zakaźnych i zawodowych.

Zgodnie z ustawą o Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawuje ona nadzór nad warunkami:

- higieny środowiska,
- higieny pracy w zakładach pracy,
- higieny procesów nauczania,
- higieny wypoczynku i rekreacji,
- higieny radiacyjnej,
- higieniczno – sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenie, w których udzielane są świadczeni zdrowotne.

Jednostki organizacyjne Państwowej Inspekcji Sanitarnej wykonują zadania sprawując zapobiegawczy i bieżący nadzór sanitarny oraz prowadzą działalność zapobiegawczą i przeciwepidemiczną a także działalność w zakresie promocji zdrowia.

Skala realnych i potencjalnych zagrożeń decyduje o tym, jakie czynniki środowiskowe powinny być tematem systematycznego nadzoru i wynikających z tego działań. Zagrożenia bezpieczeństwa sanitarnego są niezwykle zróżnicowane, zmienne i nieprzewidywalne. Obejmują stan klęsk żywiołowych, wystąpienia epidemii, a także pojawianie się nowych zagrożeń np. środki zstępcze

Niniejsza ocena została sporządzona w oparciu o wyniki kontroli przeprowadzonych przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Sandomierzu w 2020r. w nadzorowanych obiektach oraz badania laboratoryjne wykonane przez akredytowane laboratorium tutejszej stacji.

Przedstawiając ocenę pragnę zwrócić uwagę na złożoność i wagę zagadnień leżących w gestii Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz szeroki zakres zadań wykonywanych przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Sandomierzu na rzecz zdrowia publicznego.

Jednocześnie dziękuję za współpracę organom samorządowym, inspekcjom i strażom, współpraca ta w znaczący sposób wpływa na zwiększenie efektywności działań podejmowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną w zakresie zdrowia publicznego.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Sandomierzu
Leszek Zbrojkiewicz

I. OCENA ZAGROŻENIA EPIDEMIOLOGICZNEGO W 2020

Rok 2020 zdominowany był przez pandemię spowodowaną nowym koronawirusem SARS-CoV-2. Epidemia w Polsce rozpoczęła się przełomie lutego i marca 2020r.

W 2020r. działalność przeciwepidemiczna Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu była ukierunkowana na walkę z epidemią SARS-CoV-2 poprzez prowadzenie działań związanych z :

- opracowaniem ogniska choroby zakaźnej polegającego na ustaleniu w trakcie przeprowadzanego wywiadu epidemiologicznego źródła zakażenia, określenia populacji osób zakażonych, unieszkodliwieniu źródła zakażenia i przecięciu dróg szerzenia (np. nadzór lekarsko - pielęgniarski, nadzór epidemiologiczny, kwarantanna, izolacja osoby zakażonej / podejrzanej o zakażenie), udzielaniu instruktażu w zakresie profilaktyki zakażeń i postępowania przeciwepidemicznego w ognisku, (dystans, dezynfekcja, maseczki)
- nadzorem nad pojedynczymi przypadkami zakażenia oraz identyfikowanie większych ognisk,
- nakładaniem obowiązku kwarantanny dla osób z bezpośredniego kontaktu z osobą zakażoną SARS-CoV-2,
- kierowaniem na badania oraz współpracą z zespołami wyrazowymi,
- zlecaniem testów,
- aktywnym doradztwem w zakresie stosowania zasad sanitarnych dla osób prywatnych i instytucji takich jak szkoły, sklepy, punkty usługowe, urzędy administracji.

Zadania nałożone na Inspekcję Sanitarną w związku z epidemią SARS-CoV-2, wielokrotnie w ciągu roku były modyfikowane poprzez wydawane nowe wytyczne i rozporządzenia.

Ponadto w 2020 r sprawowano bieżący nadzór w zakresie zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, obejmujący między innymi:

- stały monitoring sytuacji epidemiologicznej, opracowywanie ognisk chorób zakaźnych, w tym zbiorowych zatruc pokarmowych
- prowadzono rejestrację chorób zakaźnych zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD - 10) oraz Definicjami Chorób Zakaźnych w Unii Europejskiej.

- sprawowano nadzór nad uodpornieniem populacji w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych oraz egzekwowanie obowiązku poddania się szczepieniom ochronnym przez osoby zobowiązane
- sprawowano nadzór nad przechowywaniem szczepionek służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych,
- prowadzono nadzór nad realizacją programu obowiązkowych szczepień ochronnych

1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

Jednym z podstawowych zadań realizowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną jest zwalczanie chorób zakaźnych. Ustawa dnia 05 grudnia 2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi określa zasady i tryb zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, zasady rozpoznawania i monitorowania sytuacji epidemiologicznej, podejmowania działań przeciwepidemicznych i zapobiegawczych. Zgodnie z jej artykułem Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny jest zobowiązany prowadzić rejestr zakażeń, zachorowań na choroby zakaźne i ich podejrzeń, zgonów z powodu zakażenia lub choroby zakaźnej oraz przypadków stwierdzenia dodatnich wyników badań laboratoryjnych, podlegających obowiązkowi zgłoszenia przez podmioty lecznicze.

Rejestracja chorób zakaźnych i zakażeń u ludzi prowadzona jest zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Chorób ICD-10 oraz w oparciu o aktualne definicje przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego. Na jej podstawie sporządzane są sprawozdania statystyczne: dwutygodniowe, kwartalne, roczne o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach MZ-56, miesięczne, kwartalne i roczne raporty o zachorowaniach oraz podejrzaniach zachorowań na niektóre choroby zakaźne i sprawozdania o zachorowaniach i podejrzaniach zachorowań na grypę (dziennie, tygodniowe, kwartalne, roczne). Przepisy ustawy stosuje się do zakażeń i chorób zakaźnych, których wykaz jest określony w załączniku nr 1 do ww. ustawy.

Analiza sytuacji epidemiologicznej powiatu sandomierskiego w roku 2020 została oparta na danych zawartych w sprawozdaniu MZ-56 o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach oraz na sprawozdaniu o zachorowaniach i podejrzaniach zachorowań na grypę MZ-55.

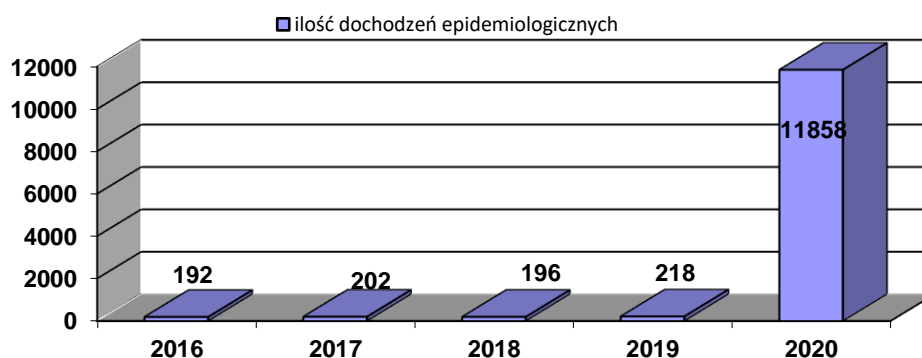
Z terenu powiatu sandomierskiego w 2020r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu zgłoszono 2800 przypadków podejrzeń lub zachorowań na choroby

zakaźne (2019-859 , 2018- 1216 , 2017 -1581, 2016- 1253). Z tego ponad dwa tysiące zakażeń SARS-CoV-2.

W przypadkach podejrzeń lub zachorowań na choroby zakaźne w 2020 roku przeprowadzono 11858 dochodzeń epidemiologicznych (2019- 218, 2018 – 196, 2017-202, 2016- 192).

Dochodzenia przeprowadzane były w tych jednostkach chorobowych, w których wymagane jest: ustalenie źródła zakażenia,

- wykrycie czynnika etiologicznego powodującego zachorowanie,
- objęcie nadzorem osób kontaktujących się z chorym lub podejrzanym o zakażenie,
- ustalenie stanu zdrowia zwierzęcia podejrzanego o zakażenie wścieklizną, w celu podjęcia ostatecznej decyzji dotyczącej szczepienia osoby pogryzionej przez to zwierzę,
- przeprowadzenie kwalifikacji zachorowań, zgodnie z definicjami przypadków chorób zakaźnych dla potrzeb nadzoru epidemiologicznego.

Wykres .1 Ilość przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych w latach 2016 -2020

W roku 2020 na terenie powiatu sandomierskiego sytuację epidemiologiczną w zakresie chorób zakaźnych innych niż zakażenia SARS CoV-2 , r. można określić jako stabilną.

Nie obserwowano epidemicznego występowania chorób zakaźnych, nie rejestrowano przypadków chorób wymagających uruchamiania systemu wczesnego ostrzegania takich jak: cholera, dżuma, ospa prawdziwa.

Zachorowania i zapadalność na wybrane choroby zakaźne i zatrucia w powiecie sandomierskim w latach 2019 i 2020 przedstawia tabela nr 1 .

Tab. 1 Zachorowania i zapadalność na wybrane choroby zakaźne i zatrucia w powiecie sandomierskim w latach 2019 i 2020

Kod wg ICD-10	Jednostka chorobowa	2019		2020	
		Liczba zachorowań	zapadalność *	Liczba zachorowań	zapadalność *
A02.0	Salmoneloza zatrucie pokarmowe	20	25,71	10	13,03
A04.4	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez <i>E. coli</i> inną i bno	15	19,28	4	5,21
A04.7	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	19	24,43	6	7,81
A04.8	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe inne określone	18	23,14	2	2,60
A04	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	29	37,28	4	5,21
A.07.1	Giardioza (lamblioza)	1	1,28	-	-
A08.0	Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy	101	129,87	10	13,03
A08.1	Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez norowirusy	29	37,28	10	13,03
A08.2-3	Wirusowe zakażenia jelitowe inne określone	9	11,57	4	5,21
A08.4	Wirusowe zakażenia jelitowe nieokreślone	20	25,71	21	27,37
A08.0-4	Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	73	93,86	31	40,4
A09	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe bno, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu ogółem	8	10,28	4	5,21
	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe bno, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu w tym u dzieci do lat 2	5	6,42	1	1,30
A31	Mikobakteriozy- inne i bno	1	1,28	-	-
A28.2	Jersinioza pozajelitowa	-	-	1	1,3
A37	Krztusiec	2	2,57	-	
A38	Płonica (szkarlatyna)	19	24,43	8	10,43
A.39.0	Choroba meningokokowa inwazyjna			1	1,30

Kod wg ICD-10	Jednostka chorobowa	2019		2020	
		Liczba zachorowań	zapadalność *	Liczba zachorowań	zapadalność *
A46	Choroba wywołana przez streptococcus pyogenes inwazyjna ogółem	2	2,57	-	-
A69.2	Borelioza (choroba z Lyme)	17	21,58	11	14,33
Z24.2; Z28	Styczność i narażenie na wścieklicznę / potrzeba szczepień ¹¹⁾	25	32,14	21	27,37
A86	Inne wirusowe zapalenie mózgu nieokreślone	1	1,28	-	-
A87.1; B02.1	Wirusowe zapalenie opon mózgowych inne określone i nieokreślone	1	1,28	1	1,30
B01	Ospa wietrzna	185	237,87	179	233,3
B18.0-1	Wirusowe zapalenie wątroby typu B – przewlekłe i bno	4	5,14	-	-
B18.3	Wirusowe zapalenie wątroby typu C przewlekłe i bno			2	2,60
Z21	<i>Nowo wykryte zakażenia HIV</i>	1	1,28	-	-
B26	<i>Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)</i>	1	1,28	3	3,91
G00.9; G04.2	<i>Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/ lub mózgu inne, nieokreślone</i>	2	2,57	2	2,606
G03	<i>Zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone</i>	1	1,28	1	1,303

* obliczono na 100 tysięcy mieszkańców

Pogrubiono w przypadkach gdy współczynnik zachorowalności wzrósł w porównaniu do 2019 roku.

W 2020r. podobnie jak w roku 2019 organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nie zarejestrowały wystąpienia na terenie powiatu sandomierskiego przypadków: brucelozy, wągrzycy, włośnicy, legionelozy, encefalopatii gąbczastych, malarii, pryszczycy, duru brzuszego, paraduru, czerwonej bakteryjnej, poliomyelitis, ostrych porażenia wiotkich u dzieci w wieku 0-14 lat, wściekliczny, odry, błonicy, tężca, bąblowicy.

Natomiast w porównaniu z latami ubiegłymi odnotowano przypadek Jersiniozy pozajelitowej (A28.2) oraz Choroba meningokokowa inwazyjna, nieokreślone (A39.0).

1.0. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie zakażenia wirusem SARS-CoV-2 (choroba COVID-19)

Koronawirus 2019-nCoV jest wirusem odpowiedzialnym za obecną epidemię zakażeń układu oddechowego, która rozpoczęła się w Wuhan, w Chinach i tam po raz pierwszy został zidentyfikowany w grudniu 2019 roku.

Koronawirus SARS-CoV-2 to wirus należący do rodziny koronawirusów (*Coronaviridae*). Koronawirusy występują u zwierząt i powodują u nich różne choroby (układu oddechowego, układu pokarmowego, wątroby, układu nerwowego), wiele zakażeń przebiega też bezobjawowo. Wirusy te często mutują i mają dużą zdolność do zakażenia nowych gatunków. Wszystkie poznane dotąd koronawirusy powodujące zakażenia u ludzi są wirusami, które wywołują objawy ze strony układu oddechowego, bardzo rzadko ze strony innych układów i narządów. Do 2019 roku poznano 6 wirusów powodujących zakażenia u ludzi. Cztery z nich są przyczyną przeziębienia o łagodnym przebiegu. Dwa pozostałe (wirusy SARS i MERS) mogą prowadzić do zagrażającej życiu ostrej niewydolności oddechowej.

COVID-19 to choroba wywołana przez koronawirus z Wuhan (SARS-CoV-2). Zakażenie koronawirusem SARS-CoV-2 może przebiegać różnie. Najłagodniejszą formą jest przebieg bezobjawowy. Oznacza to, że dana osoba jest zakażona koronawirusem (można go wykryć badaniami laboratoryjnymi), ale nie ma żadnych objawów. Jeśli zakażenie SARS-CoV-2 powoduje objawy, mówimy wtedy o COVID-19, czyli chorobie wywołanej przez nowego koronawirusa.

U około 80% zakażonych przebieg COVID-19 jest łagodny – objawy w ogóle nie występują (przebieg bezobjawowy) albo są niewielkie i ustępują w ciągu 1–2 tyg.

Objawy COVID 19 nie są charakterystyczne, ale najczęściej wymienia się: kaszel, gorączkę, duszność, nagłą utratę węchu lub smaku, bóle mięśni, ból gardła, katar, nudności i wymioty, biegunkę, rzadziej zdarzają się też inne objawy, jak wysypka. Objawy mogą być różnie nasilone – od bardzo łagodnych do bardzo ciężkich. Nie zawsze występują też wszystkie. Zdarza się, że jedynym objawem jest utrata węchu, jednorazowo stwierdzona zwiększona temperatura ciała, czy też objawy zwykłego „przeziębienia”. Nawet łagodne początkowo objawy mogą się nasilać, a stan chorego pogarszać.

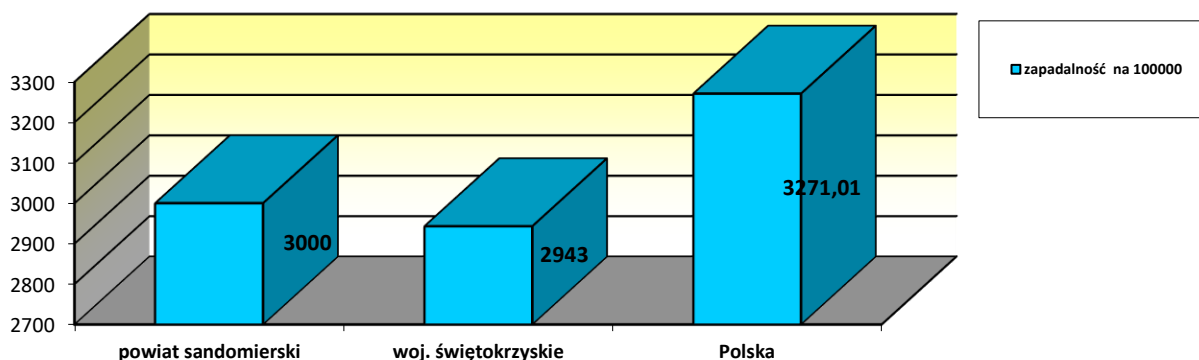
Ciężki przebieg choroby dotyczy około 15% chorych, a bardzo ciężki, wymagający mechanicznej wentylacji – ok. 5%.

Okres wylęgania w przypadku SARS-CoV-2 wynosi ok. 2–14 dni po kontakcie. Najczęściej objawy rozwijają się w ciągu 4–5 dni, a u 97,5% osób zakażenie może rozwinąć się do 12 dnia.

Chociaż nie wiadomo jeszcze wszystkiego o COVID-19, aktualnie dane wskazują, że zakaźność, czyli zdolność do zakażenia innych osób, występuje zwykle 1–3 dni przed wystąpieniem objawów i jest największa przez kilku dni po ich wystąpieniu.

W związku z sytuacją epidemiologiczną na świecie w dniu 16 marca 2020r. w Polsce wprowadzono stan zagrożenia epidemiologicznego. Wszystkie osoby powracające do kraju zobowiązane były do odbywania 14 dniowej kwarantanny. W przestrzeni zamkniętej obowiązywał i obowiązuje nadal nakaz zasłaniania nosa i ust, a także utrzymywanie dystansu społecznego (1,5 m) oraz konieczność dezynfekcji rąk lub używania rękawiczek jednorazowych.

W powiecie sandomierskim pierwszy potwierdzony przypadek COVID 19 odnotowano na początku kwietnia. Zachorowanie potwierdzono u osoby która objęta była kwarantanną po przekroczeniu granicy (powrót z Anglii). W kolejnych miesiącach liczba przypadków w powiecie sandomierskim nie była wysoka. Jesienią 2020 odnotowano gwałtowny wzrost zachorowań na COVID 19 i zakażeń SARS CoV-2 w powiecie sandomierskim.

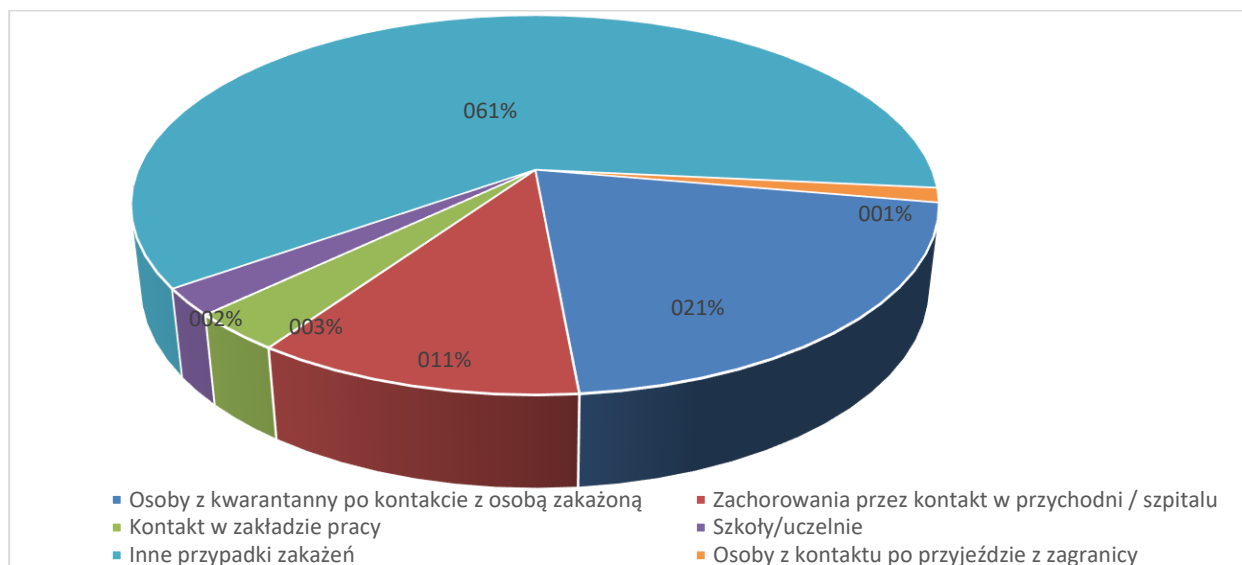

Wykres 2. Zapadalność zakażeń SARS COV 2 (COVID 19) w 2020..

Do 31.12.2020 roku na terenie powiatu sandomierskiego odnotowano ponad 2300 zakażeń. Zapadalność na COVID-19 dla powiatu sandomierskiego wynosiła 3000/100 tys mieszkańców, zapadalność dla woj. świętokrzyskiego wynosiła 2943/100 tys mieszkańców, zapadalność dla Polski wynosiła 3271,01 / 100 tys ludności.

Poza kilkoma dużymi ogniskami epidemiologicznymi (np. ognisko w SSDS w Sandomierzu, ognisko w DPS Sadyba w Skwirzowej) zachorowania w dużej liczbie stwierdzanych przypadków miały charakter rozproszony.

Ogniska zakażeń SARS COV 2 w powiecie sandomierskim przedstawia wykres .

Wykres 3. Ogniska zakażeń SARS COV 2 (COVID 19) w 2020.

Do dnia 31.12.2020 do PSSE w Sandomierzu zgłoszono zgon 50 osób. U osób tych w karcie zgonu lekarz stwierdzający zgon określił jako jedną z przyczyn zgonu (przyczyna wyjściowa, przyczyna pośrednia i przyczyna bezpośrednia) zakażenie wirusem SARS COV 2 (U07.1)

Osoby z kontaktu bezpośredniego, lub osoby zamieszkujące wspólnie z osobą zakażoną SARS-COV-2 podlegają kwarantannie, w celu ograniczenia rozprzestrzeniania wirusa, że od chwili potwierdzenia zakażenia u osoby izolowanej.

Do 22.10.2020 PPIS w Sandomierzu wydał w formie papierowej 1638 decyzji o kwarantannie dla osób z kontaktu. Nadmienić należy że decyzje te obejmowały również osoby współzamieszkujące z osobą poddaną kwarantannie. Od 23.10.2020 decyzje o kwarantannie nakładane są automatycznie (nie jest wymagana forma papierowa).

Globalna pandemia COVID-19, spowodowana rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, zmusiła społeczeństwo do zmian w każdej właściwie płaszczyźnie życia codziennego, od pracy czy nauki, po spędzanie czasu wolnego i życie rodzinne.

1.1. Choroby zakaźne wieku dziecięcego

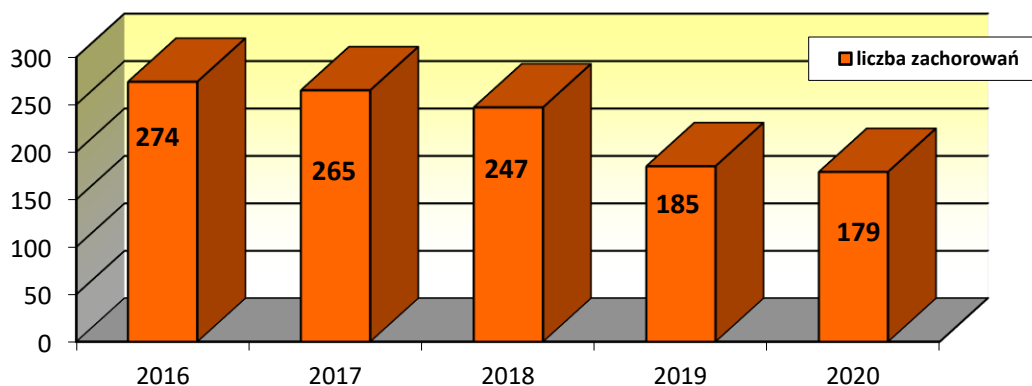
Choroby wieku dziecięcego to choroby wirusowe i bakteryjne, które przechodzi niemal każde dziecko. Do tej grupy chorób zalicza się, m.in.: ospa wietrzna, różyczka, nagminne zapalenie przyusznic (świnka), szkarlatyna.

- **Ospa wietrzna**

Ospa wietrzna to choroba zakaźna wywołana przez wirusa ospy wietrznej *Varicella-zoster virus*. Źródłem zakażenia jest chory człowiek. Ospa wietrzna to ostra choroba zakaźna przebiegająca z charakterystyczną polimorficzną wysypką grudkowo-pęcherzykową.

W 2020 r. w powiecie sandomierskim zarejestrowano 179 zachorowań (w 2019 – 185, w 2018 – 247, 2017 – 265). Zapadalność w woj. powiecie sandomierskim wyniosła 233,3/100 tys. ludności (w 2019r. – 237,87/ 100 tys. ludności), a w Polsce – 185,98/100 tys. ludności (w 2019r. – 469,86/100tys. ludności).

Na utrzymującą się wysoką zapadalność wpływa brak szczepienia przeciw ospie wietrznej w kalendarzu obowiązkowych szczepień ochronnych, z wyjątkiem wskazanych w PSO, wybranych grup dzieci do ukończenia 12 roku życia. W 2020 roku przeciwko ospie wietrznej zaszczepiono w ramach szczepień zalecanych –57 osób.

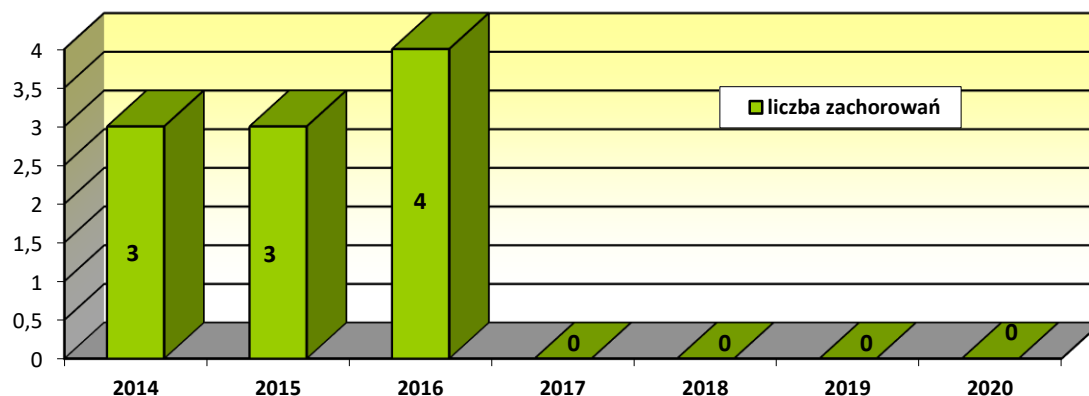
Wykres 4. Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2016-2020 na terenie powiatu sandomierskiego.

- **Różyczka**

Różyczka jest wirusową chorobą zakaźną, a jedynym rezerwuarem wirusa jest człowiek. Zakazić się można od innego człowieka drogą kropelkową i drogą krwionośną przez łożysko (płód od matki) w przypadku różyczki wrodzonej. Najskuteczniejszą metodą zapobiegania przeciwko różyczce są szczepienia ochronne.

W roku 2020 podobnie jak w 2019r. w powiecie sandomierskim nie zarejestrowano zachorowań na różyczkę.

Ostatnia epidemia wyrównawcza różyczki wystąpiła w Polsce (i województwie) w 2013r. głównie wśród młodych mężczyzn, którzy nie byli objęci obowiązkowymi szczepieniami w latach 90 XX wieku.

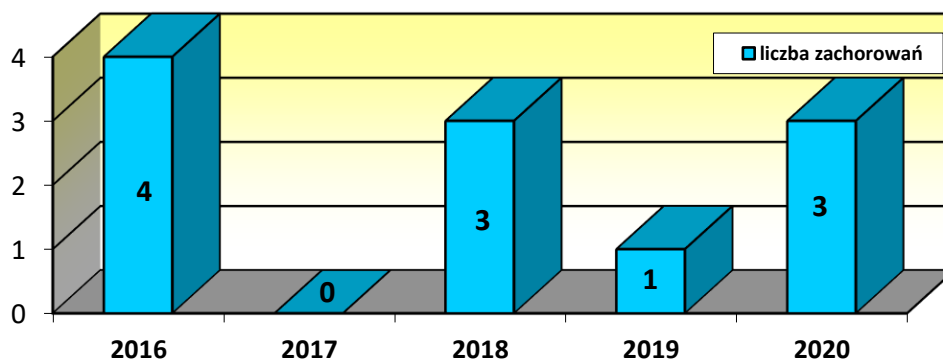

Wykres .5. Zachorowania na różyczkę w latach 2014-2020 na terenie powiatu sandomierskiego.

- **Nagminne zapalenie przyusznic (świnka)**

Świnka jest ogólnoustrojową chorobą wywołaną zakażeniem wirusem świnki (paramyksowirus) przebiegającą z zajęciem narządów gruczołowych (najczęściej ślinianek, niekiedy trzustki, rzadziej układu nerwowego). Źródłem zakażenia jest chory człowiek. Zakażenie jest powszechne, ale u 20–40% zakażonych choroba przebiega bezobjawowo. W Polsce występuje coraz rzadziej ze względu na wprowadzone powszechne szczepienia dzieci.

W 2020r. w powiecie sandomierskim zarejestrowano 3 zachorowania na świnkę (w 2019 – 1 przypadku). Zapadalność na świnkę w powiecie sandomierskim wynosiła 3,91/100tys.ludn (2019- 1,28/100 tys.ludn). W Polsce w 2020r zarejestrowano 577 zachorowań na świnkę ,zapadalność wyniosła 3,48/100 tys. ludności.

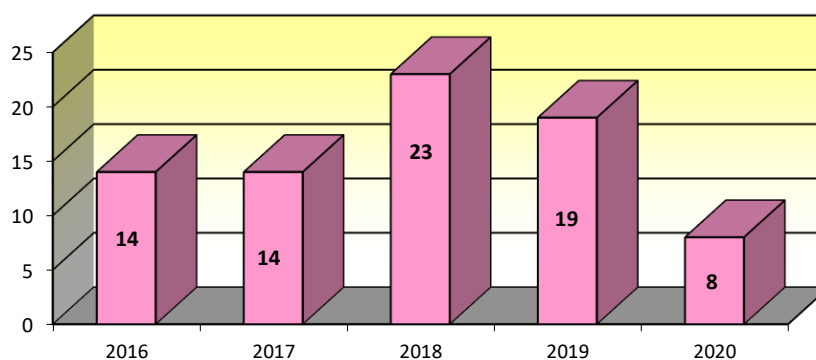

Wykres 6 Zachorowania na świnkę w latach 2016-2020 na terenie powiatu sandomierskiego.

- **A38 - Płonica (szkarlatyna)**

Płonica (szkarlatyna) jest ostrą chorobą zakaźną wywołaną przez bakterie – paciorkowce hemolizujące grupy A. Okres wylęgania choroby jest krótki, trwa przeważnie 2 – 5 dni. Płonica szerzy się drogą bezpośrednią (wskutek kontaktu z osobą kaszlącą bądź kichającą) lub pośrednio (przez przedmioty, zakażony pył lub żywność).

W 2020r. w powiecie sandomierskim zarejestrowano 8 przypadków zachorowań na płonicę (w 2019r- 19, 2018-23). Zapadalność w powiecie sandomierskim wyniosła 10,43/100tys. ludności, zapadalność w 2019r. – 24,43/100tys.ludności, natomiast zapadalność krajowa w 2020 wyniosła 19,90/100tys.ludności).

Wykres 7. Liczba zachorowań na płonicę w latach 2016-2020 na terenie powiatu sandomierskiego

- **Biegunki u dzieci do lat 2 (A04;A08;A09)**

(A04) Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2, z wyłączeniem salmonelozy

W 2020 r. w powiecie sandomierskim zarejestrowano 4 przypadki innych bakteryjnych zakażeń jelitowych u dzieci do lat 2 (2019- 29 przypadków, 2018–25 przypadków). Współczynnik zapadalności wyniósł 5,2/100 tys. ludności (w 2019 r. – 37,0/100 tys. Ludności), a w Polsce 96,05/100 tys. dzieci w tej grupie wiekowej.

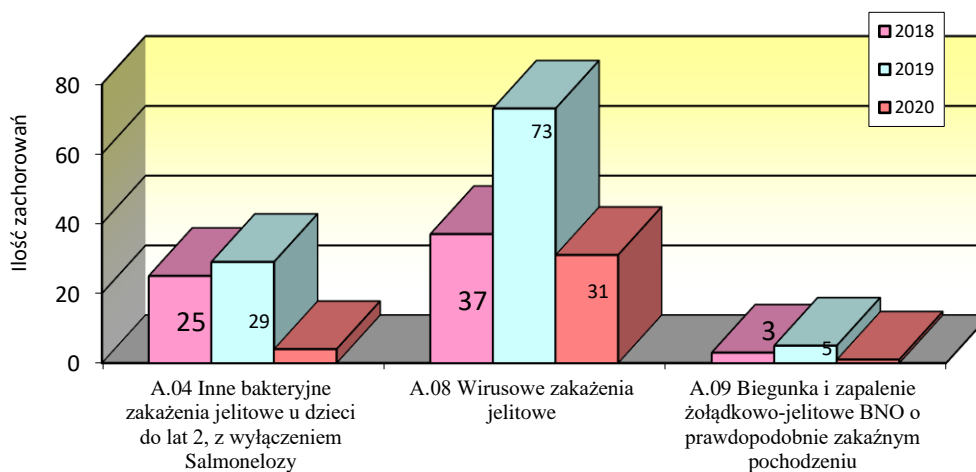
(A08.0-4)Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2

W 2020r. w powiecie sandomierskim zarejestrowano 31 przypadków (2019- 73, w 2018r. – 37 przypadków). Współczynnik zapadalności wyniósł 40,4/100 tys. ludności (w 2019 r. –93,86/100 tys), a w Polsce 814,17/100 tys. dzieci w tej grupie wiekowej.

(A09) Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2

W 2020r. w powiecie sandomierskim zarejestrowano 1 przypadek zachorowania (w 2019-5 przypadki) . Współczynnik zapadalności wyniósł 1,3/100 tys. ludności (w 2019r. –6,42/100 tys. ludności), a w Polsce 945,9/100 tys. dzieci w tej grupie wiekowej.

Zakażenia jelitowe dzieci mogą stanowić miarę poziomu opieki nad dziećmi w zakresie higieny gospodarstw domowych.

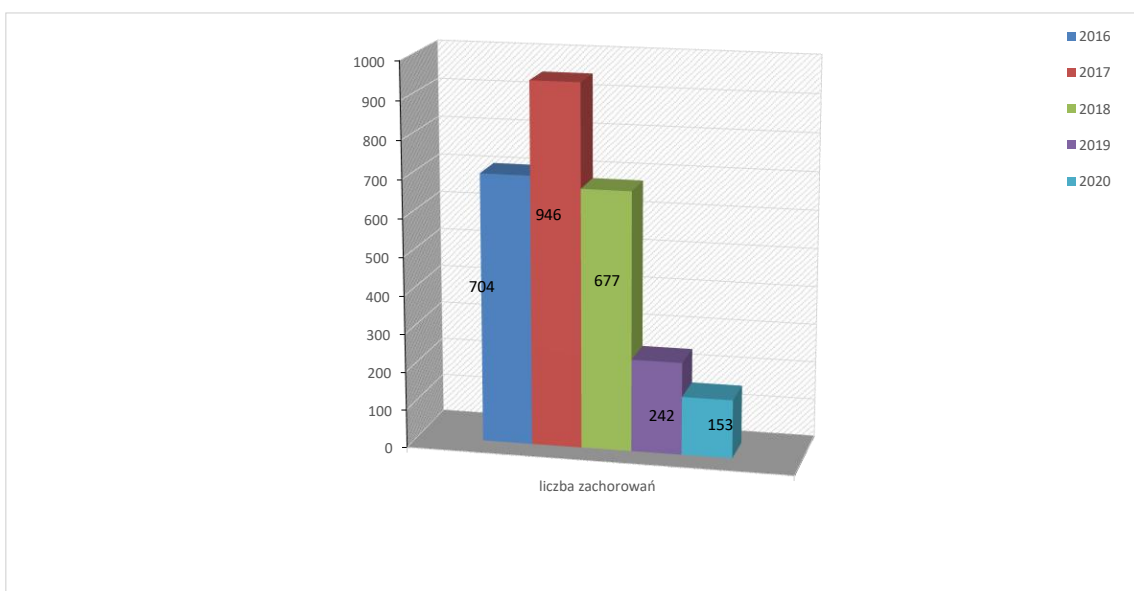
Wykres 8. Liczba zachorowań na biegunki u dzieci do lat 2 (A04;A08;A09) w latach 2018-2020 na terenie powiatu sandomierskiego

1.2. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie innych, wybranych jednostek chorobowych w powiecie sandomierskim

• Grypa i zachorowania grypopodobne

Nadzór i analiza sytuacji epidemiologicznej powiatu sandomierskiego w zakresie zachorowań na grypę i choroby grypopodobne polegał m. in. na analizie zbiorczych raportów o zachorowaniach i podejrzeniach zachorowań na grypę (MZ-55) przekazywanych do PSSE przez podmioty lecznicze w sezonie grypowym i poza sezonem, 4 razy w miesiącu .

W 2020r. na terenie powiatu sandomierskiego odnotowano 153 zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę (w 2019- 242 przypadków, 2018-677 przypadków). Wykazywane w prowadzonym nadzorze epidemiologicznym „zachorowania i podejrzenia zachorowań na grypę” obejmują (zgodnie z przyjętą definicją), zarówno zachorowania grypopodobne jak i ostre zakażenia dróg oddechowych, wywołane przez różne czynniki etiologiczne.

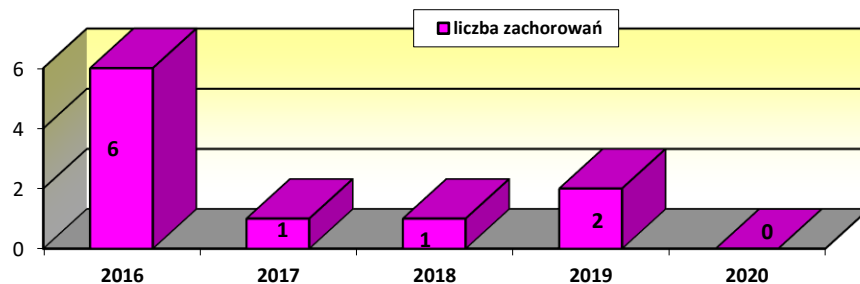

Wykres 9 .Zachorowania na grypę i grypopodobne (wg MZ-55) w latach 2016-2020 na terenie powiatu sandomierskiego .

• Krztusiec

Krztusiec jest ostrą chorobą zakaźną górnych dróg oddechowych układu oddechowego wywołaną przez bakterie - pałeczki Gramm ujemne *Bordetella pertussis*. Charakterystycznym objawem choroby jest długotrwanie utrzymujący się napadowy kaszel z wydzieleniem lepkiej plwociny.

Jedynym źródłem zakażenia jest chory człowiek. Zakażenie następuje drogą powietrzno-kropelkową. W wyniku kontaktu z chorą osobą zakażeniu ulega do 90% nieudpornionych osób. W 2020r. w powiecie sandomierskim nie zarejestrowano przypadku krztuśca (w 2019r. – 2 przypadki, 2018- 1 przypadek). Zapadalność na krztusiec w Polsce w 2020 roku wynosiła – 1,94/100 tys. ludności .

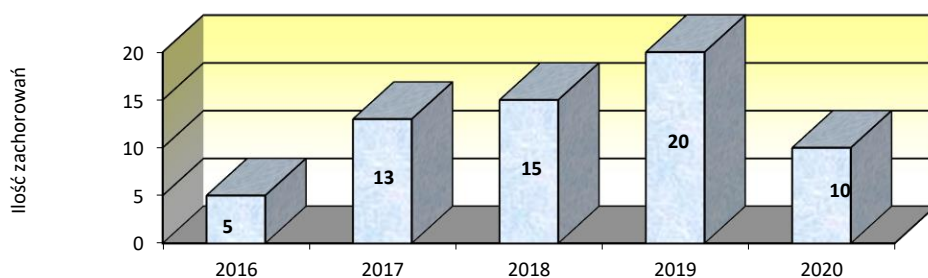
Wykres 10 Zachorowania na krztusiec w latach 2016-2020 na terenie powiatu sandomierskiego.

W Polsce zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych szczepienia przeciwko krztuścowi są obowiązkowe. Wrażliwość na zakażenia osób nieudpornionych za pomocą szczepień ochronnych jest powszechna. Przebyte krztuśca pozostawia długotrwałą odporność organizmu, ale powtórne zachorowanie jest możliwe. Przyczyną zachorowań jest stopniowy (po 5 – 7 latach) spadek odporności po szczepieniu podstawowym i brak stosowania dawek przypominających w starszych grupach wiekowych.

- **Salmonelozy –zatrucie pokarmowe.**

Do najczęściej spotykanych zatruc pokarmowych należą salmonelozy. To zatrucia wywołane przez bakterie – pałeczki Salmonella. U zdrowego człowieka zakażenie niewielką ilością bakterii może przebiegać bezobjawowo. Większa dawka zarazków wywołuje najczęściej kilkudniowe dolegliwości żołądkowo-jelitowe. Objawy chorobowe występują zwykle po 6 -72 godzinach, od spożycia zakażonej żywności i są to: bóle brzucha, gorączka, czasem nudności i wymioty.

W 2020 roku sytuacja epidemiologiczna zachorowań uległa poprawie. Na terenie powiatu sandomierskiego odnotowano 10 przypadków zachorowań na tę chorobę (2019- 20 w 2018– 15). Współczynnik zapadalności na salmonelozę w powiecie sandomierskim w roku 2020 - wynosił 13,03/100tys.ludności. Krajowy współczynnik zapadalności na salmonelozę w 2020 r wynosił – 13,73 /100 tys. ludności.

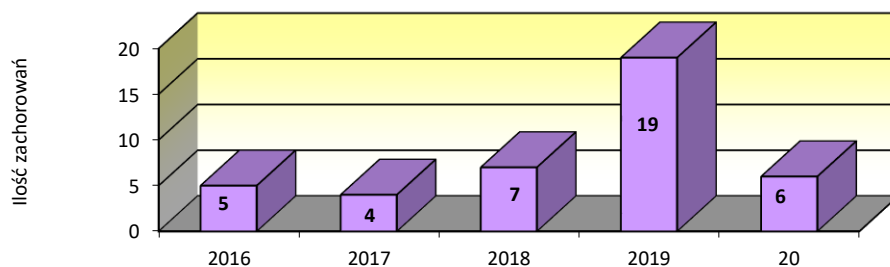

Wykres 11 .Zachorowania na salmonelozę w latach 2016-2020 na terenie powiatu sandomierskiego.

- **Zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridium difficile***

Clostridium difficile jest bakterią występującą powszechnie w środowisku naturalnym (w glebie, w wodzie), a także w przewodzie pokarmowym niektórych gatunków zwierząt. U niemowląt i małych dzieci ta beztlenowa bakteria stanowi część flory fizjologicznej, nie wywołując zazwyczaj objawów choroby. U osób dorosłych *Clostridium difficile* jest przyczyną schorzeń przewodu pokarmowego o różnym stopniu nasilenia objawów. Powodować może łagodne biegunki, ale zarazem ciężkie zapalenia jelita grubego. Wodnistej bieguncie towarzyszy zwykle podwyższona temperatura ciała oraz bóle brzucha. Za wymienione objawy odpowiedzialne są przede wszystkim dwie toksyny A i B, będące białkami wytwarzanymi przez bakterie *Clostridium difficile*. Czynnikiem ryzyka zakażenia *Clostridium difficile* jest zaawansowany wiek, hospitalizacja oraz długotrwała antybiotykoterapia pacjenta, zwłaszcza antybiotykami o szerokim spektrum działania.

W powiecie sandomierskim w 2020r. zarejestrowano 6 przypadki zakażenia *Clostridium difficile* (2019r – 19 przypadków). Powiatowy współczynnik zapadalności na inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridium difficile* wynosił 7,81/100 tys. ludności, (2019- 24,43/100tys. ludności), zapadalność w Polsce w 2020 r. kształtowała się na poziomie 26,17/100 tys. ludności.

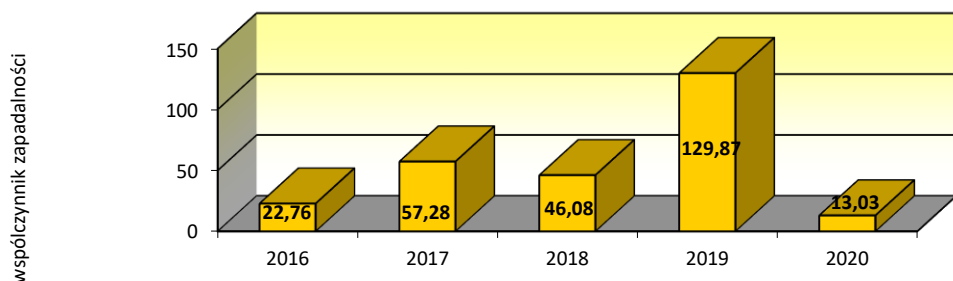

Wykres 12 .Zakażenia *Clostridium difficile* w latach 2016-2019 na terenie powiatu sandomierskiego.

- **Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy**

Najczęstszą przyczyną ostrych biegunek, są zakażenia wirusowe, a wśród nich rotawirusowe. Największe nasilenie infekcji tymi wirusami chorobotwórczymi w klimacie umiarkowanym notuje się późną jesienią i zimą - ok. 80% zachorowań. Do zakażenia dochodzić więc może za pośrednictwem brudnych rąk, wody, pokarmu.

Sytuacja epidemiologiczna wirusowych zakażeń jelitowych wywołanych przez rotawirusy uległa znacznej poprawie. Liczba zachorowań w porównaniu do roku ubiegłego spadła z 101 do 10 przypadków. Współczynnik zapadalności dla powiatu sandomierskiego w 2020 wynosił– 13,03/100 tys. ludności,(w roku 2019- 129,87/100 tys. ludności). Średnia krajowa zapadalność na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy w 2020 wynosiła 15,53/100.tys. ludności

Wykres 13 .Współczynnik zapadalności na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy w latach 2016-2020 na terenie powiatu sandomierskiego.

- **Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową**

W 2020 roku w woj. świętokrzyskim zarejestrowano 3 ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową (w 2019 r. – 2). Ogniska wystąpiły po spożyciu posiłków domowych przygotowywanych w mieszkaniach prywatnych .

Czynnikiem etiologicznym, który wywołał ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową było zakażenie pałeczkami Salmonella .

- **Wirusowe Zapalenie Wątroby**

Wirusowe zapalenia wątroby (WZW) to grupa chorób zakaźnych wywołanych przez hepatotropowe wirusy powodujące zapalenie wątroby. Choroby te wywoływane są najczęściej przez wirusy: HAV, HBV, HCV.

W 2020 roku w powiecie sandomierskim nie zarejestrowano zachorowania na **WZW typu A**.

W 2020r. w powiecie sandomierskim nie zarejestrowano zachorowania na **WZW typ B** (w 2019 – 4). Aktualna dobra sytuacja epidemiologiczna WZW B wynika z powszechności obowiązkowych szczepień dzieci, popularności szczepień zalecanych przed zabiegami operacyjnymi, a także stale poprawiających się warunków świadczenia usług w sektorze ochrony zdrowia.

W 2020 roku w powiecie sandomierskim zarejestrowano 2 zachorowania na **WZW typu C**. Współczynnik zapadalności w powiecie wynosił 2,60 / 100 tys. w Polsce 8,70/100 tys. ludności (w 2018 r. – 8,96/100 tys.).

Choroby szerzące się drogą krwi wymagają stałego nadzoru. PPIS w Sandomierzu realizuje działania mające na celu poprawę sytuacji epidemiologicznej tych zachorowań poprzez wzmożony nadzór nad procesami dezynfekcji i sterylizacji przy zabiegach wykonywanych z naruszeniem ciągłości tkanek, propagowanie szczepienia p/ WZW B, a także prowadzenie akcji oświatowych na temat sposobów uniknięcia zakażeń HBV, HCV.

Z uwagi na brak swoistych metod zapobiegania zakażeniom HCV w drodze szczepień ochronnych, jedynie działania nieswoiste polegające na wdrażaniu i utrzymywaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywania świadczeń medycznych oraz innych zabiegów przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek, mogą zapobiec szerzeniu się zachorowań na WZW C.

Realizowane są działania w zakresie bieżącego nadzoru sanitarnego, mające na celu poprawę warunków sanitarnych udzielania świadczeń zdrowotnych oraz w zakresie sterylizacji narzędzi i dezynfekcji pomieszczeń i urządzeń. Podmioty wykonujące działalność leczniczą są zobowiązane do opracowywania i wdrażania wewnętrznych procedur postępowania minimalizującego ryzyko szerzenia się zakażeń związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, w tym wywołanych przez wirus HCV, HBV, HIV i innych patogenów szerzących się drogą naruszenia ciągłości tkanek.

- **Zakażenia HIV i zachorowania na AIDS**

W 2020 na terenie powiatu sandomierskiego nie zarejestrowano przypadku nowo wykrytego zakażenia HIV i zachorowania AIDS.

- **Zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i/lub mózgu (bakteryjne i wirusowe, nieokreślone)**

Bakteryjne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych objawia się bólami głowy, sztywnością karku, światłowstrętem, zaburzeniami świadomości. W ciężkich przypadkach może wystąpić wstrząs i zgon. W przeciwieństwie do zachorowań bakteryjnych, wirusowe zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu przebiegają na ogół łagodnie. Rozpoznanie wirusowych zapaleń opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu oparte jest zazwyczaj na podstawie obrazu klinicznego zachorowania i wynikach badań dodatkowych, bez badań wirusologicznych. W roku 2020 zarejestrowano:

-1 przypadek zachorowania na **inne wirusowe zapalenie mózgu nieokreślone**. Współczynnik zapadalności w powiecie sandomierskim wyniósł 1,30/100 tys.

-2 przypadki zachorowań na **Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i lub mózgu inne nie określone**. Współczynnik zapadalności w powiecie sandomierskim wyniósł 2,60/100 tys. ludności .

- **Borelioza**

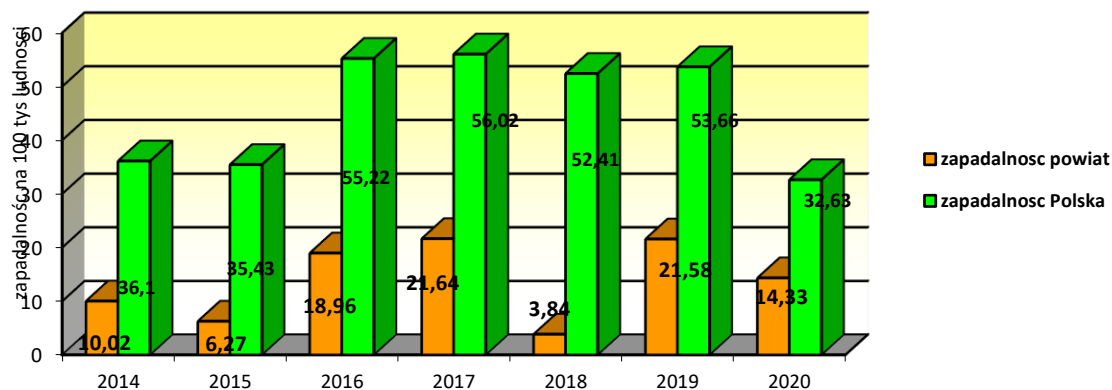
Borelioza z Lyme Borelioza z Lyme to wieloukładowa choroba zakaźna, wywołana przez krętki *Borrelia burgdorferi*. Jest to przenoszona przez kleszcze zakaźna odzwierzęca. Na występowanie zachorowań na boreliozę mają prawdopodobnie 3 główne czynniki:

- spędzanie przez ludzi większej ilości czasu na spacerach, wycieczkach rowerowych, grzybobraniach;

- wyższe temperatury w zimie oraz na wiosnę sprzyjające większej przeżywalności gryzoni (głównych żywicieli kleszczy) oraz powodujące wzrost aktywności biologicznej larw i nimf, co skutkuje wzrostem odsetka zakażonych kleszczy;

- coraz bardziej dostępna diagnostyka laboratoryjna.

Na terenie powiatu w 2020r. odnotowano 11 przypadków zachorowań na boreliozę (w roku 2019- 17). Zapadalność na boreliozę w powiecie sandomierskim w roku 2020 wynosiła 14,33/100 tys. ludności (w roku 2019r.– 21,58/100 tys. ludności), zapadalność w Polsce w roku 2020 – 32,63/100 tys. ludności.

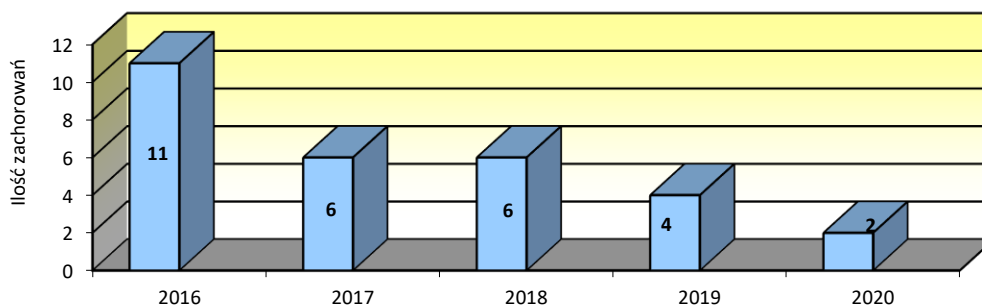
Wykres 14. Zapadalność na boreliozę w latach 2014-2019 na terenie powiatu sandomierskiego i Polsce.

- **Gruźlica**

Gruźlica stanowi poważny problem zdrowia publicznego. Wywoływana jest przez prątki gruźlicy i ma powinowactwo głównie do układu oddechowego, ale może dotyczyć również wszystkich tkanek i narządów. Początek choroby jest niecharakterystyczny z okresami zaostrzeń i remisji. Nie ma objawów specyficznych dla gruźlicy, a początkowe dolegliwości nie są uciążliwe lub w ogóle nie występują. Stąd też chorzy późno zgłaszają się do lekarza, a w związku z tym choroba jest późno rozpoznawana. Aktualnie choroba jest w większości przypadków wyleczalna poza trudnościami terapeutycznymi wywołanymi zachorowaniami spowodowanymi przez szczepy wielolekooporne.

Zgodnie z ustawą o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych chorzy na gruźlicę podlegają obowiązkowemu leczeniu, a osoby chore na gruźlicę w okresie prątkowania oraz osoby z uzasadnionym podejrzeniem o prątkowanie dodatkowo obowiązkowej hospitalizacji, osoby ze styczności z chorymi na gruźlicę w okresie prątkowania podlegają nadzorowi epidemiologicznemu, badaniom klinicznym i diagnostycznym.

Na dzień 31.12.2020r. w powiecie sandomierskim zarejestrowanych było 2 przypadki zachorowań lub podejrzeń gruźlicy (2019 – 4, 2018 – 6 zachorowań), a współczynnik zapadalności wynosi 2,6/100 tys. ludności. (w 2019 – 5,14/100 tys. ludności).

Wykres 15 .Zachorowania na gruźlicę (zarejestrowane w rejestrze PSSE) w latach 2016-2020.

W 2020 r. w powiecie sandomierskim, dominowała gruźlica układu oddechowego . Rozkład zachorowań na gruźlicę wg miejsca zamieszkania przedstawia tabela 2. Gruźlica jest chorobą zakaźną ludzi i zwierząt występującą na całym świecie. Najważniejszą metodą zapobiegania szerzenia się gruźlicy w społeczeństwie jest wczesne wykrycie choroby i natychmiastowe leczenie.

Tabela.2 . Ilość zachorowań na gruźlicę latach 2015-2020 wg gmin powiatu sandomierskiego

m. zamieszkania	2015	2016	2017	2018	2019	2020
m.Sandomierz	1	8	-	2	3	1
Gmina Koprzywnica	3	1	1	-	-	-
Gmina Samborzec	4	2	-	2	-	-
Gmina Dwikozy	3	-	-	1	-	-
Gmina Klimontów ,	1	-	-	-	1	-
Gmina Wilczyce	1	-	2	-	-	-
Gmina Obrazów	1	-	2	-	-	1
Gmina Zawichost	-	-	-	-	-	-
Gmina Łoniów	-	-	1	1	-	-
Razem powiat	14	11	6	6	4	2

- **Przypadki pokąsania osób przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę lub zanieczyszczenie śliną tych zwierząt.**

Wścieklizna jest wirusową chorobą odzwierzęcą objawiająca się ostrym zapaleniem mózgu i rdzenia, niemal zawsze prowadzącą do śpiączki i śmierci. Źródłem zakażenia są chore zwierzęta, np. psy, koty, dzikie zwierzęta drapieżne, nietoperze, sarny, krowy, wiewiórki. Do zakażenia dochodzi poprzez kontakt śliny chorego zwierzęcia z zranioną skórą lub błoną śluzową człowieka.

W 2020 roku zarejestrowano na terenie powiatu sandomierskiego 86 przypadki pokąsań przez zwierzęta (2019 – 149, 2018 -150 przypadki).

W roku 2020 uodporniono poekspozycyjnie przeciwko wściekliznie 21 osób i jest to 4 osoby mniej niż w roku 2019 (2019- 25, 2018- 29 przypadki). W każdym przypadku kwalifikacji do szczepień poekspozycyjnych przeciwko wściekliznie po pogryzieniu, podrapaniu lub oślinieniu przez zwierzęta dokonuje lekarz specjalista chorób zakaźnych. Na terenie powiatu sandomierskiego nie ma poradni chorób zakaźnych – wszystkie szczepione osoby szczepione były w poradniach w Stalowej Woli, Mielcu i Kielcach.

Większość osób została zaszczepiona z powodu braku możliwości wykluczenia choroby u zwierzęcia, lub z braku możliwości poddania zwierzęcia obserwacji weterynaryjnej.

Tabela 3. Analiza przypadków pokąsań przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę w latach 2016-2020 na terenie powiatu sandomierskiego

Rok	Ilość osób pokąsanych przez zwierzęta	Ilość osób szczepionych p/wściekliznie ponarażeniowo	Odsetek osób szczepionych przeciwko wściekliznie w stosunku do osób pokąsanych przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę
2016	123	24	19,51%
2017	132	17	12,87%
2018	150	29	19,33%
2019	149	25	16,77%
2020	86	21	24,41%

- **ODRA**

Odra jest ostrą, wysoce zakaźną chorobą wirusową, zdolną do wywoływania epidemii. Zakaźność wirusa odry jest bliska 100% u osób podatnych na zakażenie. Indywidualne ryzyko zachorowania na odrę występuje u każdej osoby, która nie była szczepiona przeciw tej chorobie lub wcześniej na nią nie chorowała. Przyjmuje się również, że jedna osoba chora na odrę jest w stanie zakażać kolejnych 12-18 osób. Każda osoba nieszczepiona, która miała styczność z osobą zakażoną lub chorą, przyczynia się do podtrzymywania transmisji wirusa, w tym także jego przeniesienia na dzieci w okresie niemowlęcym, które zgodnie z kalendarzem szczepień nie były jeszcze szczepione.

W porównaniu do roku ubiegłego w 2020 roku odnotowano znaczny spadek liczby zachorowań na odrę. W 2020r. Polsce zgłoszono 30 przypadków odry (2019 – 1502 przypadki). Zdecydowana większość zachorowań dotyczy osób nieszczepionych.

Liczbę odnotowanych przypadków zachorowań na odrę w Polsce przedstawia tabela.

Tabela 4. Liczba przypadków odry w Polsce w latach 2005-2020

ODRA	
rok	Liczba przypadków
2005	13
2006	120
2007	40
2008	100
2009	115
2010	13
2011	38
2012	70
2013	84
2014	110
2015	48
2016	133
2017	63
2018	339
2019	1502
2020	30

W powiecie sandomierskim **nie odnotowano zachorowania na odrę**, nie mniej jednak ze względu na duże migracje ludności i ciągle zwiększającą się liczbę nowych przypadków, jak również spadający odsetek osób zaszczepionych (uodpornionych) należy spodziewać się wystąpienia zachorowania.

Stosowanie szczepień ochronnych ma zasadnicze znaczenie w zapobieganiu zachorowaniom na odrę i ze względu na wysoką zaraźliwość choroby oraz jej przenoszenie drogą kropelkową i poprzez bezpośrednią styczność z wydzieliną z jam nosowo-gardłowej osoby chorej, nie może być zastąpione jakimikolwiek innymi środkami ochrony.

Szczepienie przeciwko odrze jest bardzo skuteczne. Po podaniu pierwszej dawki szczepionki osoba zaszczepiona uzyskuje odporność na poziomie 95%. Natomiast podanie drugiej dawki szczepionki pozwala osobie zaszczepionej osiągnąć odporność niemalże 100%. Zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych (PSO), szczepienie przeciwko odrze wykonuje się planowo szczepionką skojarzoną przeciw odrze, śwince i różyczce u dzieci w 13-15. miesiącu życia, zaś drugą dawkę podaje się w 6 roku życia (zgodnie z PSO na 2019 r.).

W ostatnich latach w Polsce obserwuje się spadek odsetka dzieci szczepionych przeciw odrze, śwince i różyczce.

W 2020r. w powiecie sandomierskim odsetek dzieci w 3 r.ż. zaszczepionych jedną dawką szczepionki wynosił 95,98 % (2019- 96%, 2018-98,3%); zaszczepionych drugą dawką szczepionki (10rż) – 84,83% (w 2019 – 97,45%, w 2018 - 98,74%), i zaszczepionych drugą dawką szczepionki (6 r.ż.) - 70,56,6%.

W Polsce szczepienia są obowiązkowe dla dzieci i młodzieży, które nie ukończyły 19 roku życia. Szczepienia ochronne nie zapewniają wyłącznie odporności indywidualnej. Przy wysokim poziomie zaszczepienia w społeczeństwie uzyskuje się odporność populacyjną. W przypadku odry powstaje ona, gdy liczba osób uodpornionych osiąga poziom co najmniej 95%.

Ten rodzaj odporności jest istotny dla ochrony osób, które ze względu na przeciwwskazania o charakterze medycznym nie mogły zostać poddane szczepieniom ochronnym oraz takich, które pomimo ich wykonania nie wykształciły odporności immunologicznej. Zaszczepione otoczenie osób nieuodpornionych tworzy wówczas tzw. kokon ochronny wokół nich, eliminując źródło zakażenia.

3. Realizacja programu szczepień ochronnych

System powszechnych szczepień ochronnych skutecznie zapobiegających szerzeniu się chorób zakaźnych realizowany jest na podstawie Programu Szczepień Ochronnych (PSO).

Szczepienia ochronne są najskuteczniejszą metodą ochrony przed groźnymi chorobami zakaźnymi. W przypadku wielu z nich jest to jedyna i skuteczna metoda chroniąca przed zakażeniem i powikłaniami. Realizacja szczepień gwarantuje podtrzymanie wysokiej odporności populacyjnej, a także minimalizuje bądź doprowadza do przerwania krążenia czynnika zakaźnego w danej populacji poddanej szczepieniom. Szczepienia chronią nie tylko osoby zaszczepione, ale również zapewniają bezpieczeństwo innym, którzy z powodu przeciwwskazań nie mogą być zaszczepieni.

Obowiązek poddania się szczepieniom ma charakter powszechny i podlegają mu osoby przebywające na terenie Polski przez okres dłuższy niż 3 miesiące. Zalecenia do realizacji szczepień w Polsce uwzględnione w PSO są określone przez Pediatryczny Zespół Ekspertów ds. Programu Szczepień Ochronnych przy Ministrze Zdrowia oraz Radę Sanitarno-Epidemiologiczną działającą przy Głównym Inspektorze Sanitarnym. W Polsce kwestie doboru szczepionek oraz terminów ich podawania określa Program Szczepień Ochronnych (PSO). Co roku jest on aktualizowany, a nowy kalendarz – obejmujący zarówno szczepienia obowiązkowe (bezpłatne), jak i zalecane (płatne) – zostaje podany do publicznej wiadomości. Kalendarz szczepień zawiera wszystkie stosowane dawki poszczególnych szczepionek, potrzebne dla wytworzenia i utrzymania odporności (cykle szczepień); obejmuje schematy szczepień u zdrowych dzieci i osób, które są w szczególny sposób narażone na zakażenie; ustala terminy i odstępy czasowe, rodzaj szczepionek, dawki i sposoby ich podania.

Działania inspekcji sanitarnej w zakresie realizacji szczepień ochronnych skupiają się na egzekwowaniu zapisów regulacji prawnych w tym obszarze, działalności oświatowo-zdrowotnej, egzekwowaniu obowiązku poddania się szczepieniom w odniesieniu do tych szczepień ochronnych, które są szczepieniami obowiązkowymi, zapewnieniu bezpieczeństwa szczepień ochronnych.

- **Szczepienia obowiązkowe.**

W ramach PSO prowadzone są szczepienia obowiązkowe dzieci i młodzieży do 19 roku życia przeciwko: gruźlicy, błonicy, krztuścowi, tężcowi, odrze, różyczce, śwince, nagminnemu porażeniu dziecięcemu (poliomyelitis), wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, przeciwko zakażeniom wywoływanych przez *Haemophilus influenzae* typ B (Hib) - zakażenia

układu oddechowego i zapalenia płuc, oraz przeciwko zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* i przeciwko ospie wietrznej dzieci z grup ryzyka, ponadto, wśród grup osób w sposób szczególny narażonych na zakażenie przeciwko: wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, błonicy, durowi brzuszemu, wścieklicznie, tężcowi oraz zakażeniom *Neisseria meningitidis*.

Na terenie powiatu sandomierskiego w ramach realizacji Programu Szczepień Ochronnych, szczepieniom podlegała populacja 13773 dzieci i młodzieży do lat 19. (dane z MZ-54).

Wykonawstwo szczepień obowiązkowych w 2020 r. w porównaniu do analogicznego wykonawstwa w roku 2019 w powiecie sandomierskim przedstawia poniższa tabela.

Pogrubiono czcionkę w pozycjach w których wyszczepialność spadła w porównaniu z rokiem 2019

Tabela 5. Wykonawstwo szczepień obowiązkowych zgodnie z PSO w rocznikach podlegających szczepieniu w powiecie sandomierskim w latach 2019 ÷ 2020

Szczepienie	Rocznik	Rodzaj szczepienia	Wykonawstwo w powiecie w 2019r	Wykonawstwo w powiecie w 2020r
BCG	2020	<i>Szczepienie noworodkowe</i>	98,96%	99,28%
p/WZW B	2020	<i>Szczepienie podstawowe</i>	86,23%	87,34%
	2019	<i>Szczepienie podstawowe</i>	95,96%	99,02%
p/streptococcus pneumoniae	2020	<i>Szczepienie pierwotne</i>	55,4%	58,46%
	2019	<i>Szczepienie podstawowe</i>	97,0%	95,14%
p/hameophilus influenzae	2020	<i>Szczepienie pierwotne</i>	44,2%	47,59%
	2019	<i>Szczepienie podstawowe</i>	97,4 %	96,92%
	2020	<i>Szczepienie pierwotne</i>	44,2 %	47,59%

Szczepienie	Rocznik	Rodzaj szczepienia	Wykonawstwo w powiecie w 2019r	Wykonawstwo w powiecie w 2020r
p/ błonicy tężcowi krztuścowi	2019	<i>Szczepienie podstawowe</i>	97,4%	96,92%
p/Odra świnka różyczka	2019	<i>Szczepienie podstawowe</i>	78,4%	80,74%
	2018		96,0%	95,98%
p/Odra świnka różyczka 6 lub 10 rok życia	2015	<i>rewakcyjnacja</i>	66,67%	70,56%
	2011		85,9%	84,83%
	2010		97,5%	97,20%
p/poliomyelitis	2020	<i>Szczepienie pierwotne</i>	44,2%	47,59%
	2019	<i>Szczepienie pierwotne lub uzupełniające</i>	97,4%	96,92%
DTaP +poliomyelitis (6 rok życia)	2015	<i>Szczepienie I przypominające</i>	86,5%	82,39%
	2014		96,15%	95,89%
p/błonicy tężec krztusiec (14 rok życia)	2007	<i>Szczepienie II przypominające</i>	89,0%	86,25%
	2006		98,2%	95,44%
p/błonicy tężec (19 rok życia)	2002	<i>Szczepienie III przypominające</i>	85,1%	73,16%
	2001		94,8%	90,01%

Zawarte informacje wskazują, że wykonawstwo szczepień na terenie powiatu sandomierskiego od kilku lat utrzymuje się na dość wysokim poziomie, mimo obserwowanego niewielkiego spadku .

- **Szczepienia zalecane**

Szczepienia zalecane (odpłatne) to szczepienia nieobowiązkowe, które znacząco uzupełniają ochronę przed groźnymi chorobami. Do nich zaliczamy szczepienia przeciwko: pneumokokom i meningokokom typu C, ospie wietrznej, rotawirusom, wirusowemu zapaleniu wątroby typu A i typu B, odkleszczowemu zapaleniu opon mózgowych, grypie, ludzkiemu wirusowi brodawczaka, żółtej gorączce, wścieklicznie

W 2020r. na terenie powiatu sandomierskiego, samorząd miasta Sandomierza finansował preparaty szczepionkowe przeciwko grypie dla grupy docelowej mieszkańców Gminy Sandomierz – kobiety i mężczyźni w grupie wiekowej powyżej 55 roku.

W 2020 roku na terenie powiatu sandomierskiego kontynuowano nadzór nad wykonywaniem szczepień zalecanych W poniższej tabeli przedstawiono liczbę wykonanych, wybranych szczepień zalecanych (wg.MZ-54) w powiecie sandomierskim w latach 2013 -2019.

Tabela 6 . Liczba wykonanych, wybranych szczepień zalecanych we wskazanych grupach wiekowych (wg.MZ-54) w powiecie sandomierskim w latach 2014 -2020

Rodzaj szczepienia zalecanego wg. choroby przeciw której wykonano szczepienie	liczba zaszczepionych w poszczególnych latach						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ospa wietrzna	33	50	45	40	67	62	57
Tęžec	985	1177	1210	1253	1363	1414	1264
Zakażenia Streptococcus pneumoniae	209	227	403	301	280	81	145
Biegunka rotawirusowa	135	127	188	156	190	156	191
Kleszczowe zapalenie mózgu	7	10	15	26	116	58	38
WZW typ A	12	7	9	9	17	18	15
Grypa	2306	2271	2291	2220	2154	2133	2140
Zakażenia Neisseria meningitidis	102	110	146	94	205	168	231

W 2020r. Państwowa Inspekcja Sanitarna kontynuowała na terenie powiatu zadania z nadzoru nad realizacją obowiązującego Programu Szczepień Ochronnych. Szczepienia ochronne w 24 punktach szczepień prowadziło 18 świadczeniodawców.

Zakres przedmiotowy kontroli obejmował: kontrolę dokumentacji medycznej związanej ze szczepieniami ochronnymi, ich wykonawstwem oraz wyposażeniem i stanem sanitarno-higienicznym punktów szczepień, obowiązujących w placówce procedur, kontrolę sprawozdawczości dot. rocznego sprawozdania ze szczepień ochronnych, kwartalnych sprawozdań ze szczepień oraz zgłaszalności niepożądanych odczynów poszczepiennych. Najczęściej wydawane przez pracowników Inspekcji Sanitarnej zalecenia pokontrolne w kontrolowanych podmiotach leczniczych, dotyczyły monitoringu warunków przechowywania preparatów szczepionkowych. Powyższe zalecenie związane było ze zwiększeniem nadzoru nad bezpieczeństwem przechowywania szczepionek przeznaczonych do realizacji Programu Szczepień Ochronnych.

Stwierdzono, iż większość placówek posiada całodobowy elektroniczny monitoring temperatury w lodówkach, w których przechowywane są preparaty szczepionkowe.

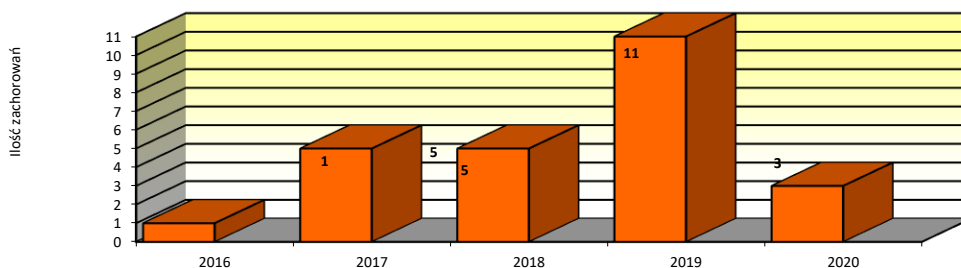
Niepożądane odczyny poszczepienne

Niepożądany odczyn poszczepienny (NOP - jest to nieprawidłowa reakcja organizmu, mająca związek z podaną szczepionką.

W roku 2020 podobnie jak w roku ubiegłym, lekarze z powiatu sandomierskiego zgłosili wystąpienie - 3 niepożądane odczyny poszczepiennych. Niepożądane odczyny poszczepienne zakwalifikowano przez lekarzy jako łagodne.

Niepożądane odczyny poszczepienne wystąpiły po :

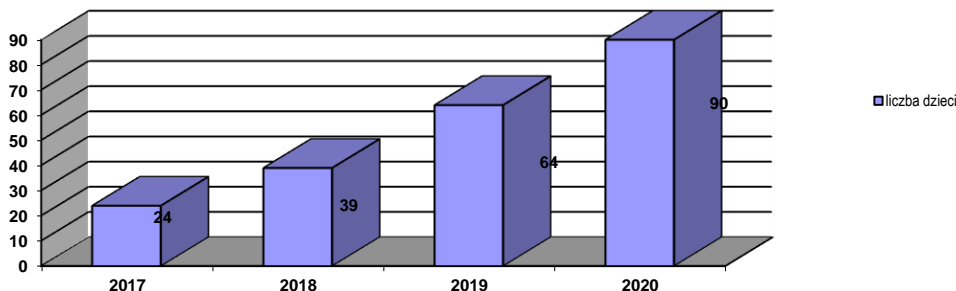
- 1- odczyn poszczepienny po szczepieniu szczepionką przeciwko odrze, śwince, różyczce - (MMR Vax Pro);
- 1 - odczyn poszczepienny po szczepionce przeciwko krztuścowi, błonicy, tężcowi, (DTP);
- 1- odczyn poszczepienny po szczepionce przeciwko krztuścowi, błonicy, tężcowi, poliomyelitis (Tetraxim);

Wykres 16. Liczba zgłoszonych Niepożądanych odczynów poszczepiennych w latach 2016-2020

Rodzice/opiekunowie prawni uchylający się od obowiązku szczepień ochronnych

Na terenie powiatu, podobnie jak w całym województwie i kraju, narasta problem osób uchylających się od szczepień. Wg informacji uzyskiwanych z placówek medycznych przyczyną uchylania się od obowiązku szczepień ochronnych jest wpływ ruchów „antyszczepionkowych”, wpływ środowisk propagujących medycynę alternatywną lub przyczyną odmowy była nieznaną. Liczba osób uchylających się od szczepień ochronnych na koniec 2020r. na terenie powiatu sandomierskiego systematycznie rośnie i wynosiła 90 dzieci.

Wykres 18. Liczba dzieci zgłoszonych jako uchylające się od obowiązkowych szczepień ochronnych w latach 2017-2020

Wnioski:

1. W 2021 roku Inspekcja Sanitarna kontynuować będzie bieżącą działalność przeciwepidemiczną, oraz nadzór epidemiologiczny w zakresie zapobiegania, a także zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych wymienionych w ustawie z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. 2020r. poz. 1845, z późn. zm.) ze szczególnym uwzględnieniem działań związanych z zapobieganiem, zwalczaniem oraz minimalizowaniem skutków COVID 19

poprzez:

- monitorowanie sytuacji epidemiologicznej w powiecie sandomierskim;
- realizacji zadań wynikających z aktualnej sytuacji epidemiologicznej związanej z zapobieganiem i zwalczaniem oraz minimalizowaniem skutków COVID;
- nadzoru nad realizacją obowiązkowych szczepień;
- nadzoru nad podległymi podmiotami leczniczymi w celu zapewnienia właściwych warunków sanitarno-higienicznych w zakresie prowadzonej działalności;

2. Pod koniec 2020 roku w Polsce wprowadzono szczepionkę przeciw wirusowi SARS-COV-2. Szczepionki są bez wątpienia jednym z najważniejszych osiągnięć współczesnej medycyny, a szczepienia są najbardziej efektywnymi działaniami profilaktycznymi, które chronią nas przed wieloma groźnymi chorobami zakaźnymi.

Zaszczepienie się przeciw COVID-19 pozwoli na uniknięcie zachorowania na tę chorobę, bądź na łagodniejsze jej przebieganie. Jest to istotne, bowiem osoby przechodzące COVID-19 łagodniej w mniejszym stopniu zakażają innych. Współgra to z innym celem szczepień, którym jest osiągnięcie odporności zbiorowej i wygaszenie epidemii. Przy założeniu, że osoba zaszczepiona nie choruje i nie zaraża, aby wygasić epidemię wystarczy zaszczepić 60%-70% społeczeństwa.

Szczepionka jest bezpłatna i dostępna w punktach realizujących szczepienia w ramach Narodowego Programu Szczepień przeciw COVID-19.

3. Na podstawie rocznych sprawozdań ze szczepień ochronnych, oraz z przeprowadzonej analizy wykonawstwa szczepień ochronnych za rok 2020 wynika, że obowiązkowe szczepienia ochronne u dzieci i młodzieży podlegającej do szczepień w analizowanym okresie zostały wykonane w stopniu dobrym z utrzymującym się spadkowym trendem.

Nadal jednak obserwuje się nieznaczny spadek wykonawstwa szczepień ochronnych.

Jest on spowodowany uchylaniem się od obowiązku szczepień ochronnych, oraz działaniem ruchów antyszczepionkowych. Nałożenie kary na rodziców, którzy nie realizują obowiązku szczepień ochronnych dzieci nie zawsze przynosi właściwy skutek.

Najwłaściwsze jest położenie większego nacisku na edukację społeczeństwa i przedstawienie skutków nieszczepienia. Kampaniami edukacyjnymi powinni zostać objęci najpierw lekarze, którzy przełożą później tę wiedzę rodzicom. Chodzi o to, żeby do rodziców trafiały rzetelne informacje na temat szczepień.

4. W systemie Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest zapewniona całodobowa możliwość kontaktu telefonicznego społeczeństwa z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Sandomierzu poprzez infolinię 22 250 01 15 oraz dyżurne telefony alarmowe .

5. Skuteczne działania w przypadku zagrożeń bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego wymagają doskonalenia i aktualizacji posiadanych procedur.

II. JAKOŚĆ WODY DO SPOŻYCIA I CIEPŁEJ WODY UŻYTKOWEJ

1. Wprowadzenie

Państwowa Inspekcja Sanitarna na terenie powiatu sandomierskiego prowadzi nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej i ustawy z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków. Wymagania jakim powinna odpowiadać jakość wody, sposób oceny jej przydatności do spożycia oraz sprawowanie nad nią nadzoru określa rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, (Dz. U. z 2017r., poz. 2294).

Na terenie powiatu sandomierskiego wodociągi oraz inne podmioty zaopatrujące ludność w wodę w 100% zasilane są z ujęć głębinowych.

Badania laboratoryjne wody w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego na terenie powiatu prowadzone są w 2 akredytowanych laboratoriach Państwowej Inspekcji Sanitarnej, tj.:

- Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Kielcach (w ramach monitoringu przeglądowego),
- Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Sandomierzu (w ramach monitoringu kontrolnego).

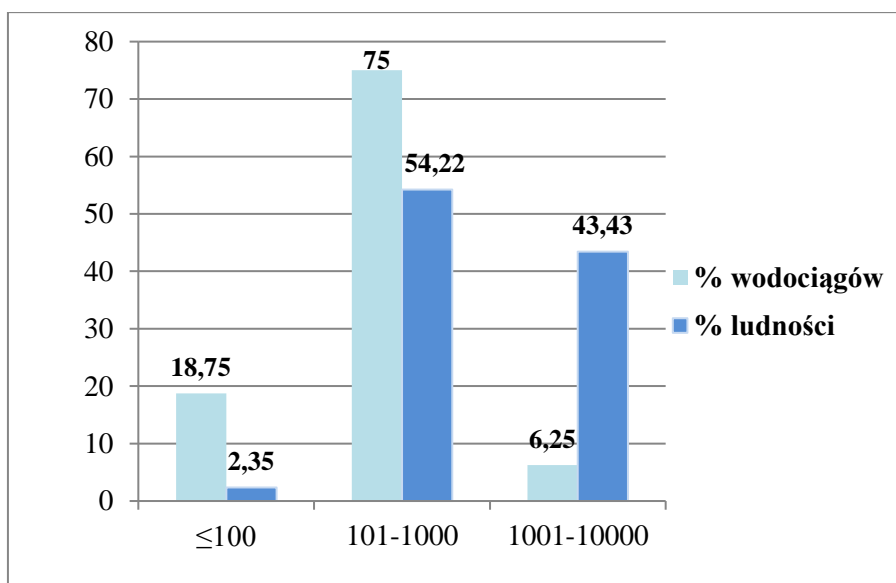
Natomiast zarządcy wodociągów badania wody w ramach kontroli wewnętrznej wykonują również w innych laboratoriach Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz laboratoriach posiadających akredytację Polskiego Centrum Akredytacji, zatwierdzonych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W 2020r. Państwowa Inspekcja Sanitarna w powiecie sandomierskim skontrolowała 16 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę (100%), oraz 7 innych podmiotów zaopatrujących w wodę (8 znajdowało się w ewidencji), czyli 95,8% znajdujących się w ewidencji.

Wodę spełniającą wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia dostarczało w 2020r. 100% skontrolowanych wodociągów, oraz 87,5% skontrolowanych innych podmiotów zaopatrujących w wodę (1 wodociąg nie był oceniany – obiekt nieczynny z powodu pandemii COVID – 19).

Według danych za 2020r. z wody przesyłanej przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia (16 wodociągów na terenie powiatu sandomierskiego) korzystało ogółem 71,897 tys. stałych mieszkańców (ok. 93%). Z wody dostarczanej z wodociągów ościennych gmin korzystało ogółem 3,93 tys. mieszkańców (ok. 6%), tj.: z wody kupowanej z powiatu opatowskiego – 2,93 tys. (ok. 5%) i powiatu staszowskiego – 1,00 tys. (ok. 1%). Liczba ludności niezwodociągowanej w skali powiatu 1% (większość miejscowości w gminie Klimontów, jedna miejscowość w gminie Dwikozy).

Z wody dostarczanej przez wodociągi nadzorowane, spełniającej stawiane wymagania, bądź warunkowo przydatnej do spożycia w 2020r. korzystało 100 % zaopatrywanej ludności. Inne podmioty w 2020r. nie zaopatrywały ludności w wodę poza wodociągiem SSDŚ (ok. 0,2 tys. osób) nie ujmowanych w analizach statystycznych. Woda z w/w urządzeń wykorzystywana jest w większości na potrzeby zakładów produkujących żywność, albo do celów publicznych.

Wykres 18 Zaopatrzenie ludności w wodę dostarczaną przez wodociągi o produkcji w m³/dobę

2. Charakterystyka poszczególnych grup urządzeń zaopatrzenia ludności w wodę

Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę w powiecie sandomierskim sklasyfikowane są w 3 głównych grupach urządzeń dostarczających wodę, biorąc pod uwagę produkcję wody w m³/d, tj.: ≤100, 101 - 1000 oraz 1001 – 10000 oraz czwartą grupę wodociągów stanowią inne podmioty zaopatrujące w wodę.

Charakterystykę poszczególnych grup przedstawiono poniżej.

2. 1. Wodociągi o produkcji $\leq 100 \text{ m}^3/\text{d}$

W 2020r. w powiecie sandomierskim znajdowały się 3 wodociągi o produkcji wody poniżej $100 \text{ m}^3/\text{dobę}$. W stosunku do ubiegłego roku ich ilość nie zmieniła się.

Skontrolowano 3 urządzenia o w/w produkcji, co stanowiło 100 % objętych ewidencją. Przeprowadzono 3 - kontrole oceny stanu sanitarnego urządzeń wodociągowych oraz 10 kontroli terenowo - laboratoryjnych.

Urządzenia te stanowią 18,75 % wszystkich wodociągów zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę, zaopatrują w wodę tylko ok. 2,35% ogółu odbiorców w powiecie (w porównaniu do 2019r. – 2,48%). Z jednego wodociągu korzystało średnio 565 osób. Wodę spełniającą wymagania sanitarne dostarczało 100% skontrolowanych wodociągów.

Tabela 7 Wodociągi o produkcji $\leq 100 \text{ m}^3/\text{d}$

Powiat sandomierski	Według ewidencji (stan na 31 XII 2020 r.)	w tym kontrolowanych	przeprowadzonych kontroli ogółem	liczba ludności zaopatrywanej w wodę (w tys.)	% wodociągów w w powiecie	% ogółu ludności w powiecie zaopatrywanej w wodę
	3	3	13*	1,695	18,75	2,35

* na ogólną liczbę przeprowadzonych kontroli składają się 3 kontrole oceny stanu sanitarnego urządzeń wodociągowych oraz 10 kontroli terenowo - laboratoryjnych

Ogółem na urządzenia wodociągowe o produkcji wody $\leq 100 \text{ m}^3/\text{d}$ nie wydawano decyzji administracyjnych na poprawę jakości wody. Mandatów karnych nie nakładano.

2. 2. Wodociągi o produkcji $101-1000 \text{ m}^3/\text{d}$

Pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2020 r. znajdowało się 12 - wodociągów (w 2019r. - 12) o produkcji $101-1000 \text{ m}^3/\text{d}$ (co stanowi ok. 75% urządzeń wodociągowych z ewidencji).

W okresie sprawozdawczym skontrolowano 12 wodociągów, 100% znajdujących się w ewidencji, w których przeprowadzono 12 kontroli oceny stanu sanitarnego i 68 kontroli terenowo - laboratoryjnych.

Wodociągi tej grupy stanowią w dalszym ciągu największy odsetek wszystkich wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie powiatu sandomierskiego (ok. 75 %), zaopatrują w wodę ok. 54,22% ludności powiatu sandomierskiego. Dostarczały wodę dla 38,971 tys. osób. Z jednego wodociągu korzystało średnio 3248 osób.

Tabela .9 Wodociągi o produkcji od 101 do 1001 m³/d

Powiat sandomierski	Według ewidencji (stan na 31 XII 2020 r.)	w tym skontrolowanych	Przeprowadzonych kontroli ogółem	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę (w tys.)	% wodociągów w powiecie	% ogółu ludności w powiecie zaopatrywanej w wodę
	12	12	80*	38,971	75	54,22

**na ogólną liczbę przeprowadzonych kontroli składają się 12 kontroli oceny stanu sanitarnego urządzeń wodociągowych oraz 68 kontroli terenowo - laboratoryjnych*

Ogółem na urządzenia wodociągowe o produkcji wody od 101 do 1000 m³/d wydano 8 decyzji administracyjnych, w tym: 6 - na poprawę jakości wody pod względem bakteriologicznym, 2 – przedłużające na poprawę stanu sanitarno-technicznego urządzeń wodociągowych. Mandatów karnych nie nakładano.

Stwierdzone podczas kontroli terenowo- laboratoryjnych nieprawidłowości w poszczególnych obiektach oraz terminy wykonania nakazów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10. Decyzje administracyjne wydane na wodociągi o produkcji od 101 do 1000 m³/d

Lp.	Obiekt	Stwierdzone nieprawidłowości	Termin wykonania zaleceń
1.	Wodociąg Sulisławice-Ruszcza	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia ogólnej liczby bakterii w temp. 22 °C > 300 j.t.k./1ml oraz parametru mętności 1,3NTU	20.03.2020 r.

2.	Wodociąg Klimontów	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii grupy coli 6 j.t.k./100ml	14.08.2020 r.
3.	Wodociąg Wygoda	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii grupy coli 2 j.t.k./100ml	27.09.2020 r.
4.	Wodociąg Łoniów- Zawidza	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii grupy coli 4 j.t.k./100ml	27.09.2020 r.
5.	Wodociąg Samborzec- Szewce	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii grupy coli 1 j.t.k./100ml	30.10.2020 r.
6.	Wodociąg Samborzec- Szewce	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii grupy coli 1 j.t.k./100ml	30.12.2020 r.

Na koniec okresu sprawozdawczego woda dostarczana przez wszystkie urządzenia tej grupy była przydatna do spożycia.

2.3. Wodociągi o produkcji 1001 - 10000 m³/d

W 2020r. nie zmienił się odsetek wodociągów o produkcji wody od 1001 do 10000 m³/d. Skontrolowano 1 wodociąg - (100%) znajdujących się w ewidencji. Przeprowadzono 1 kontrolę oceny stanu sanitarnego urządzenia wodociągowego oraz 19 kontroli terenowo-laboratoryjnych. Urządzenie w tej grupie (wodociąg Sandomierz)

stanowi ok. 6,25% wszystkich nadzorowanych wodociągów, zaopatruje aktualnie 31,231 tys. (30,263 tys. w 2019 r.) mieszkańców, co stanowi ok. 43,43% ludności powiatu sandomierskiego zaopatrywanej w wodę.

Przeprowadzone kontrole terenowo-laboratoryjne wykazały, że jakość wody z w/w wodociągu w minionym roku była stabilna zarówno pod względem bakteriologicznym jak i fizykochemicznym.

Tabela 11 . Wodociągi o produkcji od 1001 do 10000 m³/d

Powiat sandomierski	Według ewidencji (stan na 31 XII 2020r.)	w tym skontrolowanych	Przeprowadzonych kontroli ogółem	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę (w tys.)	% wodociągów w powiecie	% ogółu ludności w powiecie zaopatrywanej w wodę
	1	1	27*	30,263	6,25	43,43

* na ogólną liczbę przeprowadzonych kontroli składają się 1 kontrolę oceny stanu sanitarnego urzędu wodociągowego oraz 19 kontroli terenowo-laboratoryjnych

Na wodociąg o produkcji wody od 1001 do 10000m³/d, nie wydawano decyzji administracyjnych oraz nie nakładano mandatów karnych.

Nie stwierdzono podczas oceny stanu sanitarnego nieprawidłowości w zakresie sanitarno-technicznym.

2. 4. Inne podmioty zaopatrujące w wodę

Na terenie działalności w 2020r. nadzorem sanitarnym objęto 8 innych podmiotów zaopatrujących w wodę (w 2019 r. - 7). W 2020 roku przybył 1 wodociąg tj.: wodociąg SSDŚ w Sandomierzu, ul. Schinzla 13. Skontrolowano 7 – 87, 5% objętych ewidencją (1 nie skontrolowano - wodociąg SP w Ossolinie gmina Klimontów – nieczynny z powodu epidemii COVID-19. W/w podmioty wykorzystują wodę z indywidualnych ujęć, dla prowadzonej działalności produkcyjnej żywności bądź w budynkach użyteczności publicznej.

Ogółem na inne podmioty zaopatrujące w wodę wydano 4 decyzje administracyjne na poprawę jakości wody za stwierdzone przekroczenia bakteriologiczne. Mandatów karnych nie nakładano. Stwierdzone nieprawidłowości oraz terminy wykonania nakazów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 12 . Decyzje administracyjne wydane na wodociągi innych podmiotów

Lp.	Obiekt	Stwierdzone nieprawidłowości	Termin wykonania zaleceń
1.	Wodociąg ZPOW „Dwikozy” S.A. w Dwikozach, ul. Nadwiślańska 1	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii grupy coli 13 j.t.k./100ml	09.08.2020 r.
2.	Wodociąg Zakładu Przetwórstwa Owoców SAMBOR Spółka z o.o. Samborzec 55	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii grupy coli 1 j.t.k./100ml	30.09.2020 r.
3.	Wodociąg ZPOW „Dwikozy” S.A. w Dwikozach, ul. Nadwiślańska 1	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii grupy coli 2 j.t.k./100ml	23.10.2020 r.
4.	Wodociąg Zakładu Przetwórstwa Owoców SAMBOR Spółka z o.o. Samborzec 55	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii grupy coli 6 j.t.k./100ml	30.12.2020 r.

2. 5. Przyznane odstępstwa dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

W 2020r. nie przyznawano odstępstw w odniesieniu do załącznika nr 1 część B rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017, poz. 2294).

Wyniki kontroli sanitarnych urządzeń zaopatrzenia w wodę w latach 2019-2020 zestawiono w poniższych tabelach

Tabela 13 Urządzenia do zaopatrzenia w wodę skontrolowane przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w latach 2019÷2020

Rodzaj urządzenia		Rok	Liczba	%	
Wodociągi o produkcji [m³/d]	≤100	2019	3	100	
		2020	3	100	
	101-1000	2019	12	100	
		2020	12	100	
	1001-10000	2019	1	100	
		2020	1	100	
	10000-100000	2019	0	0	
		2020	0	0	
	> 100000	2019	0	0	
		2020	0	0	
	Inne podmioty zaopatrujące w wodę	2019	7	100	
		2020	8	87,5	
	Razem wodociągi		2019	23	100
			2020	24	95,83

Tabela 14 Liczba ludności korzystającej z wody wyprodukowanej przez wodociągi w latach 2019-2020

Rodzaj urządzenia		Rok	Razem	
			tys.	%
Wodociągi o produkcji [m ³ /d]	≤100	2019	1,745	2,48
		2020	1,695	2,35
	101-1000	2019	38,195	54,41
		2020	38,971	54,22
	1001-10000	2019	30,263	43,11
		2020	31,231	43,43
	10000-100000	2019	0	0
		2020	0	0
	> 100000	2019	0	0
		2020	0	0
	Inne podmioty zaopatrujące w wodę	2019	0	0
		2020	0,200	0,27
	Razem wodociągi	2019	70,203	100
		2020	71,897*	100*

*przy łącznej liczbie ludności zaopatrywanej w wodę nie brano pod uwagę innych podmiotów zaopatrujących w wodę

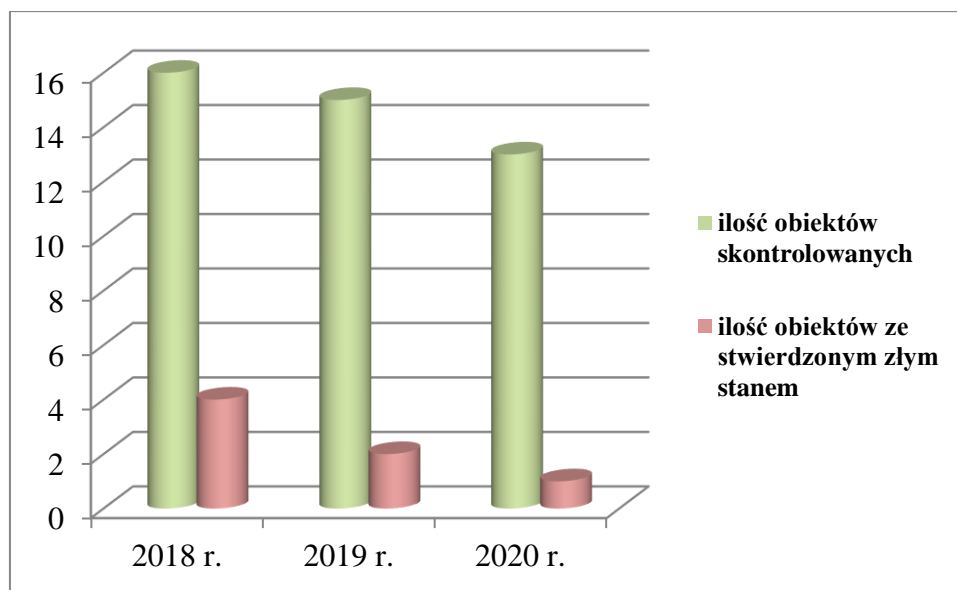
3. Badania ciepłej wody użytkowej w szpitalach i w budynkach zamieszkania zbiorowego na obecność pałeczek *Legionella sp.*

Zgodnie z obowiązkiem kontroli obecności bakterii *Legionella sp.* w ciepłej wodzie użytkowej w przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, jakie nakłada rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej w powiecie sandomierskim w 2020r. kontynuowali kontrole ciepłej wody użytkowej na obecność bakterii *Legionella sp.* Nadzorem objęto wytypowane obiekty na terenie swojej działalności ale w związku z wprowadzonym stanem epidemii ograniczono pobór próbek wody do obiektów świadczących jedynie usługi hotelarskie,

tj.: 6 hoteli, 2 motele, 1 camping, 3 inne obiekty świadczące usługi noclegowe. W wyniku przeprowadzonych kontroli w 12 obiektach, zły stan instalacji wodociągowej wody ciepłej stwierdzono w 1 przypadku (ok. 8%).

Dla porównania w 2019 r. na 15 skontrolowanych obiektów ponadnormatywną ilość pałeczek *Legionella* sp. stwierdzono w 2 przypadkach (13%).

Biorąc pod uwagę powyższe jak również przeprowadzoną analizę z poprzednich lat należy stwierdzić, że jakość wody ciepłej użytkowej w instalacjach wodociągowych w nadzorowanych obiektach nie jest stabilna. W porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym uległa nieznacznej poprawie.

Wykres 19 Ilość skontrolowanych obiektów na obecność pałeczek *Legionella* sp. w latach 2018÷2020

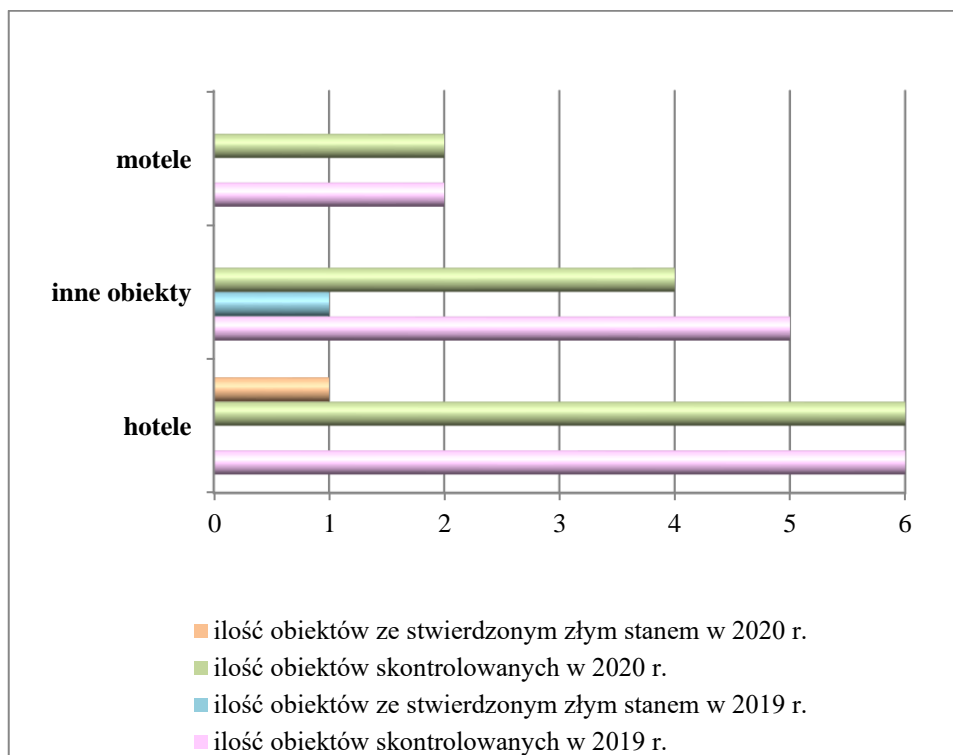
3.1. Badania ciepłej wody użytkowej w podmiotach leczniczych wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne

W 2020r. w ewidencji znajdował się 1 zakład opiekuńczo-leczniczy oraz 1 szpital SSDŚ w Sandomierzu (objęty nadzorem przez PSSE w 2020r.), w których wykonywane są stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. W w/w obiektach w związku z wprowadzonym stanem epidemii nie pobrano próbek wody ciepłej użytkowej. Obiekty zamknięte w związku z rosnącymi zakażeniami na COVID-19.

3.2. Badania ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego

W 2020r. w powiecie sandomierskim przebadano instalację wodociągową wody ciepłej na obecność pałeczek *Legionella* sp. w 12 obiektach zamieszkania zbiorowego, tj.:

- 6 hoteli,
- 2 motele,
- 1 camping,
- 3 inne obiekty świadczące usługi hotelarskie

Wykres 20. Ilość skontrolowanych obiektów zamieszkania zbiorowego w kierunku obecności pałeczek *Legionella* sp.

W w/w obiektach pobrano 13 próbek wody ciepłej użytkowej do badania bakteriologicznego, przekroczenia dopuszczalnych wartości bakterii *Legionella* sp. stwierdzono w 1 obiekcie.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 1 decyzję administracyjną, którą opisano w poniższej tabeli.

Tabela 15 Decyzja administracyjna wydana na poprawę jakości wody ciepłej w obiektach użyteczności publicznej

Lp.	Obiekt	Stwierdzone nieprawidłowości	Termin wykonania zaleceń
1.	Hotel „Imperial Residence” w Sandomierzu	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, liczba bakterii z rodzaju <i>Legionella sp.</i> - 490 j.t.k./100ml	nie wyegzekwowano wykonania decyzji – obiekt zamknięty z powodu stanu epidemii w kraju

Wnioski:

Ważnym aspektem działalności organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2020r. była, jak w roku poprzednim, kontrola urządzeń do zaopatrywania w wodę i ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Zadanie to było prowadzone w ramach kontroli urzędowych, a uzyskane dane służyły, jako źródło informacji o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Według analizy powyższych danych liczba stałych mieszkańców powiatu sandomierskiego korzystających z wody dostarczanej z 16 wodociągów będących w ewidencji wynosiła – 71,897 tys. (ok. 93%). Z wody dostarczanej przez wodociągi spełniającej wymagania w 2020r. korzystało 100% ludności.

Uległa zmianie w powiecie sandomierskim liczba wodociągów innych podmiotów zaopatrujących w wodę, która w 2020 r. wynosiła 8 (w 2019 r. - 7). Do ewidencji przybył 1 wodociąg sieciowy (wodociąg SSDŚ w Sandomierzu).

Tabela.16 Liczba poszczególnych rodzajów urządzeń wodnych w latach 2016÷2020

Rodzaj urządzenia		Rok				
		2016	2017	2018	2019	2020
Wodociągi	≤100	3	3	3	3	3
	101-1000	9	10	11	12	12
	1001-10000	1	1	1	1	1

o produkcji [m³/d]	10001- 100000	0	0	0	0	0
	>100000	0	0	0	0	0
Inne podmioty zaopatrujące w wodę		6	5	5	7	8
Razem		19	19	20	23	24

Głównym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia w powiecie sandomierskim są wodociągi o produkcji 101-1000 m³/d. W 2020r. zaopatrywały one o 776 osoby więcej niż w 2019r. Wzrost ilości odbiorców wynika z rozbudowy infrastruktury wodociągowej oraz wykonaniem nowych przyłączy.

Ogólnie zwiększyła się liczba odbiorców wody z nadzorowanych wodociągów o 1694 osób. Z kolei liczba zaopatrywanych w wodę z wodociągu o produkcji wody od 1001 - 10000 m³/d zwiększyła się o 968 osób.

Tabela 17 Liczba ludności (tys.) zaopatrywanej w wodę przez poszczególne rodzaje urządzeń w latach 2018 ÷ 2020

Rodzaj urządzenia		Rok		
		2018	2019	2020
Wodociągi o produkcji [m³/d]	≤100	1,77	1,745	1,695
	101-1000	36,163	38,195	38,971
	1001-10000	30,197	30,203	31,231
	10001-100000	0	0	0
	>100000	0	0	0
Inne podmioty zaopatrujące w wodę		0	0	0,200
Razem		67,13	68,649	71,897*

**przy łącznej liczbie ludności zaopatrywanej w wodę nie brano pod uwagę innych podmiotów zaopatrujących w wodę*

W porównaniu z rokiem poprzednim, na tym samym poziomie utrzymała się liczba ludności (100%) korzystającej z wody wodociągowej przydatnej lub warunkowo przydatnej do spożycia.

W dalszym ciągu, podobnie jak w latach ubiegłych w 2 wodociągach utrzymuje się podwyższony (w granicach normy) poziom azotanów. Dotyczy to wodociągów: Koprzywnica i Klimontów.

W 2020 roku uległa nieznacznej poprawie (w odniesieniu do roku poprzedzającego okres sprawozdawczy) jakość wody ciepłej użytkowej z instalacji wewnętrznej w budynkach zbiorowego zamieszkania, gdzie na 12 obiektów objętych badaniami, w 1 stwierdzono skażenie mikrobiologiczne bakteriami *Legionella sp.*

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej podobnie jak w latach poprzednich prowadziły stały nadzór sanitarny nad jakością wody do spożycia przez ludzi, oraz podejmowały stosowne działania w celu wyegzekwowania od zarządzających wodociągami poprawę jej jakości w przypadku zakwestionowanej próbki wody pomimo trwającego stanu epidemii.

III. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny wykonuje zadania o charakterze profilaktycznym na różnych etapach procesu inwestycyjnego, zmierzających do szeroko pojętej ochrony zdrowia ludzi. Zadania te polegają na kontroli przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych w procesie planowania i zagospodarowania przestrzennego, lokalizacji inwestycji oraz jej realizacji do zakończenia i odbioru.

Przedmiotem działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2020r. było w szczególności uzgadnianie i opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych:

- projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- warunków realizacji przedsięwzięć na etapie przed wydawaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- dokumentacji projektowych dotyczących budowy, oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych.

Brano również udział w odbiorach końcowych nowo zrealizowanych obiektów budowlanych.

Ocena oddziaływania na środowisko

Podstawowe zasady przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko wynikają z ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska, oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Stosownie do ww. regulacji, jej przeprowadzenia wymagają planowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, które podzielono na:

- planowane przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko,
- planowane przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, jeżeli właściwy organ stwierdził obowiązek przeprowadzenia oceny.

Warunki realizacji przedsięwzięć

W roku sprawozdawczym przedmiotem analizy były 2 wnioski o opinię w sprawie warunków realizacji przedsięwzięcia, na etapie przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

1-wszy wniosek dotyczył wyrażenia opinii o realizacji przedsięwzięcia pn. „Wzmocnienie istniejącego mostu przez rzekę Wisłę oraz budowa drogi krajowej nr 77 przez Sandomierz po prawej stronie Wisły (ul. Lwowska – bis) jako nowy przebieg wraz z włączeniem do drogi krajowej nr 77”; przy czym postępowanie w przedmiocie wydania decyzji środowiskowej prowadzone było dla inwestycji zaliczanej do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Opinię opracowano na podstawie art.64 ust.1 pkt.2 w związku z art.78 ust.1 pkt.2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska, oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Opinię wydawano w formie postanowienia, przy czym opiniowano przedłożone dokumenty wyłącznie w zakresie ochrony zdrowia i życia ludzi.

2-gi wniosek dotyczył: budowy budynku inwentarskiego – tuczarni do chowu trzody chlewnej wielkości maksymalnej, możliwej obsady inwentarza 1996 szt. (279,44 DJHP), przy czym postępowanie w przedmiocie wydania decyzji środowiskowej prowadzone było dla inwestycji zaliczanej do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. W toku prowadzonego postępowania wystosowane zostały pisma do uzupełnienia. W okresie sprawozdawczym nie zostały nadesłane żądane dokumenty.

Konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko.

Rozpatrywanie wniosków na etapie – przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, poprzedzało postępowanie dotyczące obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko.

W roku sprawozdawczym zaopiniowano 12 wniosków co do obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko:

w 1 przypadku wyrażono stanowisko, że brak jest przesłanek do wydania żądanych opinii; wniosek dotyczył: budowy budynku inwentarskiego – tuczarni do chowu trzody chlewnej wielkości maksymalnej, możliwej obsady inwentarza 1996 szt. (279,44 DJHP), przy czym z przedstawionych dokumentów wynikało, że przedmiotowe przedsięwzięcie należy

do kategorii przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w art. 59 ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020r. poz. 283), w związku z § 2 ust. 1 pkt rozporządzenia Rady Ministrów dnia 26 września 2020r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019r. poz. 1839) tj. chów lub hodowla zwierząt innych niż wymienione w lit. „a” w liczbie nie mniejszej niż 210 DJP. W świetle powyższego brak jest przesłanek do wydania żądanej opinii.

W 1 przypadku na wniosek podmiotu, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu umorzył (w drodze postanowienia) w całości postępowanie w sprawie: o wyrażenie opinii w przedmiocie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia polegającego na „zmianie sposobu użytkowania hali magazynowej w Zakładzie Przetwórstwa Owoców i Warzyw POLKON Sp. z o.o. w Jasienicy.

W 4 przypadkach dot.: wydobywania piasku z rzeki Wisły; budowy elektrowni słonecznej Skrzypaczowice II; budowy gazociągu wysokiego ciśnienia ND 100 w msc. Sandomierz i Kobierniki; budowy linii rozlewania soku jabłkowego w msc. Węgrce - wystosowano pisma do uzupełnienia, w okresie sprawozdawczym nie zostały nadesłane żądane dokumenty.

Dla 6 przedsięwzięć dot.: lokalizacji instalacji do przetwarzania odpadów z tworzyw sztucznych, budowy mostu przez ciek bez nazwy, budowy punktu skupu złomu, przebudowy sieci gazowej w/c w msc. Sobótka – Dąbie, przedsięwzięcia pn. „Wprowadzenie innowacyjnych procesów w zakresie pakowania wyrobów gotowych w zakładzie w miejscowości Gałkowice Kolonia”, rozbudowy drogi gminnej, po przeanalizowaniu przedstawionych dokumentów - odstąpiono od konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Analiza przedstawionego materiału dowodowego pozwoliła na ustalenie, że przedsięwzięcia te nie będą mieć niekorzystnego wpływu na zdrowie ludzi.

Opinie wydawane były na podstawie art.64 ust.1 pkt.2 w związku z art.78 ustawy z dnia 3 października o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

W roku sprawozdawczym w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko: wydano 1 opinię w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Postępowanie dotyczyło zmiany Nr 5 w miejscowym planie zagospodarowania

przestrzennego miejscowości Łoniów i Łoniów Kolonia. Z analizy przedmiotowego projektu wynikało, że wprowadzona zmiana stanowi niewielką modyfikację istniejącego już dokumentu i w ocenie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu ustalenia zmiany Nr 5 planu nie będą mieć negatywnego wpływu na zdrowie i życie ludzi;

zaopiniowano 2 wnioski o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko: jeden wniosek dot. miejscowego planu zagospodarowania pod nazwą „Ryłowice” na terenie gminy Samborzec, drugi wniosek dot. zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Samborzec.

Zaopiniowano 2 projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w trybie ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko – dot. projektu zmiany Nr 4 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Łoniów i Łoniów oraz projektu zmiany nr 1 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla „Chwałki I” w Sandomierzu oraz 1 projekt zmiany Nr 6 Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów.

W projektach oceniano zasady ochrony środowiska określone w planie, w celu zapobiegania, ograniczenia lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko, przeciwdziałania potencjalnym negatywnym skutkom oddziaływań, wynikających z ustaleń planów na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, dotyczące aspektów w zakresie zdrowia ludzi. Podstawą do wyrażania opinii były prognozy skutków wpływu ustaleń przedstawionych projektów na środowisko. Opinie wydano na podstawie art.54 w związku art.58 ustawy z dnia 3 października o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Projekty zaopiniowano pozytywnie.

Dokumentacja projektowa (ocena rozwiązań w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych).

W roku sprawozdawczym uzgodniono 44 projekty pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. Wszystkie dokumentacje uzyskały akceptacje Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Wśród wydanych opinii: 42 dotyczyło inwestycji związanych z infrastrukturą techniczną, tj. budową sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, budową ujęcia wody ze zbiornikami wody pitnej; 2 opinie dotyczyły inwestycji związanych z modernizacją istniejących zakładów

spożywczych: Zakładu w Gałkowicach Kolonia zajmującego się produkcją kiszenia i pakowania kapusty i ogórków oraz Zakładu w Chodkowie Starym zajmującym się produkcją i przetwórstwem produktów owocowych i warzywnych.

Zgoda na odstępstwa od przepisów techniczno-budowlanych, bhp itp.

W roku sprawozdawczym wyrażono zgodę na lokalizację wyrzutni powietrza na poziomie terenu na działce nr ew. 1100/23 zlokalizowanej przy ul. Zamkowej w Sandomierzu, pod warunkiem spełnienia wymagań określonych w decyzji znak SE.V-4430/17/20 z dnia 21.09.2020r. zgodnie z przepisami §152 ust. 8 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

Odbiory obiektów, uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych.

W roku sprawozdawczym dokonano odbiorów końcowych 76 obiektów budowlanych. Podczas czynności kontrolnych stwierdzano także przypadki, gdy obiekt nie był w pełni przygotowany do użytkowania z uwagi na niedopełnienie wymogów formalnoprawnych, lub stwierdzone uchybienia w zakresie wymagań sanitarno-higienicznych.

Z analizy protokołów wynika, że występujące usterki sanitarne to:

- brak zgody Świątokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego na obniżenie poziomu posadzek pomieszczeniu przeznaczonego na stały pobyt ludzi,
- brak zabezpieczenia wejścia bezpośrednio z zewnątrz do pomieszczenia przeznaczonego na stały pobyt ludzi przed dopływem nadmiaru zimnego powietrza (brak kurtyny powietrznej),
- brak wentylacji lub prawidłowej wentylacji oraz brak protokołu skuteczności wentylacji,
- brak zabezpieczenia instalacji elektrycznej (kable instalacji elektrycznej poprowadzone po ścianach bez zabezpieczeń),
- brak osłon na grzejnikach c.o. w pomieszczeniach dostępnych dla pacjentów,
- brak armatury mieszającej zabezpieczającej przed poparzeniem w bateriach umywalkowych w WC pacjentów,
- brak widocznego oznakowania skrzydeł drzwiowych wykonanych z przezroczystych tafli.

W toku prowadzonego postępowania działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego prowadziły do wyeliminowania ewentualnych uchybień i nieprawidłowości. Dla tych obiektów nie wniesiono sprzeciwu na użytkowanie obiektu w trybie art. 28 ustawy z dnia Prawo Budowlane ze względu na akceptację uwag PIS i deklarację ich wyeliminowania przez inwestora.

Na 76 dokonane odbiory:

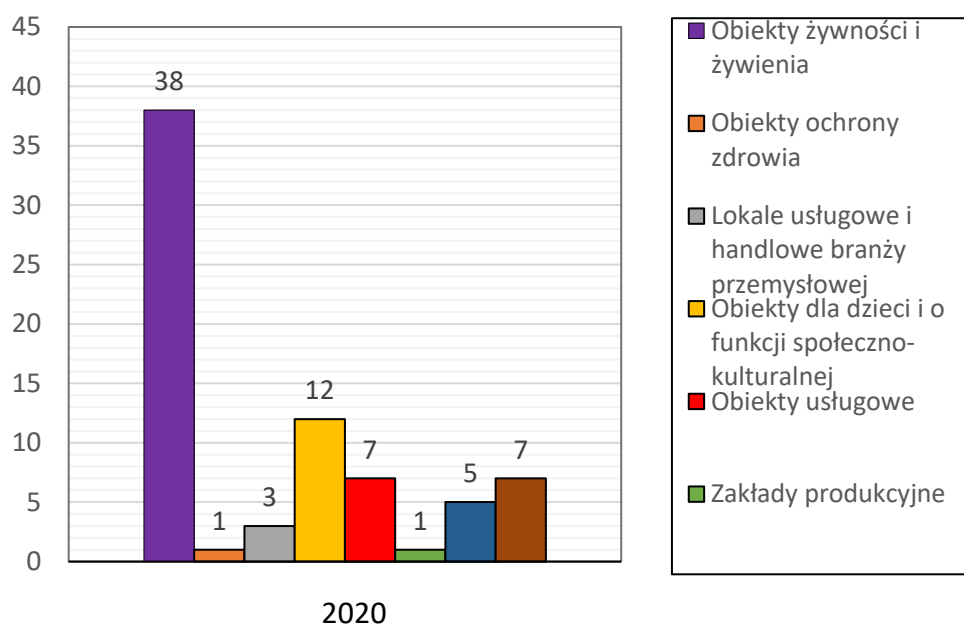
- 27 odbiorów przeprowadzono na podstawie art. 56 ustawy Prawo budowlane, w tym: 18 odbiorów dokonano na podstawie przeprowadzonych czynności kontrolnych, dla 9 obiektów wydano zaświadczenia wskazujące, że nie przewiduje się przeprowadzenia czynności kontrolnych w celu ustalenia zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym przed wydaniem pozwolenia na użytkowanie, z uwagi na charakter i zakres przedsięwzięcia;
- 16 odbiorów dotyczyło obiektów, na które nie nałożono obowiązku uzyskania pozwolenia na użytkowanie lub inwestycji zrealizowanych w wyniku modernizacji istniejących obiektów w ramach zmiany sposobu użytkowania. Dla omawianych inwestycji wydawane były opinie na podstawie art.3 pkt 3 ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej;
- 33 odbiorów dotyczyło nowo wybudowanych lub modernizowanych przechowalni owoców i warzyw. Opinie wydawano na wiosek podmiotu, w celu przedłożenia w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Kielcach. W opiniach wyrażano stanowisko w zakresie zgodności inwestycji z warunkami sanitarnymi określonymi przepisami Unii Europejskiej – rozporządzenie / WE / Nr 852 / 2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29.04.2004r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. U. L. 139 z dnia 30.04.2004r. str.1 późniejszymi zmianami). Opinie wydawano na podstawie art. 6a PIS.

Przedmiotem odbioru były:

- obiekty żywności i żywienia, w tym: 3 sklepy, cukiernia, bar z częścią restauracyjno-noclegową, przechowalnie owoców - łącznie 38 obiektów,
- obiekty ochrony zdrowia: pracownia tomografii komputerowej - łącznie 1 obiekt,
- lokale usługowe i handlowe branży przemysłowej w tym: budynek handlowo-usługowy, pomieszczenia socjalno-magazynowe, sklep rolno-ogrodniczy, łącznie 3 obiekty,
- obiekty dla dzieci i o funkcji społeczno-kulturalnej: 2 żłóbki, 2 przedszkola ze żłobkami, lokal nauki programowania komputerowego, robotyki i elektroniki, szkoła muzyczna, 3 świetlice

wiejskie, pawilon rekreacyjny, zaplecze sportowe i trybuny dla widzów przy gminnym boisku sportowym, łącznie 12 obiektów,

- obiekty usługowe: 3 fryzjerskie, 2 kosmetyczne, zakład aktywności zawodowej, niepubliczna poradnia psychologiczno-pedagogiczna - łącznie 7 obiektów,
- zakłady produkcyjne – hala do ładowania wózków elektrycznych i baterii w Pilkington Polska – łącznie 1 obiekt,
- obiekty infrastruktury technicznej: most, 2 przepompownie wody opadowej, 2 inwestycje związane z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym – łącznie 5 obiektów,
- inne obiekty – kontener biurowy, kościół katolicki, budynek Komendy Policji, 2 budynki mieszkalne jednorodzinne, 2 budynki mieszkalne wielorodzinne - łącznie 7 obiektów.

Przy odbiorach obiektów użyteczności publicznej zwracano uwagę na wykonanie podjazdów dla niepełnosprawnych, oraz zapewnienie wewnątrz budynków warunków umożliwiających swobodne poruszanie się tym osobom. Odbiory obiektów, wzorem lat ubiegłych, dokonywane były z udziałem właściwych komórek nadzorów bieżących. Praktykowany odbiór wspólny przez zapobiegawczy nadzór sanitarny i nadzór bieżący sprawdza się w praktyce, bowiem prowadzi do wypracowania wspólnego stanowiska Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Należy zauważyć, że liczba dokonanych odbiorów utrzymuje się na podobnym poziomie co w latach poprzednich (2017r.-56, 2018 – 61, 2019r.- 45, 2020- 76).

Inne opinie sanitarne

W 2020r. zajęto też 34 stanowisk na pozostałych etapach procesu inwestycyjnego, w tym: uzupełnianie dokumentacji projektowej, wniosków co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko oraz w ramach czynności odbiorowych.

Ponadto wydano 67 decyzji dot. wymierzania opłaty za wykonywanie czynności kontrolne w obiektach.

Kontrole, w tym: kontrole w trakcie realizacji inwestycji.

Łącznie przeprowadzono 63 kontrole: w tym 2 kontrole zaliczone zostały do kontroli w trakcie realizacji inwestycji.

Podsumowanie:

Należy wskazać, iż działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego dotyczyła kontroli pod kątem zapewnienia właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w nowo realizowanych obiektach takich jak: obiekty żywieniowo-żywnościowe, obiekty służby zdrowia, obiekty oświaty, zakłady pracy, obiekty typu komunalnego. Oceniając stan sanitarny obiektów na różnych etapach ich realizacji, należy zauważyć, że ich standardy stale wzrastają. Inwestorzy pozyskują fundusze unijne, wzrasta świadomość inwestorów w zakresie dostosowania obiektów do obowiązujących wymogów.

Mając na uwadze ochronę zdrowia publicznego, w ramach prowadzonych postępowań oraz uzgodnień w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zwracano szczególną uwagę na następujące zagrożenia:

- właściwe projektowanie i wykonanie instalacji wodociągowych (m.in. sposób zabezpieczenia przewodów wodociągowych przebiegających w pobliżu sieci kanalizacyjnych oraz zbiorników na nieczystości płynne i gnojowników, wyposażenie przyłączy wodociągowych w zawory antyskażeniowe, dezynfekcja nowo-wykonanych sieci wodociągowych, wyniki badania wody),
- właściwe projektowanie i wykonywanie pod kątem sanitarno-higienicznym instalacji wentylacyjnych i klimatyzacyjnych (m.in. na podstawie protokołów sprawności instalacji),
- prawidłowe usuwanie, gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych, w tym pochodzenia medycznego, w sposób nie zagrażający życiu i zdrowiu ludzi,

- zabezpieczenie środowiska wodnego i gleby przed wodami opadowymi, potencjalnie zanieczyszczonymi substancjami ropopochodnymi (urządzenia oczyszczające),
- zapewnienie właściwych warunków sanitarno-zdrowotnych w miejscach pobytu ludzi (zamieszkania i przebywania), a także odpowiednich warunków pracy osobom zatrudnionym w zakładach pracy,
- ochronę ludzi przed nadmiernym oddziaływaniem czynników środowiska pracy (hałas, zanieczyszczenie powietrza) poprzez egzekwowanie rozwiązań technicznych i odpowiednich materiałów budowlanych w celu dotrzymania normatywnych wartości dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- ochronę ludzi przed uciążliwościami środowiskowymi poprzez oddzielenie obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe od obszarów przemysłowych, egzekwowanie skutecznych rozwiązań z zakresu ochrony środowiska, w tym:
 - zabezpieczenie ludności przed uciążliwością hałasową, promieniowaniem elektromagnetycznym (np. zapewnienie odpowiednich odległości),
 - zabezpieczenie ludności przed wpływem zanieczyszczenia powietrza (prawidłowe parametry emitorów, urządzenia oczyszczające),
- właściwą gospodarkę wodno-ściekową (zaopatrzenie ludności w wodę do picia).

Dane liczbowe dotyczące działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu w dziedzinie zapobiegawczego nadzoru w 2020r.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba zajętych stanowisk
<u>Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko</u>		
1.	Uzgodnienie dot. odstąpienia od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	<u>1</u>
2.	Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko	<u>2</u>
3.	Opiniowanie projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko	<u>3</u>

<u>Ocena oddziaływania na środowisko</u>		
4.	Opinia co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko	<u>12</u>
5.	Wydawanie opinii w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko	-
6.	Wydawanie opinii w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.	<u>1</u>
7.	Wydanie opinii przed wydaniem postanowienia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko	-
8.	Opiniowanie projektów gminnych planów programów rewitalizacji	-
9.	Uzgadnianie dokumentacji projektowej, pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych.	<u>44</u>
10.	Zastosowanie rozwiązań innych niż określone w obowiązujących przepisach prawnych, w tym w zakresie warunków technicznych	<u>1</u>
11.	Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektu budowlanego w trybie ar. 56 ustawy Prawo Budowlane	<u>27</u>
12.	Sprzeciw przeciwko uruchomieniu wybudowanego lub przebudowanego zakładu pracy lub innego obiektu budowlanego, w tym wobec dopuszczenia do użytkowania	-
13.	Inne sprawy	<u>81</u>
	<u>RAZEM 1÷14</u>	<u>172</u>
14.	Postanowienia	<u>3</u>
15.	Decyzje opłatowe	<u>67</u>
16.	Kontrole – wizje lokalne - ogółem	<u>63</u>

17.	W tym: obiektów w trakcie realizacji	<u>2</u>
------------	--------------------------------------	-----------------

Dane liczbowe dotyczące formy wydanych opinii

Lp.	Forma opinii sanitarnej	Liczba wydanych opinii
1.	Forma – opinia sanitarna	<u>166</u>
2.	Forma – decyzja opłatowa	<u>67</u>
3.	Forma – decyzja merytoryczna	<u>3</u>
4.	Forma - postanowienie	<u>3</u>
	<u>Razem: 1 – 4</u>	<u>239</u>
5.	Kontrole ogółem	<u>63</u>
6.	W tym kontrole w trakcie realizacji	<u>2</u>

IV. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ I KĄPIELISK

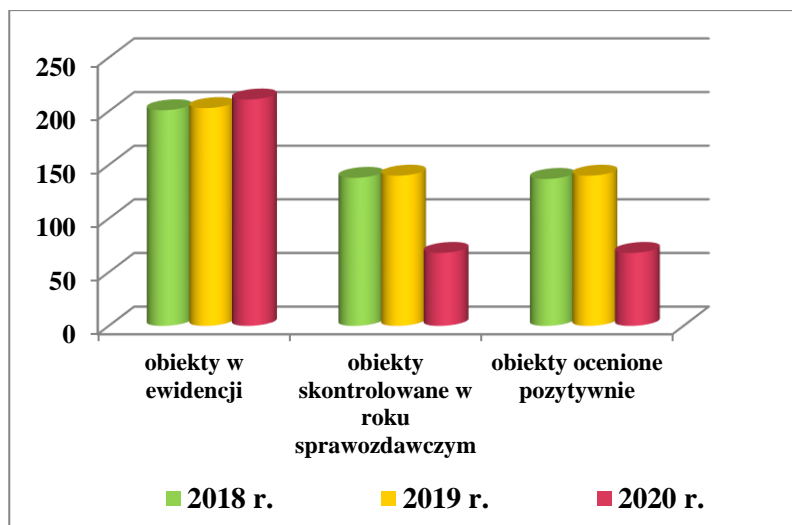
1. Wprowadzenie

Wprowadzone ograniczenia spowodowane stanem epidemii z powodu koronawirusa SARS-Co-V-2 w kraju, spowodowały, że zaplanowane działania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej związane z bieżącymi kontrolami zaplanowanymi na 2020r. nie zrealizowano zgodnie z harmonogramem.

W 2020r. Państwowa Inspekcja Sanitarna w powiecie sandomierskim na 213 obiekty użyteczności publicznej, które znajdują się w ewidencji, skontrolowała 68, co stanowiło 32% wszystkich obiektów użyteczności publicznej i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli. Powyższa liczba nie obejmuje urządzeń wodnych oraz zakładów ochrony zdrowia.

Na koniec 2020r. skontrolowane obiekty oceniono jako dobre. W porównaniu z rokiem ubiegłym stan sanitarny kontrolowanych obiektów utrzymuje się na tym samym poziomie.

Obiekty użyteczności publicznej należą do najliczniejszej i najbardziej zróżnicowanej grupy, zarówno pod względem przeznaczenia oraz wymagań sanitarnych i technicznych.

Wykres 21. Liczba obiektów w latach 2018 ÷ 2020

W 2020 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu wydał 10 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji zwłok/szczątków ludzkich. Przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawowali nadzór nad prawidłowym

przebiegiem czynności ekshumacyjnych i warunkami sanitarnymi przewozu zwłok. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

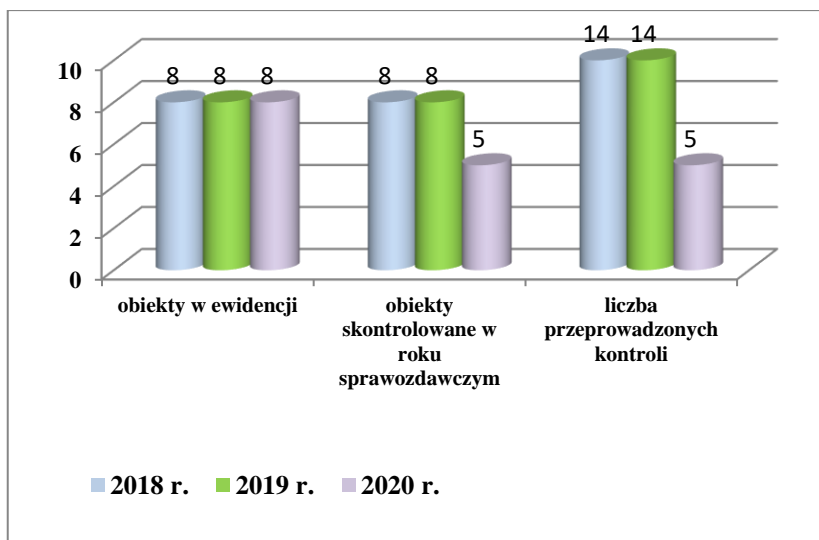
Na wniosek Starosty Sandomierskiego, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu wydał 6 - opinii w formie postanowienia na sprowadzenie zwłok z zagranicy.

W związku z rosnącymi zakażeniami na COVID-19 wzmożono nadzór sanitarny nad obiektami użyteczności publicznej, tj.: stacjami paliw, aptekami, punktami aptecznymi, obiektami handlowymi, obiektami sportowymi, a także zakładami usługowymi (fryzjerskie i kosmetyczne) w kontekście zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Dlatego też nasilono nadzór nad zapewnieniem dla klientów i pracowników środków ochrony indywidualnej, tj. maseczek ochronnych, przyłbic oraz środków do dezynfekcji rąk bądź rękawiczek ochronnych, sprawdzano respektowanie przepisów prawnych, podczas wykonywania usług. W w/w zakresie przeprowadzono 390 kontroli akcyjnych.

2. Stan sanitarny wybranych obiektów i urzędzeń

2.1. Ustępy publiczne

Na terenie powiatu sandomierskiego bieżącym nadzorem sanitarnym w roku 2020r. objęto 8 ustępów publicznych, skontrolowano 5 (62,5%), przeprowadzono 5 kontroli. Mandatów karnych nie nakładano.

Wykres 22. Ustępy publiczne w latach 2018 ÷ 2020

Stan sanitarno-techniczny ustępów publicznych w porównaniu z rokiem ubiegłym utrzymuje się na tym samym poziomie. W tej grupie obiektów 4 przystosowane są dla osób niepełnosprawnych, w tym 2 posiada stanowisko z przewijakiem dla niemowląt.

Udostępniane są również ubikacje w innych obiektach użyteczności publicznej (np. na stacjach paliw dostępne dla podróżnych przez całą dobę lub w innych obiektach w godzinach pracy).

Obiekty te nie budzą większych zastrzeżeń, zaopatrzone w wystarczającą ilość środków higienicznych, czystościowych i dezynfekcyjnych, sprzątane na bieżąco.

2.2. Obiekty pomocy społecznej

W roku 2020 w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowały się 2 domy pomocy społecznej oraz 1 schronisko dla bezdomnych mężczyzn. W odniesieniu do 2019r. liczba nadzorowanych domów pomocy społecznych uległa zmianie (2019 r. - 1, 2020 r. - 2), do ewidencji przybył 1 Dom Pomocy Społecznej w Sandomierzu, ul. Czyżewskiego 1. W bieżącym roku w związku z wprowadzonym stanem epidemii nie przeprowadzono kontroli sanitarnych w w/w obiektach.

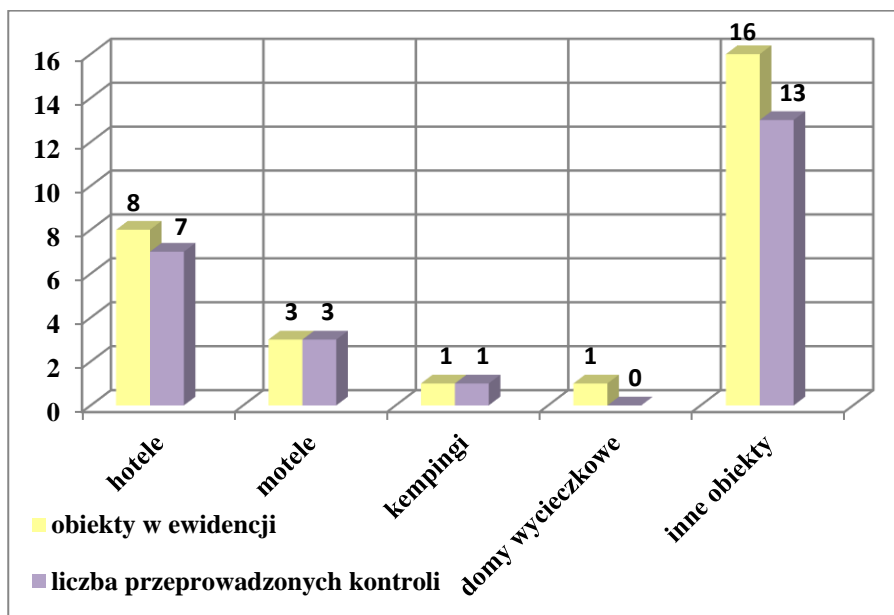
2.3. Obiekty hotelarskie

W 2020 r. w ewidencji znajdowało się 29 obiektów hotelarskich świadczących usługi noclegowe, skontrolowano 24 (co stanowi ok. 82,75%). Do tej grupy obiektów należą: 8 hoteli, 3 motele, 1 kemping, 1 dom wycieczkowy, 16 innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie, łącznie przeprowadzono 24 kontrole. W odniesieniu do 2019r. liczba nadzorowanych obiektów hotelarskich uległa zmianie (2019 r. - 28, 2020 r. - 29), do ewidencji przybył 1 obiekt.

Nie wydawano decyzji administracyjnych, mandatów karnych nie nakładano.

W celu zachowania bezpieczeństwa sanitarnego turystów nadzorem sanitarnym objęto 24 obiekty noclegowe (7 – hoteli, 3 – motele oraz 14 innych obiektów świadczących usługi noclegowe), w których przeprowadzono 24 kontrole sanitarne. W odniesieniu do ubiegłego roku stan sanitarny obiektów noclegowych, oraz poziom świadczonych usług noclegowych zachowano na dobrym poziomie.

Podczas sprawowania bieżącego nadzoru nad tymi obiektami wiele uwagi poświęcono nad zapewnieniem dla klientów i pracowników środków ochrony indywidualnej, tj. maseczek ochronnych, przyłbic oraz środków do dezynfekcji rąk bądź rękawiczek ochronnych, sprawdzano respektowanie przepisów prawnych, w związku z wprowadzonym stanem epidemii oraz funkcjonowaniem obiektów zgodnie z wytycznymi GIS dla hoteli/obiektów/pensjonatów w trakcie epidemii COVID-19 w Polsce.

Wykres 23 Struktura obiektów hotelarskich w 2020r.

Większość w/w obiektów oferuje wysoki standard świadczonych usług dysponuje pokojami z węzłami sanitarnymi, które są prawidłowo wyposażone, dobrze zorganizowane funkcjonalnie, zapewniają miejsca parkingowe. Stan sanitarny w tej grupie obiektów nie budził zastrzeżeń.

W 2020 roku ewidencją objętych było 16 innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie. W odniesieniu do 2019r. liczba nadzorowanych obiektów uległa zmianie (2019r. - 15, 2020r. - 16), do ewidencji przybył 1 obiekt hotelarski świadczący usługi noclegowe. Do tej grupy obiektów zaliczono: pokoje gościnne, zajazd, dom noclegowy, ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy, hotel pracowniczy itp. Grupa ta jest zróżnicowana pod względem standardu i wyposażenia. Dla osób korzystających z tego typu usług przygotowane są pokoje mieszkalne wraz z węzłami sanitarnymi bądź w nieznaczej ilości z odrębnymi zespołami higieniczno-sanitarnymi. Bieżący stan sanitarny w tych obiektach nie budził zastrzeżeń. Postępowanie z bielizną czystą i brudną prawidłowe.

Nie wszystkie obiekty hotelarskie przystosowane są dla osób niepełnosprawnych (stawianym wymaganiom odpowiada 8 z 28 nadzorowanych, co stanowi ok. 29 %).

W odniesieniu do 2020r. stan sanitarny innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie pozostał na tym samym poziomie.

2.4. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej

W tej grupie obiektów ewidencją objętych było 55 zakładów, spośród których skontrolowano 9 (co stanowi ok. 16,36%), przeprowadzono 9 kontroli. Nie wydawano decyzji administracyjnych, mandatów karnych nie nakładano.

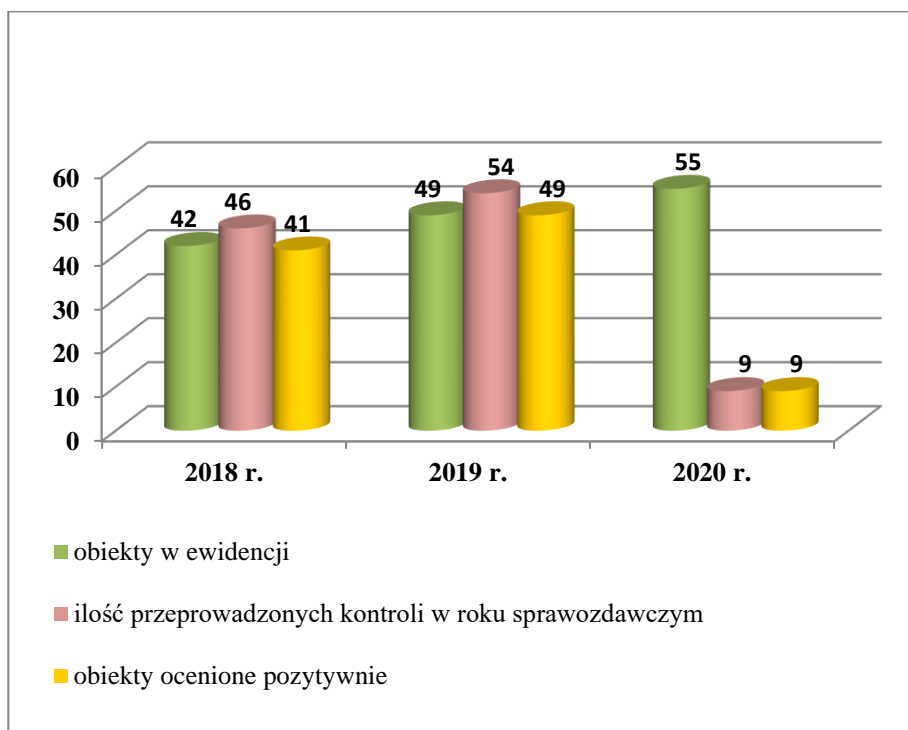
W odniesieniu do 2019r. liczba nadzorowanych zakładów usługowych uległa zmianie (2019r. - 49, 2020r. - 55), do ewidencji przybyło 6 zakładów tj.: 4 zakłady fryzjerskie i 2 zakłady kosmetyczne.

Stan sanitarno-techniczny w tej grupie obiektów nie budził większych zastrzeżeń. Podczas kontroli zwracano uwagę na właściwe wdrażanie obowiązujących procedur mających na celu ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi w czasie wykonywania usług oraz funkcjonowania salonu fryzjerskiego w trakcie epidemii SARS-CoV-2. Postępowanie z bielizną zarówno w aspekcie prania oraz prawidłowego przechowywania było prawidłowe. Bielizna wielokrotnego użycia prana jest poza zakładem. Większość zakładów stosuje bieliznę jednorazowego użycia (ręczniki, prześcieradła, kołnierzyki fryzjerskie, peleryny).

Bieżący stan sanitarny w kontrolowanych obiektach był zadowalający. Odpady stałe gromadzone były w oznakowanych pojemnikach a następnie usuwane do zbiorczych pojemników lub kontenerów znajdujących się poza zakładem. Sprzęt porządkowy przechowywany w wydzielonych miejscach bądź pomieszczeniach, sposób postępowania z nim po użyciu był prawidłowy.

Do tej grupy obiektów należy: 35 zakładów fryzjerskich, 13 zakładów kosmetycznych, 1 zakład tatuażu, 6 innych zakładów, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna usługa.

Na uwagę zasługuje fakt podwyższania świadomości wśród personelu świadczącego usługi fryzjerskie, kosmetyczne lub tatuażu, co do zachowania szczególnego reżimu sanitarnego i p/epidemicznego podczas wykonywania usług.

Wykres 24 Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej w latach 2018÷2020

W w/w zakładach, z uwagi na stosowanie narzędzi mogących naruszać ciągłość tkanki istnieje wysokie ryzyko narażenia na przeniesienie zakażeń (np. HIV, WZW typu B, grzybica). Dlatego też podczas sprawowania bieżącego nadzoru nad tymi zakładami wiele uwagi poświęcono sposobom mycia i dezynfekcji, sterylizacji wykorzystywanego sprzętu.

Podczas kontroli zwracano uwagę na respektowanie przepisów prawnych, podczas wykonywania usług w w/w obiektach w trakcie pandemii SARS-CoV-2.

W dalszym ciągu zwracano szczególną uwagę w zakresie ochrony zdrowia przed następstwami korzystania z solarium m.in. na właściwe informacje dotyczące szkodliwości korzystania z solarium, o zakazie udostępniania solarium małoletnim oraz reklamach bądź promocji usług. W tym zakresie nie stwierdzono naruszenia obowiązującej ustawy.

2.5. Obiekty komunikacji publicznej

Powyższą grupę stanowią obiekty związane z obsługą osób podróżujących komunikacją publiczną. Należą do niej: 1 - dworzec autobusowy, 1 - przystań żeglugi śródlądowej i 1 - przystań jednostek pływających rekreacyjnie i sportowo. Skontrolowano wszystkie obiekty (100%), przeprowadzono 3 kontrole, nie wydawano decyzji administracyjnych, nie nałożono mandatów karnych.

Ponadto Państwowa Inspekcja Sanitarna w roku sprawozdawczym nadzorem sanitarnym objęła 8 – środków transportu publicznego, tj.: 6 - autobusów miejskich, 2 - statki pasażerskie żeglugi śródlądowe. Przeprowadzone kontrole nie wykazały uchybień w zakresie bieżącego stanu sanitarnego. Ponadto w autobusach miejskich prowadzono regularne kontrole dotyczące realizacji reżimu sanitarnego w związku z trwającą epidemią.

Dodatkowo przeprowadzono 6 kontroli parkingów miejskich znajdujących się na terenie miasta Sandomierza, w których nie stwierdzono nieprawidłowości. Stan sanitarny w trakcie kontroli oceniono jako dobry.

2.6. Cmentarze

W roku 2020 w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Sandomierzu było 25 cmentarzy, nie przeprowadzono kontroli w w/w obiektach.

Nie wydawano decyzji administracyjnych oraz nie nakładano mandatów karnych.

2.7. Domy przedpogrzebowe

Na nadzorowanym terenie znajduje się 1 zakład prowadzący kompleksowe usługi pogrzebowe. Obiekt ten prowadzi kompleksowe usługi pogrzebowe, pełni funkcję domu pogrzebowego

w zakresie przetrzymywania, przygotowania, transportu i obsługi ceremonii pogrzebowych.

W roku 2020 nie przeprowadzono kontroli w obiekcie, decyzji administracyjnej nie wydawano, mandatów karnych nie nakładano.

2.8. Inne obiekty użyteczności publicznej

W 2020r. w ewidencji znajdowało się 60 obiektów użyteczności publicznej, skontrolowano 6 (co stanowi 10%), przeprowadzono 6 kontroli.

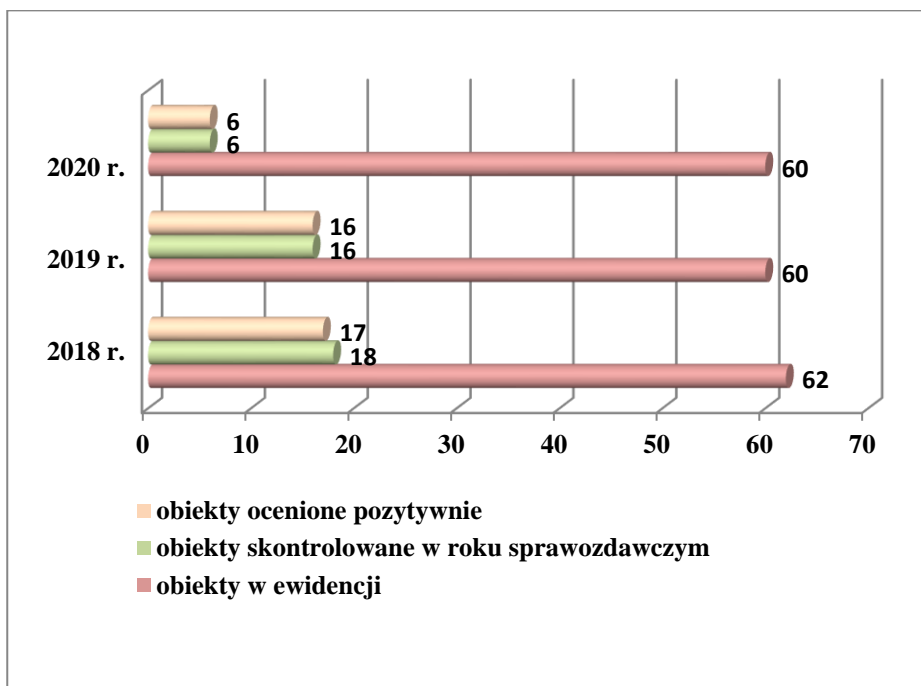
Do grupy innych obiektów użyteczności publicznej zaliczono m.in. apteki, punkty apteczne, sklepy zielarskie, urzędy miast i gmin, stacje paliw, obiekty sportowe, itp.

Nasilono nadzór w związku z wprowadzonym stanem epidemii nad zapewnieniem dla klientów i pracowników środków ochrony indywidualnej tj. maseczek ochronnych, przyłbic oraz środków do dezynfekcji rąk bądź rękawiczek ochronnych, sprawdzano respektowanie przepisów prawnych.

W odniesieniu do 2019r. liczba obiektów użyteczności publicznej pozostaje na tym samym poziomie. Przeprowadzone kontrole oceny stanu sanitarno – technicznego

obiektów użyteczności publicznej nie wykazały większych zastrzeżeń. Decyzji administracyjnych nie wydawano, mandatów karnych nie nakładano.

W porównaniu z rokiem ubiegłym stan sanitarny kontrolowanych obiektów utrzymuje się na tym samym poziomie.

Wykres 25 Struktura innych obiektów użyteczności publicznej w latach 2018÷2020

Ponadto Państwowa Inspekcja Sanitarna w sezonie letnim kontynuowała nadzór nad terenami rekreacyjnymi m.in. piaskownicami. W 2020r. w ewidencji było 24 obiekty zakwalifikowanych jako tereny rekreacyjne, skontrolowano 20 (co stanowi ok. 83,33%), nie wydawano decyzji administracyjnych, mandatów karnych nie nakładano. Podczas kontroli zwracano uwagę na systematyczność wymiany piasku w piaskownicach, zabezpieczenie terenu przed dostępem zwierząt oraz na właściwe oznakowanie terenu. W związku z powyższym w tej grupie obiektów wydano 1 – zalecenie pokontrolne, które zostało wykonane w ustalonym terminie.

2.9. Kąpieliska, miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli i baseny kąpielowe

W 2020r. w ewidencji znajdowały się 2 miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli, tj.: w Koprzywnicy i Szymanowicach Dolnych, skontrolowano 1 (50%), wydano 2 opinie sanitarne w sprawie wyrażenia zgody na utworzenie miejsca okazjonalnie

wykorzystywanego do kąpielii oraz 1 ocenę bieżącą o jakości wody, na podstawie której oceniono przydatność wody do kąpielii.

W roku 2020 utworzone zostało tylko jedno miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpielii tj. w Koprzywnicy, za sprawy związane z urządzeniem i zapewnieniem bezpieczeństwa kąpiącym odpowiedzialny był organizator - Urząd Miasta i Gminy w Koprzywnicy.

Organizator w ramach kontroli wewnętrznej przeprowadził badania jakości wody (przed rozpoczęciem oraz w trakcie trwania sezonu). Nad bezpieczeństwem kąpiących się w sezonie czuwało 2 ratowników. Organizator w/w miejsca wywiązał się z prowadzenia kontroli wewnętrznej. Sezon jednak trwał krótko, ze względu na pojawiające się reakcje alergiczne u osób kąpiących się.

Nadzorem sanitarnym objęty był: kompleks basenowy - Pływalni Krytej w Sandomierzu przy ul. Zielnej 7 (czynny cały rok) oraz basen w Hotelu „Mały Rzym” w Sandomierzu, ul. Okrzei 9. Na podstawie przekazanych sprawozdań z badań laboratoryjnych wydano 2 pozytywne oceny bieżące o przydatności wody do kąpielii.

W roku sprawozdawczym w ramach nadzoru sanitarnego Inspekcji Sanitarnej pobrano 15 próbek wody z pływalni krytej (8 próbek wody basenowej i 7 próbek wody ciepłej w kierunku *Legionella* sp.) oraz 10 próbek wody z basenu Hotelu „Mały Rzym” tj.: 5 próbek wody basenowej i 5 próbek wody ciepłej w kierunku *Legionella* sp., które nie zostały zakwestionowane.

Ponadto nadzór laboratoryjny jakości wody z urządzeń basenowych prowadzony był przez administratorów basenu tj.: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sandomierzu oraz Restauracja i Hotel „Mały Rzym” Sp. z o.o. w Sandomierzu, w ramach kontroli wewnętrznej.

Wydano 1 decyzję administracyjną na poprawę jakości wody w niecce basenowej, cyrkulacji niecki basenowej i Jacuzzi na Restaurację i Hotel „Mały Rzym” Sp. z o.o. W badanych próbkach wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej stwierdzono przekroczenia bakterii *Pseudomonas aeruginosa*. W związku z powyższym przeprowadzono modernizację systemu uzdatniania wody basenowej oraz czyszczenie i dezynfekcję urządzeń wodnych na w/w basenie. Nie wyegzekwowano poprawy jakości wody, z uwagi na zamknięcie obiektu, w związku z pandemią COVID-19.

Tabela 20 Decyzja administracyjna wydana na poprawę jakości wody na Restaurację i Hotel „Mały Rzym” Sp. z o.o. w Sandomierzu.

L.p.	Obiekt	Stwierdzone nieprawidłowości	Termin wykonania zaleceń
1.	Restauracja i Hotel „Mały Rzym” Sp. z o.o. w Sandomierzu	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym w urządzeniach wodnych: niecka basenowa, cyrkulacji niecki basenowej i jacuzzi z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii z rodzaju <i>Pseudomonas aeruginosa</i> > 100 j.t.k./100ml	nie wykonano – obiekt zamknięty

Przeprowadzone kontrole stanu sanitarnego w w/w obiektach nie wykazały uchybień w zakresie stanu sanitarno-technicznego.

Pracownicy Sekcji Nadzoru Higieny Środowiska wspólnie z Sekcją Nadzoru Zapobiegawczego dokonali odbioru w zakresie wymagań higieniczno-sanitarnych w 4 zakładach fryzjerskich i kosmetycznych.

Ponadto w okresie po 15.03.2020r. kontrolowano wspólnie z przedstawicielami Straży Pożarnej bądź PCZK miejsca wytypowane do kwarantanny zbiorowej w poszczególnych gminach (oceniono 5 takich miejsc). Wydawano także opinie sanitarne na organizowane imprezy masowe w plenerze oraz w pomieszczeniach, m.in. opiniowano festiwal „Dookoła wody”, koncert „Otoczeni barwami muzyki”, festiwal „Czekolady”, „Jarmark Jagielloński”, imprezę „Pokaz Mody, Warsztaty Makijażu i Fotograficzne”, seanse filmowe w plenerze.

W związku z wprowadzonym stanem epidemii nawiązano współpracę z instytucjami kultury oraz sportu w poszczególnych gminach w zakresie przestrzegania bezpieczeństwa epidemicznego podczas stopniowego (przy zachowaniu pewnych ograniczeń adekwatnych do obowiązujących przepisów prawnych) wznawiania działalności w poszczególnych sekcjach tematycznych. Współpraca ta polegała na przeglądzie obiektów pod względem funkcjonalności oraz przystosowania ich do obowiązującego reżimu sanitarnego, oceny procedur funkcjonowania tych obiektów, prowadzono również konsultacje telefoniczne w powyższym zakresie.

Na podkreślenie zasługuje współpraca z Sandomierskim Centrum Kultury i podległym jej obiektom, GOK Zawichost, GOK Samborzec, GOK Dwikozy. Kierownictwo tych jednostek

na każdym etapie luzowania obostrzeń związanych z COVID – 19 konsultowało zakres działalności i procedury postępowania w celu ochrony pracowników oraz uczestników.

Współpracowano również z instytucjami kościelnymi poprzez ocenę programów uroczystości czy też wydarzeń pod względem respektowania obostrzeń sanitarnych (wydawano zezwolenia np. na przeprowadzenie Procesji Bożego Ciała czy też Papieskiego Rajdu Rowerowego).

Nawiązano także współpracę z administratorami budynków zamieszkania zbiorowego w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi oraz zabezpieczenia klatek schodowych w dozowniki ze środkami dezynfekcyjnymi do rąk, jak również przeprowadzenie dezynfekcji klatek schodowych w przypadku stwierdzenia izolacji domowej bądź kwarantanny lokatorów, a także ustalano na bieżąco zasady przeprowadzania przeglądów technicznych, kominiarskich, gazowych bądź też awaryjnych napraw usterek wodno-kanalizacyjnych w lokalach mieszkalnych.

Do powyższych działań należy dołączyć współpracę z zakładami pogrzebowymi w zakresie ustalenia zasad pochówków osób zmarłych na COVID-19. Na bieżąco przekazywano do wiadomości procedury postępowania oraz zmiany przepisów prawnych w tym zakresie jak również stanowisko Głównego Inspektora Sanitarnego.

Wnioski

Analizując wyniki przeprowadzonych kontroli w trakcie roku sprawozdawczego z zakresu higieny środowiska należy stwierdzić, że w opisanych wyżej obiektach nie było uchybień stanowiących zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi a stan sanitarny w tym zakresie oceniono jako dobry.

W porównaniu do lat poprzednich stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej ulega systematycznej poprawie, następuje modernizacja obiektów oraz prowadzone są systemy kontroli wewnętrznej, w celu zapewnienia jakości świadczonych usług i bezpieczeństwa klientów korzystających z usług. Systematyczne kontrole tej grupy obiektów w zakresie wprowadzonych ograniczeń, nakazów i zakazów nie wykazały rażących uchybień respektowania przepisów prawnych. Przeprowadzane kontrole traktowano instruktażowo, a na wszelkie uwagi nie nakładano kar a jedynie stosowano pouczenia.

Poprawia się estetyka pomieszczeń, następuje sukcesywna wymiana sprzętu i wyposażenia. Rynek konkurencyjny, większa świadomość klientów i przedsiębiorców, wymusza na właścicielach poprawę warunków sanitarno-technicznych, wzrost standardów higienicznych a w konsekwencji polepszenie jakości usług.

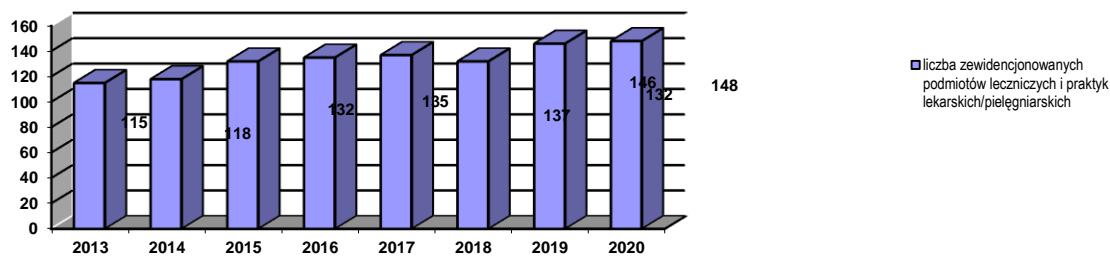
W celu zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego klientów kontynuowany będzie nadzór sanitarny w zakresie: przestrzegania obowiązujących procedur i instrukcji podczas świadczonych usług kosmetyczno-fryzjerskich oraz ochrony zdrowia przed następstwami korzystania z solarium oraz procedur związanych z funkcjonowaniem zakładów w trakcie epidemii SARS-CoV-2.

V. STAN SANITARNY PODMIOTÓW, W KTÓRYCH WYKONYWANA JEST DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZA

W 2020r. PPIS w Sandomierzu nadzorował 146 podmioty wykonujące działalność leczniczą i praktyki lekarskie. W roku sprawozdawczym przeprowadzono ogółem 19 kontroli w 19 podmiotach znajdujących się w ewidencji PSSE.

Realizacja ustawowych zadań PIS odbywała się poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Zakres przedmiotowy kontroli obejmował sprawdzenie należytego stanu sanitarno-technicznego obiektu, funkcjonalności pomieszczeń, czystości bieżącej i porządku w obiekcie, prawidłowości prowadzonych procesów dekontaminacji powierzchni i sprzętu wielokrotnego użytku, gospodarki odpadami medycznymi i komunalnymi, postępowania z bielizną, przestrzegania procedur zapobiegających zakażeniom, realizacji obowiązkowego programu szczepień ochronnych.

Wykres 26 . Liczba zewidencjonowanych podmiotów leczniczych w latach 2013-2020.

1. Szpitale

W roku 2020r.w związku ze zmianą przepisów prawa PPIS w Sandomierzu przejął od Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego nadzór nad Specjalistycznym Szpitalem Ducha Świętego Sandomierzu, ul. Schinzla 13.

Z uwagi na trwającą na terenie Polski epidemię nie przeprowadzono oceny stanu sanitarno-technicznego Specjalistycznym Szpitalem Ducha Świętego Sandomierzu, ul. Schinzla 13.

2. Stan sanitarny zakładów opiekuńczo – leczniczych

W ewidencji PSSE w Sandomierzu znajduje się 1 zakład opiekuńczo – leczniczy.

W roku 2020 kontroli stanu sanitarno-technicznego nie przeprowadzono. W roku 2019 roku stan sanitarno techniczny Zakładu został oceniony jako dobry , w pełni dostosowany do wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26.06.2012r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Obiekt wyposażony w instalacje wodociągowe i kanalizacyjne.

W związku z trwającą na terenie Polski epidemią na polecenie GIS wszelkie kontrole w podmiotach leczniczych zostały zawieszono.

3.Podmioty lecznicze realizujące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne.

W 2020r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu sprawował nadzór nad podmiotami działalności leczniczej obejmujący m.in. zagadnienia utrzymywania bieżącej czystości i właściwego stanu sanitarnego (w tym m.in. prawidłowości wykonywania zabiegów dezynfekcji, dezynsekcji, przestrzegania zasad profilaktyki zakażeń zakładowych, postępowania z odpadami, kontrolą wdrożenia procedur zapobiegających zakażeniom i chorobom zakaźnym związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, realizacji obowiązkowego programu szczepień ochronnych)

W 2020 roku w w/w obiektach podmiotów leczniczych przeprowadzono 19 kontroli, zarówno w poradniach nowo uruchamianych jak i obiektach istniejących.

Stan sanitarno-techniczny skontrolowanych placówek nie budził zastrzeżeń .

4. Zaopatrzenie w wodę

Podmioty lecznicze działające w powiecie sandomierskim zaopatrywane są w wodę z podległych terenowo wodociągów sieciowych. Badania prób wody pod względem bakteriologicznym i fizykochemicznym z poszczególnych wodociągów nie budziły zastrzeżeń.

4.1. Postępowanie z odpadami medycznymi i komunalnymi

W zakresie nadzoru nad odpadami, szczególną uwagę zwracano na postępowanie z odpadami medycznymi niebezpiecznymi (segregacja, stosowane opakowania, oznakowanie, przetrzymywanie, transport, utylizacja, stosowanie środków ochrony osobistej

podczas zajmowania się odpadami itp.) W trakcie kontroli nie stwierdzono uchybień, dotyczących postępowania z odpadami medycznymi.

Wszystkie podmioty lecznicze posiadają stosowne dokumenty gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (m.in. zawarte umowy ze specjalistycznymi firmami, uprawnionymi do odbioru i transportu do utylizacji odpadów medycznych, karty przekazania odpadów do utylizacji).

W zakładach ochrony zdrowia lecznictwa otwartego prowadzi się segregację odpadów zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, na podstawie których są opracowane i wdrożone procedury. Odpady podlegały segregacji w miejscu ich wytworzenia, następnie przy pomocy pojemnika transportowego wynoszone do pomieszczeń wyposażonych w urządzenia chłodnicze służące wyłącznie do ich przetrzymywania. Transport odpadów wewnątrz placówek zgodnie z opracowanymi procedurami. Czynności te wykonuje przeszkolony i odpowiednio wyposażony w środki ochrony osobistej personel. Do czasu odbioru odpadów przez uprawnione firmy przetrzymuje się je w wydzielonych pomieszczeniach lub wydzielonych miejscach wyposażonych w urządzenia chłodnicze nie dłużej niż 1 miesiąc.

Gospodarowanie odpadami medycznymi i komunalnymi w kontrolowanych obiektach nie budziło zastrzeżeń. Usługę odbioru odpadów medycznych świadczyły uprawnione firmy tj:

- Przedsiębiorstwo Usługowo Handlowe Grzegorz Lipowicz ul. Dwie Topole 23, 21-040 Kalinówka,
- Firma Usług Transportowe Jerzy Krzyszkowski ul. Rzeszowska 30B 36-110 Majdan Królewski,
- RAF-EKOLOGIA Sp. z o. o. ul. Trzecielskiego 16, 38-460 Jedlicze,
- ECO-ABC Sp. z. o. o. ul. Przemysłowa 7, 97-400 Bełchatów,
- Remondis Medison Sp. z o.o. ul. Puszkina 41, 42-530 Dąbrowa Górnicza.

4.2. Gospodarka bielizną

W porównaniu do 2020 roku postępowanie z czystą i brudną bielizną nie uległo zmianie i nie budzi zastrzeżeń. W zakładach używana jest przede wszystkim bielizna jednorazowego użytku, a z bielizny wielorazowej stosuje się tylko fartuchy ochronne.

Bielizna wielorazowego użycia z zakładów lecznictwa otwartego prana jest w pralni zewnętrznej, tj. w Pralni szpitalnej w Sandomierzu, ul. Schinzla 13 (zgodnie z posiadanymi umowami). Transport bielizny odbywa się własnymi środkami transportu z zachowaniem reżimu sanitarnego. Bielizna czysta przechowywana jest w wydzielonych miejscach (szafy)

lub w wyznaczonych pomieszczeniach. Zachowany jest rozdział między bielizną brudną, a czystą.

4.3. Dezynfekcja i sterylizacja

W ramach nadzoru nad procesami dezynfekcji, przedstawiciele PPIS sprawdzali, czy w zakładzie używane były środki dezynfekcyjne dopuszczone do stosowania i czy środki były właściwie dobrane w stosunku do występujących w danym obszarze zagrożeń. Sprawdzano ponadto, czy stężenie robocze środków, czas użytkowania roztworu roboczego, czas trwania procesu dezynfekcji, były prawidłowe. Przedmiotem kontroli w zakresie dezynfekcji był jednocześnie sposób i czas przechowywania koncentratów środków dezynfekcyjnych.

W podmiotach leczniczych i praktykach lekarskich wykonujących ambulatoryjne świadczenia zdrowotne do przeprowadzania procesów sterylizacji narzędzi i sprzętu medycznego wykorzystywano 52 autoklawy.

Środki dezynfekcyjne stosowane przez ww. podmioty były prawidłowe – dostosowane spektrum działania, stężeniem i czasem dezynfekcji do rodzaju zagrożenia. Pojemniki na roztwory użytkowe preparatów dezynfekcyjnych były wyposażone w sita i pokrywy oraz prawidłowo oznakowane. Roztwory użytkowe preparatów sporządzane były wg zaleceń producentów, oraz prawidłowo stosowane jak również przechowywane. Postępowanie ze środkami dezynfekcyjnymi (sposób przechowywania, przestrzeganie przepisów bhp podczas sporządzania roztworów, czas trwania dezynfekcji itp.) prawidłowe. Procesy dezynfekcji w nadzorowanych placówkach prowadzone są w oparciu o procedury i przy użyciu preparatów dezynfekcyjnych posiadających wpis do rejestru prowadzonego przez Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych oraz znak zgodności CE. Preparaty dobrane były właściwie do rodzaju powierzchni, stopnia zabrudzenia, możliwości organizacyjnych. Pojemniki na roztwory użytkowe środków dezynfekcyjnych posiadały właściwe oznakowanie tj. nazwę preparatu, stężenie, datę przygotowania z uwzględnieniem godziny, kod osoby przygotowującej roztwór, sito do narzędzi, szczelną pokrywę. Personel przeprowadzający dezynfekcję był odpowiednio zabezpieczony w środki ochrony indywidualnej.

Postępowanie ze sprzętem jednorazowym i wielorazowym po jego użyciu oraz dezynfekcja i sterylizacja narzędzi lekarskich prowadzona jest prawidłowo.

VI. WARUNKI SANITARNO - HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

1. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

Działalność Sekcji Nadzoru Środowiska Pracy opiera się na ochronie zdrowia pracowników przed niekorzystnym wpływem szkodliwości występujących w środowisku pracy. Nadzór nad przestrzeganiem przepisów BHP realizowany był w oparciu o plany pracy sporządzone na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego.

W 2020 roku przeprowadzono 26 kontroli dotyczących stanu sanitarno – higienicznego, podczas których sprawdzano ogólny stan sanitarno-techniczny obiektów, pomieszczeń produkcyjnych oraz sanitarno-socjalnych, dokonywano weryfikacji podstawowej dokumentacji dotyczącej ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy m.in.: prawidłowo oszacowanej oceny ryzyka zawodowego, aktualnych pomiarów i rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, orzeczeń lekarskich stwierdzających brak przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na określonym stanowisku, rejestrów chorób zawodowych, stanowiskowych instrukcji bhp, kart przydziału i rejestrów wydania środków ochrony indywidualnej. Mandatów w ww. zakresie nie nakładano. W przypadku czterech kontroli stwierdzono uchybienia jedynie w zakresie aktualności pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, w ślad za którymi wydano cztery decyzje administracyjne dot. przedstawienia do wglądu aktualnych wyników pomiarów czynników szkodliwych.

2. Analiza narażenia zawodowego pracowników

W 2020 roku w ewidencji znajdowało się 251 podmiotów gospodarczych, przeprowadzono 72 kontrole w 61 obiektach dot.:

- oceny stanu sanitarnego – 26 kontrole,
- substancji chemicznych i ich mieszanin – 2 kontrole,
- stosowania prekursorów narkotyków kat. 2 i 3 – 2 kontrole,
- wprowadzania do obrotu produktów biobójczych – 33 kontrole,
- wprowadzania do obrotu detergentów – 4 kontrole,
- sprawdzenia realizacji wykonanych zaleceń wydanych decyzji – 2 kontrole.

We wszystkich skontrolowanych obiektach pracowało łącznie 1838 osób. W wyniku przeprowadzonych kontroli do podmiotów gospodarczych wystosowano 4 decyzje administracyjne, zawierające ogółem 4 nakazy dotyczące przedstawienia do wglądu aktualnych

pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Badania i pomiary środowiska pracy, prowadzono w kierunku oznaczania stężenia zapylenia: pyłu całkowitego, pyłu respirabilnego, hałasu: słyszalnego, infradźwiękowego, mikroklimatu, drgań mechanicznych o oddziaływaniu ogólnym i miejscowym na organizm człowieka, oraz stężeń substancji chemicznych.

Podczas analizy środowiska pracy stwierdzono, że w 2 zakładach pracy 13 osób pracowało w przekroczeniach najwyższych dopuszczalnych natężeń hałasu (NDN). W przypadkach gdzie bariera technologiczna uniemożliwiała obniżenie poziomu czynników szkodliwych poniżej NDN wprowadzano rozwiązania organizacyjne, w celu zmniejszenia narażenia m. in. poprzez ograniczenie czasu ekspozycji, rotację pracowników na stanowiskach pracy, konserwację lub wymianę urządzeń, zapewnienie odpowiednich środków ochrony indywidualnej.

3. Nadzór środowiska pracy

Do podmiotów gospodarczych będących w ewidencji należą: zakłady produkcyjne, zakłady usługowe, dystrybutorzy substancji chemicznych i ich mieszanin, detergentów, produktów biobójczych.

Największy odsetek pracowników zatrudniają zakłady z przedziału zatrudnienia do 9 osób oraz od 10 do 49. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 1. Struktura zatrudnienia w skontrolowanych zakładach pracy na terenie powiatu sandomierskiego w 2020 roku.

Liczba zatrudnionych pracowników w zakładach pracy	Liczba skontrolowanych zakładów pracy	Odsetek całkowitej liczby skontrolowanych zakładów
	2020 r.	2020 r.
9	38	62,3 %
10 - 49	16	26,22 %
50 - 249	5	8,2 %
250 i więcej	2	3,28 %

W oparciu o obowiązujące przepisy prawne prowadzono także nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, produktami biobójczymi oraz detergentami..

Przeprowadzone kontrole tematyczne miały na celu sprawdzenie m.in.:

- oceny prawidłowości kart charakterystyki produktów,
- prawidłowości i zgodności oznakowania opakowań z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki,
- wymagań ogólnych dotyczących wprowadzania do obrotu oraz stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin, detergentów oraz produktów biobójczych na podstawie przepisów krajowych oraz europejskich.

PSSE w Sandomierzu od 2009 roku bierze czynny udział w „Programie oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032” poprzez prowadzenie nadzoru nad pracownikami i pracami związanymi z usuwaniem i zabezpieczeniem materiałów zawierających azbest.

Na terenie powiatu sandomierskiego znajdują się dwie firmy świadczące usługi związane z demontażem wyrobów azbestowych. Łącznie do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu wpłynęło 9 zgłoszeń prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Kontynuowano także monitoring bazy danych, dotyczących narażenia pracowników na substancje, preparaty, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, polegający na przesyłaniu ww. danych do Centralnego Rejestru Czynników Rakotwórczych prowadzonego przez Instytut Medycyny Pracy w Łodzi im. prof. J. Nofera.

4. Choroby zawodowe

Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która jest wymieniona w wykazie chorób zawodowych oraz jeżeli w wyniku oceny narażenia zawodowego zostanie wykazane, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy. Pojęcie choroby zawodowej jest więc pojęciem prawnym, posiadającym ustawową definicję. Reguluje to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30.06.2009 r. w sprawie chorób zawodowych. Zgodnie z załącznikiem do ww. rozporządzenia za chorobę zawodową można uznać 26 jednostek chorobowych. W roku 2020 wydano ogółem 4 decyzje administracyjne, w tym 2 -

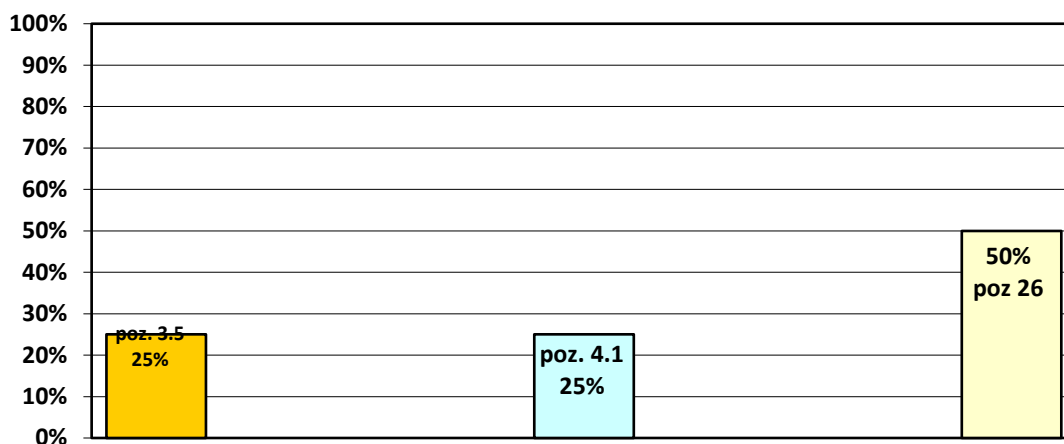
dot. stwierdzenia choroby zawodowej, 2 – dot. braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

Decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej wydane przez Państwowego Powiatowego Inspektora w Sandomierzu dotyczyły następujących jednostek chorobowych:

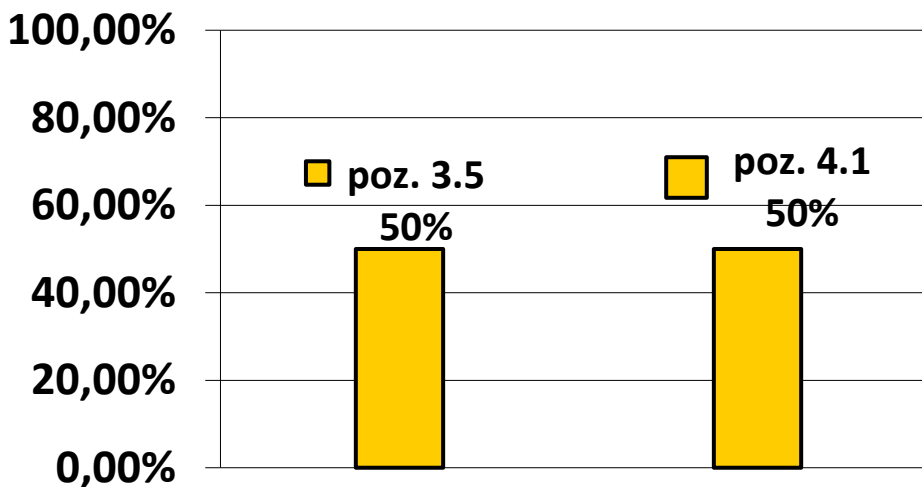
- pylica azbestowa oraz pozostałe pylice krzemianowe – poz. 3.5 wykazu chorób zawodowych – 1 decyzja, narażenie na pył azbestu w latach 1965 – 1996,
- choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu: rozległe zgrubienia opłucnej – poz. 4.1 wykazu chorób zawodowych – 1 decyzja, narażenie na pył azbestu w latach 1967 – 1995.

Stwierdzone choroby zawodowe spowodowane były pyłem azbestu w przemyśle szklarskim

Wykres 1. Procentowy wskaźnik stwierdzonych chorób zawodowych w 2019r.

Wykres 2. Procentowy wskaźnik stwierdzonych chorób zawodowych w 2020 r.

Podsumowanie

Na podstawie działalności kontrolno–nadzorczej Sekcji Nadzoru Środowiska Pracy Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Sandomierzu w 2020 roku stwierdzono poprawę warunków bezpieczeństwa i higieny pracy w nadzorowanych obiektach. Pracodawcy podejmowali działania mające na celu ochronę zdrowia pracowników przed zagrożeniami występującymi w środowisku pracy poprzez: dokonywanie wymiany parków maszynowych, odnawianie pomieszczeń produkcyjnych, technologicznych i higieniczno-sanitarnych, dbanie o prawidłowe wyposażenie i urządzenie tych pomieszczeń, zapewnianie pracownikom odpowiedniej odzieży ochronnej, roboczej i środków ochrony indywidualnej, przestrzeganie terminowości przeprowadzania badań profilaktycznych pracowników oraz pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy. Przeprowadzone kontrole w zakładach pracy nie wykazały zagrożenia życia i zdrowia pracowników w nich zatrudnionych.

Wzrosła również znajomość przepisów dot. substancji chemicznych i preparatów chemicznych oraz produktów biobójczych w podmiotach gospodarczych stosujących i wprowadzających produkty do obrotu co przyczyniło się do:

- poprawy jakości, dostarczanych w łańcuchu dostaw, informacji na temat chemikaliów (karty charakterystyki),
- właściwego oznakowania opakowań preparatów chemicznych oraz miejsc ich stosowania,
- rzetelnego wykonywania wymagań określonych w przepisach prawnych.

Prowadzenie dalszej działalności kontrolnej, połączonej z doradztwem w dziedzinie zapewniania bezpiecznych warunków pracy jest niezbędne w celu dalszej poprawy warunków pracy, zwłaszcza w małych przedsiębiorstwach i w nowo powstałych podmiotach gospodarczych.

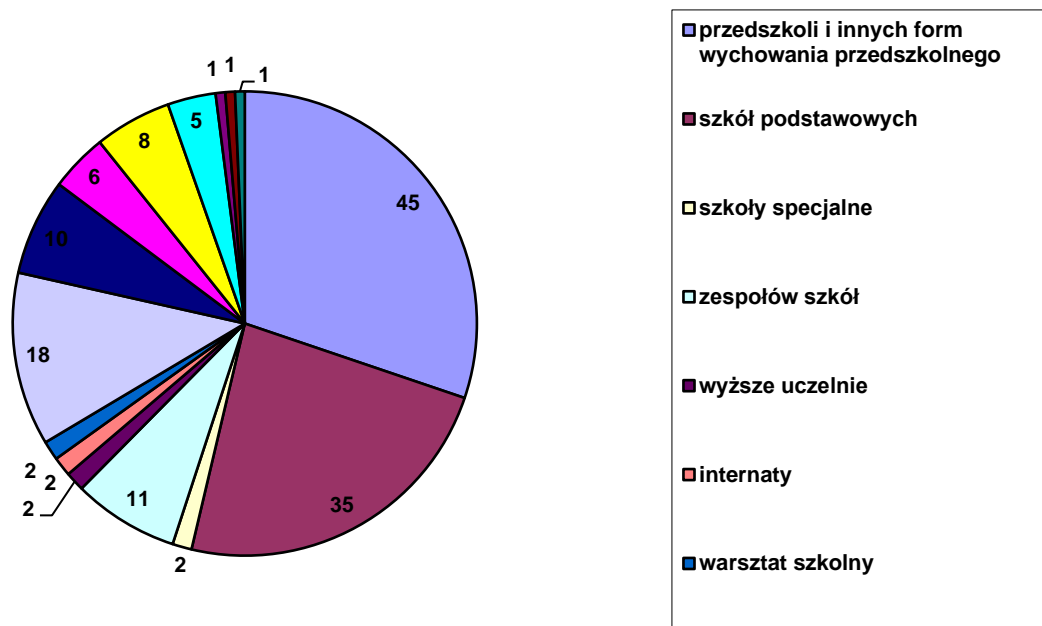

VII. NADZÓR NAD PLACÓWKAMI NAUCZANIA I WYCHOWANIA ORAZ PLACÓWKAMI WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIEŻY

W roku sprawozdawczym kontrolą objęto 68 stałych placówek nauczania i wychowania oraz 6 placówek wypoczynku zimowego/ letniego.

Liczebny rozkład nadzorowanych placówek w roku 2020 w rozbiciu na rodzaje placówek:

- 8 żłobków,
- 45 przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego,
- 35 szkół podstawowych,
- 5 liceów ogólnokształcących,
- 2 szkoły specjalne,
- 11 zespołów szkół,
- 2 wyższe uczelnie,
- 2 internaty,
- 1 bursa,
- 2 warsztaty szkolne,
- 18 placówek wsparcia dziennego,
- 10 placówek wychowania pozaszkolnego,
- 2 szkoły wyższe,
- 1 ponadgimnazjalne szkoły zawodowe,
- 1 szkoła policealna,
- 6 placówek sezonowych wypoczynku zimowego/letniego dzieci i młodzieży.

Liczbowy rozkład nadzorowanych placówek oświatowo-wychowawczych w rozbiciu na rodzaje placówek.

Stan sanitarno-higieniczny oraz techniczny placówek oświatowo-wychowawczych oraz wypoczynku dzieci i młodzieży.

W nadzorowanych placówkach oświatowo-wychowawczych oraz placówkach wypoczynku letniego/zimowego przeprowadzono 119 kontroli, w tym: 44 kontrole sanitarnych, 56 kontrole tematycznych, 10 kontrole sprawdzających, 3 kontrole interwencyjne oraz 6 kontrole wypoczynku zimowego/ letniego.

Podczas przeprowadzanych kontroli zwracano uwagę na:

- przestrzeganie procedur przeciwepidemicznych,
- stan sanitarno-higieniczny oraz techniczny budynków i otoczenia, placów zabaw, terenów rekreacyjnych, boisk sportowych,
- ochronę placów zabaw, terenów rekreacyjnych i sportowych przed zanieczyszczeniami środowiskowymi,
- warunki sanitarno-higieniczne w żłobkach,

- warunki sanitarno-higieniczne dla dzieci 6-letnich,
- posiadanie przez placówki substancji chemicznych i ich mieszanin,
- ergonomię mebli szkolnych i przedszkolnych,
- posiadanie przez placówki oświatowo-wychowawcze infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego,
- możliwość pozostawienia przez uczniów części podręczników i przyborów szkolnych w placówce,
- prowadzenie dożywiania w szkołach,
- warunki do utrzymania higieny osobistej w placówkach nauczania i wychowania,
- warunki sanitarno-higieniczne wypoczynku dzieci i młodzieży.

W roku sprawozdawczym do placówek oświatowo-wychowawczych uczęszczało 5448 dzieci i młodzieży, ze zorganizowanych form wypoczynku zimowego/ letniego skorzystało 99 osób.

Działalność pokontrolna w placówkach oświatowych:

Podczas prowadzonego postępowania administracyjnego wydano 11 decyzji merytorycznych i 2 decyzje płatnicze. Z lat ubiegłych wyegzekwowano 7 decyzji administracyjnych.

Nakazy decyzji dotyczyły zastrzeżeń w zakresie:

- nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego ścian, sufitów, podłóg na korytarzach szkolnych, klatkach schodowych,
- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-higienicznego mebli szkolnych,
- nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń sanitarno-higienicznych,
- zabezpieczenia lub osłonięcia elementów grzejnych na grzejnikach c.o.,
- nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego oświetlenia sztucznego,

Zaopatrzenie placówek w wodę:

- 66 skontrolowanych placówek posiada podłączenie do wodociągu miejskiego/gminnego
- 2 placówki posiadają własne ujęcie wody ze studni głębinowych (1 szkoła podstawowa i 1 oddział przedszkolny).

Istniejące placówki nauczania i wychowania podłączone są do sieci kanalizacyjnej centralnej (miejskiej/gminnej), oraz zbiorników bezodpływowych (szamba) i zbiorników z własną oczyszczalnią.

WARUNKI PRACY UCZNI

Podczas przeprowadzania czynności kontrolnych w placówkach oświatowych uwagę zwracano na stan techniczny oraz posiadane przez meble certyfikaty, na oznakowanie mebli oraz odpowiednie ich zestawienie.

Posiadanie przez szkoły i placówki certyfikatów na meble szkolne oceniono w 51

placówkach: 51 placówek posiada 100% mebli z certyfikatami.

Posiadanie przez szkoły i placówki certyfikatów na urządzenia i sprzęt sportowy.

oceniono 51 placówek: 51 placówek posiada 100% certyfikatów na urządzenia i sprzęt sportowy.

We wszystkich skontrolowanych placówkach nauczania w pomieszczeniach szkoły zapewnia się uczniom możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych zgodnie z rozporządzeniem MEN.

Wspólnie z Sekcją Nadzoru Środowiska Pracy przeprowadzono 3 kontrole w zakresie prowadzonego nadzoru nad substancjami i preparatami chemicznymi w szkolnych pracowniach chemicznych. Nie stwierdzono uchybień w tym zakresie.

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach

W 24 skontrolowanych placówkach stwierdzono:

- wystarczające warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego,

W 2 placówkach zajęcia prowadzone są w sali gimnastycznej pełnowymiarowej, placówki te nie posiadają boisk sportowych – w okresie letnim dzieci i młodzież szkolna korzystają z gminnych/wiejskich boisk sportowych, 2 placówki posiada tylko boiska sportowe, a w okresie jesienno -zimowym zajęcia wychowania fizycznego odbywają się na korytarzach szkolnych. Pozostałe placówki posiadają sale gimnastyczne z boiskiem , zastępcze sale gimnastyczne z boiskiem i szkolny zespół sportowy.

Warunki do utrzymania higieny osobistej.

Na 68 skontrolowanych placówek 2 szkoły posiadały pomieszczenia higieniczno-sanitarne w niewłaściwym stanie sanitarno-technicznym. Placówki te w drodze decyzji administracyjnych dostały nakazy doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń sanitarno-higienicznych.

Zmiany w infrastrukturze nadzorowanych placówek.

W nowych obiektach utworzono:

Ognisko Muzyczne „GAMA”, ul. Orzeszkowej, Sandomierz

Park Robotów, ul. Słowackiego, Sandomierz

W obiektach istniejących utworzono:

Żłobek przy Przedszkolu Samorządowym Nr 6, ul. T. Króla, Sandomierz,

Żłobek, ul. Szkolna, Klimontów

Żłobek „Mali Odkrywcy”, ul. Wojska Polskiego, Sandomierz

Z nowo otwartymi blokami żywienia:

Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjny „Radość Życia”, ul. Trześniowska, Sandomierz

Placówki uzyskały pozytywną opinię sanitarną.

Dożywianie dzieci i młodzieży

Z różnych form dożywiania w placówkach oświatowo-wychowawczych korzystało 1937 dzieci i młodzieży.

Formy dożywiania to: ciepły posiłek, II śniadanie. Placówki oświatowe uczestniczyły w programach dla szkół „Warzywa i owoce w szkole” oraz „Mleko w szkole”.

Organizacja dojazdów do placówek nauczania i wychowania

Placówki oświatowo-wychowawcze zorganizowały dojazdy dzieci i młodzieży szkolnymi środkami transportu.

Profilaktyczna opieka zdrowotna

Tylko 9 skontrolowanych placówek nauczania i wychowania posiada gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. W placówkach, które nie posiadają gabinetów profilaktyki zdrowotnej, badania profilaktyczne odbywają się w innych pomieszczeniach na terenie szkoły lub w pobliskich zoz-ch.

Ocena warunków sanitarno-higienicznych w oddziałach „0”

W 23 skontrolowanych placówkach oświatowo-wychowawczych funkcjonują oddziały „0”. Liczba dzieci w oddziałach wynosiła 297. Stan sanitarno-higieniczny placówek, w których funkcjonują oddziały „0” nie budził zastrzeżeń.

Warunki wypoczynku i rekreacji

Na terenie powiatu sandomierskiego w elektronicznej bazie danych wypoczynku zarejestrowano 6 zorganizowanych wypoczynków dla dzieci i młodzieży.

Z różnych form wypoczynku skorzystało 99 uczestników.

W celu zachowania higieny wypoczynku i rekreacji przeprowadzono 6 kontroli sanitarnych. Szczególną uwagę zwracano na przestrzeganie wytycznych przeciwepidemicznych, zaopatrzenie placówki w odpowiednią ilość środków do dezynfekcji oraz środków czystości, stan sanitarnohigieniczny i techniczny placówek. Podczas przeprowadzonych kontroli nieprawidłowości nie odnotowano.

Zagadnienia problemowe

Problemy wynikające z nadzoru nad placówkami to:

- brak podstawowej opieki lekarskiej i stomatologicznej w szkołach,
- prowadzenie zajęć wychowania fizycznego na korytarzach szkolnych.

Inne działania

Podczas kontroli bezwzględnie sprawdzano, czy przestrzegane są zapisy ustawy z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Starostwo Powiatowe w Sandomierzu co miesiąc informowano o stanie sanitarno-higienicznym i technicznym placówek.

Samorządy miast i gmin informowano na bieżąco o stanie sanitarnym placówek oświatowo-wychowawczych poprzez przesyłanie do ich wiadomości decyzji administracyjnych.

Podsumowanie

Na prośbę zarządzających lub jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za przestrzeganie wymagań wydano 7 decyzji przedłużających.

Przyczyną przedłużania terminów realizacji zaleceń wynikających z wydanych decyzji administracyjnych był brak środków finansowych ze względu na przesunięcie ich na walkę z pandemią COVID-19.

Wnioski

Na zapewnienie zdrowej i bezpiecznej placówki nauczania i wychowania, a także wypoczynku i rekreacji ma wpływ wiele czynników obejmujących infrastrukturę techniczną, wyposażenie, zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej, wyżywienia, właściwe warunki nauczania, wypoczynku i rekreacji.

Przeprowadzone kontrole sanitarne miały na celu uzyskanie poprawy warunków sanitarno-higienicznych w placówkach oświatowo-wychowawczych i zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego uczniom, jak również pracownikom podczas trwania pandemii koronawirusa.

VIII. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

1. Charakterystyka ogólna obiektów nadzorowanych przez pion HŻŻ i PK.

W 2020 r. pod nadzorem organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie powiatu sandomierskiego znajdowało się 1948 obiekty żywności, żywienia, obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz wyrobami kosmetycznymi (w 2019 r.- 1762), w tym:

- 1101 zakładów produkcji żywności tj: 22 przetwórni owocowo-warzywnych, 9 piekarni, 15 automatów do produkcji lodów (w tym: 8 usytuowanych przy zakładach żywienia), 3 wytwórnie lodów, 1 wytwórnia makaronów, 1051 to inne wytwórnie żywności (1045 producenci produkcji pierwotnej w tym: 7 RHD, 1 podmiot RHD, 4 produkcja w kuchniach domowych, 1 inkubator przedsiębiorczości;
- 624 obiektów obrotu żywnością, w tym: 259 sklepy spożywcze (4 supermarkety), 8 kiosków, 26 magazynów hurtowych, 33 obiektów ruchomych i tymczasowych (autosklepy, ruchome zakłady małej gastronomii i ruchome punkty sprzedaży lodów), 118 środków transportu, 180 inne obiekty obrotu żywnością (apteki, punkty apteczne, sklepy zielarskie, punkty skupu owoców i warzyw, inne obiekty obrotu owocami i warzywami, obiekty obrotu niewielką ilością żywności trwałej mikrobiologicznie, automaty do sprzedaży żywności, punkt sprzedaży internetowej);
- 131 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego, w tym 60 zakładów małej gastronomii;
- 73 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego, tj.: stołówki pracownicze, stołówki szkolne i przedszkolne, stołówki w internatach, stołówki w domach opieki społecznej, stołówki w żłobkach, świetlicach środowiskowych i placówkach wsparcia dziennego;
- 12 obiektów obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością;
- 7 obiektów obrotu wyrobami kosmetycznymi.

W porównaniu do 2019r., w powiecie sandomierskim nastąpił wzrost liczby obiektów objętych nadzorem. Dotyczy on głównie zakładów produkcji żywności, w tym nadzorowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną podmiotów produkcji pierwotnej – gospodarstw

sadowniczych i ogrodniczych, podlegających wyłącznie rejestracji, zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 63 ust. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (tekst jednolity - Dz. U. z 2020 r., poz. 2021 z późn. zm.). Stanowią one obecnie 53,9 % ogólnej liczby zarejestrowanych obiektów produkcji żywności. Ponadto wzrost liczby zakładów odnotowano w grupie punktów skupu owoców i warzyw.

Niewielki wzrost liczby zakładów odnotowano w grupie obiektów obrotu, co spowodowane było powstaniem sklepów spożywczych oraz zatwierdzeniami punktów skupu. Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się rotację w ilości obiektów powstających i zlikwidowanych.

W 2020 roku zatwierdzono 43 zakłady produkcji i obrotu środkami spożywczymi. Były to obiekty nowo powstające lub po zmianie podmiotów prowadzących działalność i przeprowadzonych modernizacjach, w tym: 35 obiekty obrotu środkami spożywczymi (sklepy spożywcze, magazyny hurtowe, kioski, inne obiekty obrotu żywnością, obiekty ruchome i tymczasowe), 6 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego i 2 zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego.

Część ruchomych obiektów handlowych i gastronomicznych funkcjonuje sezonowo w okresie nasilonego ruchu turystycznego.

Pośród 1948 obiektów znajdujących się w ewidencji, skontrolowano 195.

W skontrolowanych zakładach:

- przeprowadzono łącznie 206 kontroli i rekontroli sanitarnych i tematycznych, w tym 17 kontrole interwencyjne (24 dotyczyło interwencji konsumentów);
- wydano 96 decyzji;
- nie wydawano decyzji dotyczących unieruchomienia zakładów lub ich części;
- nałożono 12 mandatów karnych na kwotę 2500,00 złotych;
- nie kierowano wniosków o nałożenie kar pieniężnych do Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego;
- nie kierowano spraw do prokuratury.

Tabela 22. Podstawowe wskaźniki działalności w 2018 i 2019r.

Rodzaj danych	2019 r.	2020 r.
Liczba obiektów wg. rejestru w ciągu roku	1762	1948
Liczba kontroli, w tym kontrole interwencyjne	385/33	206/17
Liczba obiektów skontrolowanych	287	195
Odsetek obiektów skontrolowanych	16,29	10,01
Odsetek obiektów niezgodnych, ocenionych na podstawie arkuszy oceny stanu sanitarnego	0	0
Liczba wydanych decyzji ogółem	181	96
Liczba decyzji administracyjnych	5	5
Liczba decyzji wstrzymujących działalność zakładu	0	0
Liczba decyzji zakazujących wprowadzania produktu do obrotu	1	0
Liczba nałożonych mandatów karnych/ kwota mandatów (zł)	12/1550	12/2500
Liczba wniosków skierowanych do sądu	0	0
Liczba wniosków o nałożenie kar pieniężnych skierowanych do ŚPWIS	0	0

2. Ogólna ocena obiektów żywności i żywienia

Stan sanitarny znajdujących się pod nadzorem obiektów oceniany był zgodnie z jednolitymi procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, uwzględniającymi przepisy w zakresie wymagań higieniczno-sanitarnych. Spośród 195 obiektów skontrolowanych, 41 oceniono na podstawie ujednoliconych „arkuszy oceny zakładu” tj. 21,02 % obiektów (w 2019 r. – 20,55 %). Stan sanitarny obiektów na terenie powiatu sandomierskiego, w latach 2019 - 2020 został oceniony jako „zgodny” z wymaganiami.

Podczas kontroli zakładów oceniono, że zasady GHP, GMP wdrożyło w 2020r. 1104 zakładów, tj. 56,67 % obiektów nadzorowanych (w 2019 r.- 57,88 %) a procedury oparte na zasadach systemu HACCP – 611 zakładów (31,37 %) objętych nadzorem (w 2019 r. – 33,86 %). Niewielki spadek liczby zakładów, które wdrożyły zasady GHP/GMP spowodowany był wpisaniem do rejestru w roku 2020 producentów produkcji pierwotnej, którzy nie byli kontrolowani i u których nie oceniano stanu wdrożenia bezpieczeństwa żywności, a także wykreśleniem z rejestru obiektów takich jak sklepy. Dane dotyczące wdrożenia systemu HACCP odnoszą się do ogólnej liczby zakładów objętych nadzorem i obejmują producentów produkcji pierwotnej (1045 podmiotów), których ten obowiązek nie dotyczy. Postępująca poprawa stanu wdrożenia przez przedsiębiorców systemów samokontroli gwarantujących bezpieczeństwo żywności świadczy o coraz większej świadomości osób odpowiedzialnych za prawidłową jakość zdrowotną produkowanych lub wprowadzanych do obrotu środków spożywczych.

Podczas kontroli zakładów stwierdzano wprawdzie uchybienia w zakresie stanu sanitarno-technicznego czy bieżącego stanu sanitarnego, ale nieprawidłowości były usuwane w krótkich terminach, a nieprawidłowy stan sanitarny zakładów nie utrzymywał się na przestrzeni dłuższego czasu.

Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Na terenie powiatu sandomierskiego nie funkcjonują wytwórnie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W ewidencji zakładów nadzorowanych znajdowało się 12 obiektów, tj. 12 sklepów zajmujących się obrotem materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. Skontrolowano 1 sklep, tj. 8,33% (w 2019 r.- 33,33%). W 2020 roku stan sanitarny kontrolowanych sklepów był prawidłowy. W tej grupie zakładów nie przeprowadzano kontroli interwencyjnych.

W kontrolowanych obiektach nie nakładano mandatów karnych i nie wydawano decyzji administracyjnych.

W roku sprawozdawczym do badań laboratoryjnych pobrano 1 próbkę wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (wyroby z tworzyw sztucznych), które nie były kwestionowane. Próbki badane były w kierunku migracji specyficznej pierwszorzędnych amin aromatycznych. Próbki pobrane w 2019r. również nie były kwestionowane.

Obiekty obrotu kosmetykami

Pod nadzorem znajdowało się 7 zakładów obrotu kosmetykami (w 2019r. 6 zakładów), w tym 1 hurtownia i 6 sklepów specjalistycznych. Na terenie powiatu sandomierskiego nie ma zakładów produkcji kosmetyków. W roku 2020 nie przeprowadzono kontroli w obiektach obrotu kosmetykami (w 2019 r.- nie przeprowadzono kontroli). W roku sprawozdawczym nie pobrano do badań laboratoryjnych próbek kosmetyków. W roku 2019r. pobrano do badań laboratoryjnych 1 próbkę kosmetyku, która nie była kwestionowana.

Działania podejmowane w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków.

W sezonie turystycznym (letnim) skontrolowano 36 obiektów żywnościowo-żywnościowych zlokalizowanych w miejscowościach turystycznych, na stacjach paliw, przy dworcach PKS i przy głównych drogach komunikacji publicznej, w tym stołówki w miejscach letniego wypoczynku dzieci i młodzieży. W obiektach tych przeprowadzono 40 kontroli i rekontroli. Za stwierdzone uchybienia w 4 sklepach spożywczych i 4 zakładach żywienia zbiorowego otwartego nałożono 8 mandatów karnych na kwotę 1050zł. Przeprowadzone kontrole sprawdzające potwierdziły usunięcie nieprawidłowości.

W sezonie turystycznym wpłynęło 8 interwencji konsumentów, które dotyczyły nieprawidłowości:

- występujących w 5 sklepach spożywczych tj: niewłaściwa jakość oferowanych do sprzedaży cukierków zanieczyszczonych larwami szkodników, nie zasłanianie ust i nosa, niewłaściwego składowania odpadów - opakowań tekturowych na terenie posesji należącej do sklepu; niezachowania prawidłowych zasad higieny przez osoby obsługujące na stoisku mięsnym; nieprawidłowej jakości wody konfekcjonowanej w butelkach, będącej w sprzedaży; braku wdrożonych procedur obowiązujących podczas epidemii - obsługa nie realizowała obowiązku

zakrywania ust i nosa, brak płynu do dezynfekcji rąk;

- 1 w zakładzie małej gastronomii oraz 1 w zakładzie żywienia zbiorowego otwartego – restauracjach, tj.: występowanie dolegliwości żołądkowych po spożyciu lodów. W obu zakładach pobrano próbki lodów do badań mikrobiologicznych, które nie uległy kwestionowaniu.
- 1 punkt sprzedaży środków spożywczych – niewłaściwej jakości artykuły spożywcze wprowadzane do obrotu.

Podjęte czynności kontrolne potwierdziły zasadność 2 interwencji dot. 2 sklepów spożywczych (niewłaściwa jakość cukierków zawierających szkodniki, niewłaściwe składowanie opakowań). W wyniku podjętych działań nieprawidłowości zostały usunięte. W pozostałych obiektach przeprowadzono rozmowy dotyczące zachowania higieny oraz stosowania się do aktualnie obowiązujących przepisów w związku z trwającą epidemią SARS-CoV-2.

- w ramach urzędowej kontroli i monitoringu, pobrano do badań laboratoryjnych 216 próbek: żywności z różnych grup środków spożywczych, wyrobów do kontaktu z żywnością i wyrobów kosmetycznych. Do badań laboratoryjnych pobierane były próbki środków spożywczych polskich producentów, pochodzące z Unii Europejskiej i krajów trzecich. Próbki badane były w następujących kierunkach: zanieczyszczenia mikrobiologiczne, zanieczyszczenia metalami szkodliwymi dla zdrowia, pozostałości pestycydów, zanieczyszczenia azotanami/azotynami, poziom mikotoksyn, zawartość substancji dodatkowych w żywności, WWA, napromieniowanie, obecność organizmów modyfikowanych oraz identyfikacji modyfikacji genetycznej GMO, obecność glutenu, zawartość witamin i składników mineralnych w środkach spożywczych wzbogaconych w witaminy i składniki mineralne oraz w suplementach diety, oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe u bakterii zoonotycznych i komensalnych, zawartość: sodu, tłuszczu, karbaminianu etylu, 3-MCPD, ocena organoleptyczna, znakowanie, migracja ołowiu i kadmu, migracja globalna i specyficzna formaldehydu.

W wyniku przeprowadzonych badań zakwestionowaniu uległo 12 próbek:

- 2 próbki mielony z indykiem oraz 5 próbek mięsa z uda kurczaka mielonego drobiowego pobrane w sklepie będącym pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej, z uwagi na stwierdzone zanieczyszczenia mikrobiologiczne, tj. obecność Enterobacteriaceae w 1g, podjęto natychmiastowe działania, przesłano formularz powiadomienia informacyjnego oraz alarmowego do Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Wynik badania produktu został przekazany do Powiatowego Lekarza Weterynarii właściwego ze względu na lokalizację producenta mięsa. Podjęto działania w sprawie informowania

konsumentów (poprzez sklep) o możliwości zwrotu kwestionowanego środka spożywczego;
- 5 próbek lodów pobranych z nadzorowanego automatu do produkcji lodów, w których wykryto obecność Enterobacteriaceae w 1g, świadczące o nieprawidłowo prowadzonej kontroli wewnętrznej. W wyniku podjętych czynności wyjaśniających przez pracowników Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu właściciel zakładu podjął decyzję o natychmiastowym unieruchomieniu obiektu na czas wyeliminowania zagrożeń. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca i pobrane ponownie próbki do badań laboratoryjnych wykazały poprawę higieny procesu produkcji. W 2019 roku zakwestionowano 5 próbek lodów z uwagi na stwierdzoną obecność bakterii Enterobacteriaceae oraz 1 próbkę mięsa drobiowego ze względu na wykrycie obecności *Campylobacter jejuni* w 10g.

- w ramach realizacji planu nadzoru nad produkcją pierwotną przeprowadzono we współpracy z przedstawicielami Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa 8 kontrole u producentów produkcji pierwotnej, podczas których pobrano 5 próbek owoców i warzyw do badań laboratoryjnych w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, 1 próbkę owoców w kierunku zanieczyszczeń metalami ciężkimi oraz 1 próbkę warzyw w kierunku zanieczyszczeń azotanami i azotynami. Próbkę nie uległy zakwestionowaniu. Stan sanitarno - techniczny gospodarstw również nie budził zastrzeżeń;
- w sprawie przestrzegania wymagań w zakresie legalności wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia zwierzęcego oraz zagospodarowywania odpadów na przestrzeni roku 2020 w obiektach obrotu mięsem, wędlinami i w zakładach żywienia zbiorowego sprawdzano przestrzeganie przepisów prawnych w zakresie identyfikowalności ww. produktów pochodzenia zwierzęcego i prawidłowość postępowania z odpadami kategorii trzeciej – nieprawidłowości nie stwierdzono,
- podczas bieżących kontroli sanitarnych w nadzorowanych zakładach zakwestionowano i wycofano z obrotu środki spożywcze po upływie daty minimalnej trwałości i o nieprawidłowej jakości zdrowotnej ze względu na zmienione cechy organoleptyczne na kwotę 1108,15 zł. (w 2019 r. – 236,80 zł.),
- przy użyciu szybkich testów zbadano jakość 3 próbek tłuszczów smaźalnych używanych do przygotowywania potraw: 2 w piekarni i 1 w zakładzie żywienia zbiorowego otwartego. Próbkę nie były kwestionowane,
- w nadzorowanych zakładach wykonano 97 pomiarów kontrolne w zakresie oceny zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego. Nieprawidłowości nie stwierdzono,

- podczas kontroli zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego przeprowadzono ocenę teoretyczną 4 jadłospisów dekadowych bez danych z zestawienia dekadowego. W stołówkach zlokalizowanych w placówkach oświatowo-wychowawczych sprawdzano czy przestrzegane są wymogi określone w przepisach prawnych dotyczące jakości środków spożywczych stosowanych w ramach żywienia dzieci i młodzieży. Jadłospisy oceniono jako prawidłowe,
- skontrolowano 4 sklepy wielkopowierzchniowe - supermarkety (w 2019r.- 4), w których przeprowadzono 9 kontroli i rekontroli. Nie wydawano decyzji administracyjnych;
- w związku powiadomieniami w ramach systemu RASFF prowadzono postępowania, podczas których sprawdzano prawidłowość wycofywania z obrotu niebezpiecznych partii żywności i przedmiotów użytku. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w wycofywaniu tych produktów. Osoby odpowiedzialne właściciele/kierownicy obiektów w ramach własnych procedur byli informowani przez centrale bądź dostawców o konieczności wycofywania z obrotu środków spożywczych objętych powiadomieniami;
- w ramach prowadzonego nadzoru nad żywnością prozdrowotną przeprowadzono 2 kontrole sanitarne (w 2020r. - 26 kontrole), podczas których pobrano do badań 2 próbki suplementów diety. Na terenie powiatu sandomierskiego nie funkcjonują zakłady produkcji suplementów diety.
- w 2020r. żaden z nadzorowanych producentów na terenie powiatu sandomierskiego nie deklarował produkcji „nowej żywności” oraz środków spożywczych z jej udziałem, jak również produkcji z udziałem materiału genetycznie zmodyfikowanego;
- w 2020r. nie zgłaszano do oceny grzybów z zamiarem wprowadzania ich do obrotu lub zbieranych na własny użytek. W latach 2019 – 2020 na terenie powiatu sandomierskiego nie wystąpiły przypadki zatruc pokarmowych po spożyciu grzybów. Informacja o dyżurach klasyfikatorów grzybów jest corocznie umieszczana na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Sandomierzu,
- rozpatrzono 33 interwencje konsumentów (w 2019r. – 27), z których 3 zostało potwierdzone (w 2019r. - 10), 3 interwencje zostały bez rozpatrzenia w uwagi na fakt, że dwie dotyczyły obiektów ruchomych a w jednej osoba skarżąca nie podała nazwy zakładu i jego lokalizacji. przekazane do właściwych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych w Opatowie, Świdniku, Bielsku – Białej, Poznaniu, Grodzisku Wielkopolskim, Jeleniej Górze oraz do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Sandomierzu.

Interwencje dotyczyły: sprzedaży przeterminowanych środków spożywczych w sklepie spożywczym; sprzedaży środków spożywczych w automacie vendingowym nie posiadających oznakowania w języku polskim; sprzedaży niedosmażonych pączków w piekarni; nieprawidłowości występujących w obiektach handlowych na terenie powiatu sandomierskiego w związku z niezachowaniem reżimu sanitarnego w sytuacji epidemii COVID; dolegliwości żołądkowych po spożyciu lodów z automatu; niewłaściwego składowania odpadów na posesji sklepu; szkodliwości produktów wprowadzania do obrotu przez firmę z terenu powiatu sandomierskiego; nieprawidłowej jakości ryżu zakupionego w sklepie spożywczym – zanieczyszczony larwami robaków; zamknięcia sklepu, w którym zostawiony jest towar w tym art. spożywcze - sprawa jest nadal w toku, udział prokuratury.

W wyniku podjętych działań uzyskano poprawę w zakresie bieżącego stanu sanitarnego, jakości zdrowotnej wprowadzanych do obrotu środków spożywczych i kontroli wewnętrznej.

- prowadzono postępowanie i działania wyjaśniające w związku z otrzymanymi z Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa informacjami dotyczącymi kwestionowanych próbek owoców (pochodzących od producentów z terenu powiatu sandomierskiego) ze względu na przekroczenie najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości pestycydów lub stwierdzenie substancji czynnych nie dopuszczonych do stosowania w danej uprawie. W trakcie wspólnych kontroli sanitarnych w 2 gospodarstwach przedstawiciele PIORIN równolegle pobierali do badania laboratoryjnego: jabłka i agrest w kierunku pozostałości pestycydów. W wyniku przeprowadzonych analiz laboratoryjnych pobrane próbki uległy zakwestionowaniu. W ramach współpracy PIORIN powiadomił Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu, zostały podjęte działania wg kompetencji.

Producent jabłek stawił się w siedzibie Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Sandomierzu i złożył obszerne wyjaśnienia, za brak traceability został ukarany mandatem karnym w wys. 200 zł;

- właścicielka agrestu złożyła oświadczenie, z którego wynikało że agrest nie był zrywany.

W związku z powyższym nie podejmowano dalszych działań.

Ponadto w ramach współpracy PIORIN przesłał do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu informację o kwestionowanych próbkach płodów rolnych ze względu na obecność substancji czynnych niedopuszczonych do stosowania w uprawach: agrestu, moreli i brzoskwiń – dotyczyły 4 gospodarstw. Przeprowadzono

2 kontrole interwencyjne i 2 postępowania wyjaśniające. W żadnym przypadku nie stwierdzono na stanie wyprodukowanych owoców. W 3 przypadkach bezpośrednio po zbiorze zostały sprzedane na giełdzie owocowo – warzywnej bez możliwości dalszej identyfikacji.

- w obiektach na podległym terenie kontrolowano przestrzeganie wymagań dotyczących informowania konsumentów na temat składu żywności nieopakowanej, w tym o obecności składników alergicznych. Stwierdzono, że w odniesieniu do roku poprzedniego nastąpiła znaczna poprawa w powyższym zakresie;
- w sklepikach szkolnych przeprowadzano kontrole w zakresie przestrzegania wymagań przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach - uchybień nie stwierdzono;
- w roku 2020 nie przeprowadzano kontroli granicznych (w 2019 r. - przeprowadzono 12 kontroli granicznych)
- w roku 2020 w związku z wystąpieniem w polsce stanu epidemii COVID-19 przeprowadzono 733 kontrole obiektów, głównie żywnościowo-żywnościowych pod kątem przestrzegania wymagań związanych z wprowadzeniem rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

Wnioski

Na przestrzeni ostatnich kilku lat nie stwierdza się pogorszenia stanu sanitarnego nadzorowanych zakładów żywności i żywienia. Wszystkie kontrolowane zakłady zostały ocenione jako „zgodne” z wymaganiami. Jest to wynikiem działań podejmowanych przez właścicieli zakładów w zakresie sukcesywnej poprawy we wdrażaniu systemów samokontroli (GHP/GMP oraz procedur opartych na zasadach systemu HACCP), a także realizacji zaleceń zawartych w wydanych decyzjach administracyjnych. Ponadto, w 2020 roku 43 zakłady uzyskało decyzje zatwierdzające, w tym obiekty po modernizacji, co było wynikiem poprawy ich stanu sanitarno-technicznego.

Działania nadzоровe w zakresie oceny wdrożonych i stosowanych systemów kontroli właścicielskiej w obiektach produkcji i obrotu żywnością, a także w zakładach żywienia

zbiorowego powinny być nadal prowadzone w celu zapewnienia dalszej poprawy bezpieczeństwa żywności.

Coraz szerszym nadzorem należy obejmować producentów produkcji pierwotnej, głównie zajmujących się uprawą owoców miękkich z uwagi na zagrożenia wynikające z nieprzestrzegania zasad higieny na etapie zbioru, transportu, przechowywania owoców. Ponadto należy kontynuować działania mające w celu objęcie nadzorem sanitarnym podmiotów produkcji pierwotnej, które nie dopełniły wymaganego przepisami prawa obowiązku rejestracji. Pozytywnie należy ocenić brak prób kwestionowanych w zakresie parametrów fizykochemicznych i mikrobiologicznych dla żywności produkowanej na terenie powiatu sandomierskiego, w tym pobieranej u producentów produkcji pierwotnej.

W dalszym ciągu wzmożonych działań nadzorowych wymagają sklepy spożywcze, gdzie najczęściej stwierdza się w obrocie żywność po upływie daty minimalnej trwałości lub po terminie przydatności do spożycia i wpływają interwencje klientów na nieprawidłowości związane z przestrzeganiem higieny przy sprzedaży mięsa i wędlin.

Podobnie jak w latach ubiegłych wzmożonym nadzorem należy objąć zakłady żywienia zbiorowego otwartego zlokalizowane w miejscowościach turystycznych, stacjach paliw i przy głównych szlakach komunikacyjnych w okresie nasilonego ruchu turystycznego. W tym okresie częściej występują przypadki uchybień w zakresie stanu sanitarnego.

IX. DZIAŁALNOŚĆ LABORATORYJNA PIS

Oddział Laboratoryjny PSSE w Sandomierzu posiada Certyfikat Akredytacji przyznany przez Polskie Centrum Akredytacji w Warszawie. Jest on potwierdzeniem wdrożonego systemu zarządzania zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”.

Dodatkowym potwierdzeniem kompetencji Oddziału Laboratoryjnego jest udział w międzylaboratoryjnych badaniach porównawczych, organizowanych przez referencyjne laboratoria w Polsce i na świecie.

Badania laboratoryjne wykonywane są zgodnie z polskimi normami, normami europejskimi i własnymi procedurami badawczymi.

W Oddziale Laboratoryjnym wykonuje się:

- **badania jakości zdrowotnej środków spożywczych**

W 2020r. wykonano badania 137 próbek żywności w ramach kontroli urzędowej i monitoringu. Badano próbki mięsa i przetworów mięsnych, drobiu i produktów drobiarskich, jaj, ryb i owoców morza, mleka i przetworów mlecznych, wyrobów cukierniczych i ciastkarskich, owoców i ich przetworów, ziół, przypraw, wyrobów garmazeryjnych i kulinarnych, warzyw i ich przetworów,

Próbki badano w dwóch kierunkach: mikrobiologia i znakowanie. W zakresie mikrobiologii próbki badano na wykrywanie bakterii takich jak: *Salmonella*, *Listeria monocytogenes*, *Bacillus cereus*, *Escherichia coli*, *Enterobacteriaceae*, gronkowce koagulazododatnie.

Do badań pobierano próbki krajowe oraz próbki pochodzące z importu.

- **badania bakteriologiczne wykrywające czynniki etiologiczne chorób zakaźnych oraz monitorujące skuteczność procesów sterylizacji**

W ramach badań profilaktycznych do książeczki zdrowia w kierunku nosicielstwa *Salmonella* i *Shigella* przebadano 2463 od 821 osób.

Wykonano również badania 84 próbki od 280 osób ze styczności ze źródłem zakażenia, ozdrowieńców i nosicieli w kierunku *Salmonella* i *Shigella*.

W Pracowni Bakteriologii wykonano ponadto 280 badań skuteczności sterylizacji urządzeń sterylizujących stosowanych w obiektach służby zdrowia.

• badania fizykochemiczne i bakteriologiczne wody

Wykonano badania 140 próbek w ramach kontroli urzędowej: wody do spożycia, wody w basenach kąpielowych, naturalnych wód butelkowanych, ciepłej wody użytkowej. Badania prowadzono w zakresie analiz chemicznych (żelazo, azotany, mangan, utlenialność) oraz fizycznych (mętność, barwa, zapach, smak, pH, przewodność). Pod względem mikrobiologicznym sprawdzano parametry takie jak: ogólna liczba bakterii w 36°C i 22°C, bakterie z grupy coli, *E. coli*, *Legionella*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Clostridia*, enterokoki kałowe, gronkowce).

Podsumowanie

Jakość zdrowotna środków spożywczych pobranych do badań w ramach kontroli urzędowej i monitoringu pozostaje na zadowalającym poziomie. Sporadycznie stwierdzano przekroczenie liczby Enterobacteriaceae w lodach i *Salmonella* spp w mięsie.

W zakresie oceny jakości wody próbek badanych w ramach kontroli urzędowej sporadycznie występowały przekroczenia ogólnej liczby drobnoustrojów w 22°C i 36°C, liczby bakterii z grupy coli, *Legionella* oraz przekroczenia dopuszczalnego poziomu żelaza, mętności, azotanów, manganu.

W badaniach bakteriologicznych wykrywających czynniki etiologiczne chorób zakaźnych wyhodowano: *Salmonella* Enteritidis – 8

X. PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA

W 2020 roku realizowano ogólnopolskie programy edukacyjne, a także prowadzono kampanie informacyjne. Podejmowano również działania wynikające z potrzeb środowiskowych oraz sytuacji epidemiologicznej powiatu sandomierskiego. Działania w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej realizowane były zgodnie z zapisami ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej w oparciu o Narodowy Program Zdrowia i zalecenia Światowej Organizacji Zdrowia (WHO).

W 2020r. realizowano następujące programy edukacyjne oraz interwencje nieprogramowe, które w roku 2020 realizowano w znaczne ograniczonym zakresie ze względu na epidemię koronawirusa SARS CoV-2 .

1. Ogólnopolskie programy edukacyjne.

1.1. „Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV”.

Działania PSSE w Sandomierzu miały na celu przypomnieć, że epidemia HIV/AIDS to problem wciąż aktualny. Aktywizowano społeczność szkolną oraz środowisko medyczne do działań stanowiących pierwszy krok na drodze upowszechnienia problematyki HIV i AIDS. Podjęto działania na rzecz jego rozwiązania upowszechniając informacje na temat HIV/AIDS, sposobów ograniczania ryzyka zakażenia.

Na stronie internetowej PSSE zamieszczano aktualne informacje na temat profilaktyki HIV/AIDS, prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych do placówek oświatowo-wychowawczych, placówek podstawowej opieki zdrowotnej.

Edukacją objęto 2946 osób.

1.2. „Bieg po zdrowie”

„Bieg po zdrowie” - program edukacji antytytoniowej opracowany przez Główny Inspektorat Sanitarny we współpracy z ekspertami. Odbiorcami programu byli uczniowie klas IV szkoły podstawowej. W realizacji programu brało udział 12 szkół podstawowych.

Główne cele programu:

- opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży,
- pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego,

- zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

Z uwagi na czas nauki zdalnej ze względu na sytuację epidemiologiczną realizacja nie przebiegła zgodnie z planem. Treści, które zostały omówione były dla uczniów atrakcyjne, dzieci negatywnie wypowiadały się na temat palenia papierosów, poznały skutki zdrowotne nałogu. Zajęcia realizowane były za pomocą bardzo zróżnicowanych metod aktywizujących, które dostosowano do wieku uczniów. Podczas cyklu zajęć dzieci m.in. liczyły koszty jakie generuje palenie papierosów. Podstawą zajęć było stymulowanie kreatywności i aktywności. Dzięki zajęciom uczniowie nauczyli się asertywności w zakresie uzależnień. Z realizacją programu zapoznani byli również rodzice. Dzieci wykonywały kolorowanki, wspólnie liczyły koszty związane z paleniem. Dzieci świadomie się wypowiadały, treści trafiły do słuchacza. Większość rodziców jest świadoma - mało używają papierosy, jeżeli palą deklarują niepalenie w obecności dzieci w pomieszczeniach i samochodach. W większości placówek planowana jest kontynuacja działań antytytoniowych. **Temat palenia jest zawsze aktualny i zawsze na czasie więc warto do niego wracać co roku aby umożliwić życie w środowisku wolnym od dymu tytoniowego.**

Edukacją objęto 11 szkół podstawowych, w programie uczestniczyło 125 uczniów i 73 rodziców.

1.3. Program edukacyjny: „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

W ramach w w/w projekcie realizowano program edukacyjny dla uczniów szkół ponadpodstawowych pt: „**ARS, czyli jak dbać o miłość?**”. Głównym celem programu jest ograniczenie używania substancji psychoaktywnych przez młodzież (np. alkoholu, tytoniu, narkotyków i dopalaczy), także w kontekście przyszłych ról rodzicielskich. Program realizowany był w 5 placówkach ponadpodstawowych z terenu powiatu sandomierskiego. Edukacją objęto 140 uczniów i 115 rodziców.

1.4. Program edukacyjny „Skąd się biorą produkty ekologiczne”

W roku szkolnym 2019/2020 w pilotażowej edycji ogólnopolskiego programu edukacyjnego pt. „Skąd się biorą produkty ekologiczne” uczestniczyło 16 przedszkoli z powiatu sandomierskiego. Zorganizowano szkolenie dla szkolnych koordynatorów programu podczas którego odbył się wykład na temat rolnictwa ekologicznego przeprowadzony przez Inspektora

Rolnictwa Ekologicznego. Celem programu było zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat, kreowanie u dzieci prawidłowych postaw dotyczących zdrowego żywienia oraz promowanie aktywności fizycznej. Program okazał się adekwatny i niezbędny dla poszerzania świadomości dzieci, a także rodziców w zakresie zmiany niektórych przyzwyczajeń żywieniowych, co w efekcie sprzyja podnoszeniu odporności organizmu tak ważnej dla zdrowia i prawidłowego rozwoju. Treści programowe bliskie dzieciom, szczególnie te dotyczące zwierząt, owoców i warzyw, gdyż świat przyrody cieszy się dużym zainteresowaniem i rozbudza ich ciekawość, dzięki temu przekazywane treści są łatwiej przyswajane. Dzieci nauczyły się dlaczego warto wybierać produkty ekologiczne, jakie są zalecenia zdrowego stylu życia oraz jak przestrzegać zasad higieny. Zdobytą wiedzę i umiejętności dzieci będą mogły wraz z rodzicami stosować w codziennym życiu. Na koniec wysunęły wniosek: **że trzeba wybierać produkty ekologiczne.**

Większość dzieci uczestniczących w realizacji programu pochodzi ze wsi a ich rodzice zajmują się uprawą roli i może pod wpływem tego programu, **ktoś przekształci swoje gospodarstwo w ekologiczne? Marzeniem każdej placówki jest aby w domach i przedszkolu dominowały posiłki zdrowe, pełnowartościowe z ekologicznych produktów.**

Edukacją objęto 388 uczniów i 211 rodziców.

2. Wojewódzkie programy edukacyjne:

2.1. Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas”

Na terenie powiatu program realizowany był w przedszkolach oraz szkołach podstawowych. W związku z sytuacją epidemiologiczną realizacja wszystkich zaplanowanych zadań nie odbyła się, pomimo tego część zaplanowanych zadań została zrealizowana za pomocą zajęć zdalnych, które były wysyłane rodzicom w formie propozycji zajęć dla dzieci poprzez bloga przedszkolnego oraz zadań wysyłanych grupom przedszkolnym poprzez komunikator Messenger. Program „Czyste powietrze wokół nas” co roku cieszy się dużym zainteresowaniem dzieci. Dzieci chętnie uczestniczyły w zajęciach, były bardzo aktywne, łatwo przyswajały informacje na temat problemu dymu tytoniowego oraz jak unikać sytuacji w których dzieci przebywają w pomieszczeniach zadymionych.

Podczas zajęć zwracano uwagę na promowanie zdrowego stylu życia, dbania o przyrodę oraz wdrażania zasad ekologii jako alternatywę dla palenia. **Rodzice odchodzą od palenia tytoniu, deklarują niepalenie w obecności dzieci.**

W realizacji programu uczestniczyło 10 placówek z terenu powiatu sandomierskiego, edukacją objęto 350 dzieci i 264 rodziców.

2.2. „Nie pal przy mnie proszę”

Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych w ramach edukacji antytytoniowej odnosi się do problemu biernego palenia wśród dzieci. Kształtuje u najmłodszych postawy odpowiedzialności za własne zdrowie i umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, gdy inni ludzie przy nich palą.

Treści zawarte w programie dostosowane są do wieku dzieci, dzięki temu uczniowie mogli w łatwy i przyjemny sposób przyswoić przekazywaną im wiedzę. Program został pozytywnie odebrany przez uczniów jak również uzyskał pozytywną opinię rodziców. Wszystkie szkoły przeprowadziły zajęcia według scenariuszy programu. Podczas realizowanych zajęć stosowano metody aktywizujące. Dzieci bardzo chętnie uczestniczą w programie, są zaangażowane. Zajęcia odbywały się częściowo zdalnie ze względu na sytuację epidemiologiczną, zostały urozmaiczone poprzez rozwiązywanie quizów i rebusów dotyczących zdrowia. W realizacji programu aktywnie uczestniczyli wychowawcy poszczególnych klas. Szkoły angażowały rodziców w działania dodatkowe w ramach realizacji programu. Rodzice uczestniczyli w zajęciach on-line podczas pracy zdalnej. Działania w ramach tego programu powiązane były z działaniami zdrowotnymi realizowanymi na terenie szkoły. Dzieci poznały zalety prozdrowotne zdrowego odżywiania, zapoznały się z ćwiczeniami gimnastycznymi kształtującymi właściwą postawę, kondycję i sprawność ruchową. **Założenia profilaktyczne programu przyniosły zamierzony efekt, rodzice deklarują niepalenie i zaprzestają palenia w obecności dzieci.**

W realizacji programu uczestniczyło 6 placówek z terenu powiatu sandomierskiego, edukacją objęto uczestniczyło 394 uczniów i 252 rodziców.

2.3.„Znajdź właściwe rozwiązanie”

Program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów starszych klas szkół podstawowych i gimnazjów, którego celem jest zwiększanie odpowiedzialności za własne zdrowie wśród uczniów oraz kształtowanie postawy wspierania ludzi, którzy pragną zerwać z nałogiem. Konstrukcja programu uwzględnia zajęcia, podczas których młodzież uczy się asertywności. Nadrzędnym celem programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród uczniów.

Program spotkał się z pozytywnym odbiorem zarówno wśród uczniów szkoły podstawowej jak również rodziców. Rodzice angażowani byli w pracę zdalną z dziećmi. W części szkół był przeprowadzony wśród uczniów w formie 5 zajęć warsztatowych. W roku szkolnym 2019/2020 wystąpiły problemy ze zrealizowaniem zajęć w całości ze względu na pandemię koronawirusa i absencję chorobową uczniów w czasie zimowym. Program był realizowany poprzez różnorodne formy: zajęcia warsztatowe przeprowadzone według gotowych scenariuszy, prelekcje, pogadanki, imprezy środowiskowe oraz projekcje filmu.

Program uświadomił uczestnikom, że przebywanie w towarzystwie osób palących jest szkodliwe dla zdrowia. Zdobyli wiedzę, że większość dzieci, młodzieży i dorosłych nie pali. **Niestety wśród młodzieży coraz większą popularność zdobywają e-papierosy stanowiące nowe zagrożenie zdrowotne.**

Program realizowało 5 szkół podstawowych. W realizacji programu uczestniczyło 292 uczniów i 260 rodziców.

2.4. Program edukacyjny „Wybierz Życie - Pierwszy Krok”

Którego celem głównym jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy. Zadaniem programu jest zachęcanie do odpowiedzialności za zdrowie swoje i najbliższego otoczenia. Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli HPV w jego powstawaniu, motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie, przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym. Na terenie powiatu sandomierskiego realizację programu w roku szkolnym 2019/2020 podjęło 4 szkoły ponadgimnazjalne.

Edukacją objęto 141 uczniów i 68 rodziców.

2.5. Program edukacyjny „Podstępne WZW”

Program adresowany do uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych. Celem tych działań było: upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C, przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HBV i HCV, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie oraz pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi. W roku szkolnym 2019/2020 program profilaktyki wirusowego zapalenia wątroby pt.: „Podstępne WZW” realizowany był wśród 130 uczniów w 3 szkołach ponadpodstawowych.

2.6. Program edukacyjny pt. „Znamię! Znam je?”

Program edukacyjny pt. „Znamię! Znam je?” mający na celu upowszechnienie wiedzy o czerniaku – nowotworze złośliwym skóry, adresowany był do uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W roku szkolnym 2019/2020 na terenie powiatu sandomierskiego program zrealizowało 3 szkoły ponadgimnazjalne. Dzięki realizacji zajęć programowych, wśród uczniów upowszechniono wiedzę na temat czerniaka i skutecznych metod zabezpieczania się przed tym nowotworem skóry. Uczniowie, dzięki specjalnie przygotowanemu filmowi oraz materiałom informacyjnym dowiedzieli się, jak prawidłowo sprawdzać skórę i uchronić się przed czerniakiem.

W programie uczestniczyło 141 uczniów szkół ponadpodstawowych.

2.7. Profilaktyka nadwagi i otyłości

Głównym celem programu jest zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie. Program skierowany do uczniów klas V-VIII szkół podstawowych oraz ich rodziców. Dla nauczycieli zorganizowano szkolenie podczas którego odbył się wykład przeprowadzony przez psychodietetyka pt.: „Wpływ edukacji zdrowotnej na zachowania zdrowotne dzieci w wieku szkolnym” w którym uczestniczyło 20 osób.

3. Interwencje Nieprogramowe

3.1. profilaktyka palenia tytoniu, w tym: Światowy Dzień bez Tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia Tytoniu

W 2020 roku zamieszczano na stronie internetowej PSSE następujące informacje na tematy antytytoniowe:

- 31 maja Światowy Dzień bez Tytoniu obchodzony był pod hasłem: „Ochrona młodzieży przed manipulacjami przemysłu tytoniowego,
- Wycofanie ze sprzedaży papierosów mentolowych, smakowych oraz „klikanych”,
- E-papierosy – nowe zagrożenie zdrowia publicznego,
- Światowego Dnia Rzucania Palenia.

PSSE w Sandomierzu przeprowadziła 2 spotkania edukacyjne na temat e-papierosów dla rodziców w szkołach podstawowych. Ponadto prowadzono dystrybucje materiałów edukacyjnych oraz zamieszczano informacje na temat szkodliwości palenia w formie wizualnej w budynku PSSE w Sandomierzu.

Edukacją objęto 747 osób.

3.2. Profilaktyka używania narkotyków, w tym środków zastępczych

Działania skierowane były w 2020 roku do młodzieży podczas prowadzonej „Akcji letniej i zimowej”. Przeprowadzono spotkanie edukacyjne dla uczniów szkoły podstawowej, prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych o zagrożeniach związanych z zażywaniem tzw. „dopalaczy”.

Edukacją objęto 221 osób.

3.3. Światowy Dzień Zdrowia

Tematem Światowego Dnia Zdrowia (World Health Day) w 2020 było docenienie pracy pielęgniarek i położnych. Oczywiście w aspekcie aktualnej epidemii koronawirusa podkreślenie ich roli jest bardzo istotne.

W 2020 w ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia przekazywano informacje na tematy prozdrowotne w celu dotarcia do szerokiej grupy odbiorców np.: (interesanci PSSE w Sandomierzu, internauci odwiedzający stronę internetową PSSE).

Edukacją objęto 103 osoby.

3.4. Bezpieczeństwo dzieci podczas wycieczki letniej i zimowej.

W ramach interwencji nieprogramowej „Zdrowe Wakacje” Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Sandomierzu w okresie wycieczki zimowej i wakacyjnej skierowała swoje działania do dzieci i młodzieży korzystającej z wycieczki zorganizowanej na terenie powiatu sandomierskiego.

Na stronie internetowej PSSE zamieszczono informacje: o konkursie, promującym aktywność fizyczną podczas wakacji spędzanych wspólnie z rodziną opublikowanego na Facebooku Głównego Inspektoratu Sanitarnego. Zamieszczono informacje na temat bezpiecznych zasad podczas grzybobrania pt.: „Poznaj grzyby – unikniesz zatrucia” oraz informacje na temat szkodliwości używania przez młodzież substancji psychoaktywnych o nieprzewidywalnym składzie chemicznym, zagrażającym zdrowiu i życiu - nowych narkotyków tzw. dopalaczy pt.: „Stop Dopalaczom”. Prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych dla organizatorów wycieczki letniej i zimowej, świetlic środowiskowych, domów kultury: nt. szkodliwości palenia, szkodliwości nadmiernego promieniowania UV, profilaktyki HIV/AIDS, dopalaczy-nowych narkotyków, zagrożeń związanych z ukąszeniem przez kleszcza, podstawowe zasady bezpiecznego grzybobrania, bezpieczeństwa podczas wakacji, upałów, barszczu Sosnowskiego, ulotki pt.: – „Wakacje zdrowe i bezpieczne - Koronawirus-covid-19”. Przygotowano gazetkę tematyczną w budynku PSSE w Sandomierzu.

Edukacją objęto 949 osób.

Ponadto przeprowadzono następujące działania:

Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania: w 2020 roku PSSE w Sandomierzu przeprowadziła 2 spotkania edukacyjne na temat zasad

prawidłowego odżywiania i znaczenia aktywności fizycznej dla uczniów szkół podstawowych. Edukacją objęto 180 osób.

Profilaktyka zatruc grzybami – na stronie internetowej zamieszczono informacje dotyczącą zasad bezpiecznego grzybobrania „Poznaj grzyby – unikniesz zatrucia”. Edukacją objęto 100 osób.

Profilaktyka grypy – prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych na temat profilaktyki grypy. Edukacją objęto 100 osób.

Promocja szczepień ochronnych. (W tym „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, „Europejski Tydzień Szczepień”) – na stronie internetowej PSSE zamieszczono informacje na temat znaczenia szczepień ochronnych. Edukacją objęto 100 osób.

Profilaktyka chorób nowotworowych - w ramach profilaktyki nowotworowej z okazji Święta Kobiet odbyły się działania prozdrowotne pt.: „Poranek dla zdrowia kobiety” w II Liceum Ogólnokształcącym w Sandomierzu oraz prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych do placówek oświatowo-wychowawczych i placówek ochrony zdrowia. Edukacją objęto 659 osób.

Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym chorób odzwierzęcych- gruźlica, meningokoki, wirusowe zapalenia wątroby B,C, kleszczowe zapalenie mózgu i inne – w ramach profilaktyki chorób odkleszczowych prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych oraz przygotowano formę wizualną w budynku PSSE. Edukacją objęto 110 osób.

Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach; Światowy Dzień Walki z Antybiotykami – prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych na temat rozsądnego stosowania antybiotyków, które prowadzono głównie do placówek ochrony zdrowia. Edukacją objęto 538 osób.

Interwencje wynikające z sytuacji epidemiologicznej - ze względu na sytuację epidemiologiczną w 2020 roku podejmowano działania edukacyjne oraz dystrybucję materiałów edukacyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych. Prowadzono również działania skierowane do ogółu społeczeństwa zmierzające do rzetelnej informacji na temat podstawowych zasad zapobiegania zakażeniom koronawirusem, tj.: stosowania podstawowych zasad higieny, jak skutecznie myć i dezynfekować ręce, jak prawidłowo nałożyć maseczkę, zasadach zachowania dystansu społecznego i zasadach kwarantanny. Edukacją objęto 1932 osoby.

Podsumowanie:

Działania w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej prowadzone były zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia. Wielokrotnie podejmowano wspólne działania przy współpracy jednostek samorządowych, instytucji różnego typu, podmiotów leczniczych i placówek oświatowo-wychowawczych w ramach prowadzonych programów edukacyjnych i akcji prozdrowotnych. Na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Sandomierzu <http://www.psse-sandomierz.pl/> zamieszczano informacje na temat prowadzonych akcji profilaktycznych.